

Toelichting voorwaarden Lufthansa

De voorwaarden die worden gesteld aan Lufthansa zijn nog niet definitief goedgekeurd door Lufthansa, aandeelhouders en de regering. Zodoende is er geen officiële bevestiging/informatie over de voorwaarden. De onderstaande informatie is tot stand gekomen met behulp van IenW (DGLM, HBJZ), EZK, PVEU en de ambassades in Berlijn en Parijs.

In de werkgroep luchtvaart (02/06) gaf Financiën (10.2.e) (10.2.e) aan dat voor de huidige KLM-steun er geen sprake is van eisen over slots (evenmin als Air France) omdat het in dit geval om verstrekking van alleen liquiditeit gaat (lening en garantie), maar dat dit wel aan de orde zal komen wanneer straks voor AF KLM ook verstrekking van kapitaal (aandelenaankoop e.d.) noodzakelijk wordt. (10.1.c)

10.1.c

Wat de door de Europese Commissie (EC) ingestelde voorwaarde m.b.t. slots precies in?

- Lufthansa (LHG) moet op zowel München als Frankfurt (beide LH-hubs) 24 slots per dag per luchthaven opgeven.
  - Eerder eiste de EC een teruggave van 72 slots. Na protest van de commissarissen van LHG is deze voorwaarde versoepeld.
- Dit getal correspondeert met 3 vertrekken en aankomsten per dag voor 4 vliegtuigen. Het komt dus neer op reductie van capaciteit met 4 vliegtuigen per luchthaven.
- De slots moeten in de eerste plaats worden overgeheveld naar nieuwe Europese concurrenten op de twee luchthavens. Deze concurrenten komen gedurende 1,5 jaar in aanmerking om de slots te bemachtigen.
- Als er gedurende deze periode geen nieuwe concurrenten op de luchthavens bij komen, gaan de slots na verstrijken van de 1,5 jaar naar bestaande concurrenten.
- Alleen concurrenten die geen significante overheidssteun in de EU ontvangen, komen in aanmerking voor de overname van slots.

Waarom is er sprake van deze voorwaarde en hoe zit dat irt. de herziening van de slotverordening en de IenW-wens om juist meer te kunnen sturen op netwerkqualiteit?

11.1

Is het te verwachten dat de EC vergelijkbare voorwaarden stelt m.b.t. KLM?

11.1

- Voor de trans-Atlantische markt onder de joint venture tussen AF-KL-Delta-Alitalia geldt een 'anti-trust' beschikking van de Europese Commissie uit 2015. Deze beschikking volgt uit de gecombineerde marktmacht die de JV had op deze markt.

- De beschikking komt erop neer dat de genoemde partijen op de route AMS-New York (JFK of Newark) en Rome – New York (JFK of Newark) capaciteit moeten vrij maken voor concurrenten om een dienstregeling te beginnen van max. een dagelijkse vlucht (dus 7 vluchten per week).
- Een door de EC aangewezen trustee ziet toe op naleving van deze beschikking. Op deze wijze kwam Norwegian Air een paar jaar geleden aan slots om een 4x per week operatie tussen AMS en JFK te starten (slots opgegeven door KLM).
- Opgemerkt moet worden dat eurocommissaris Verstagher (Mededinging) in de media gezegd heeft dat de voorwaarden zoals gesteld bij Lufthansa gelden als precedent voor verdere steunverlening door lidstaten aan luchtvaartmaatschappijen.
- De eurocommissaris gaf daarbij expliciet aan dat er een "groot verschil" is tussen een lening voor de onderneming (zoals nu t.b.v. KLM) of versterking van het aandelenkapitaal door de staat (zoals nu LHG).

11.1
11.1

Wat zijn de overige voorwaarden / hoe ziet het finale LHG-steunpakket eruit?

- In totaal ontvangt LHG-overheidssteun van €9 mlrd.
  - Een lening t.w.v. €3 mlrd komt van een consortium van grote banken.
  - Een stabiliteitsfonds van de overheid verwerft met €0.3 mlrd aandelen ter grootte van 20% in Lufthansa, maar met inhoudelijk beperkt stemrecht.
  - Datzelfde fonds levert een zgn. "Stille Beteiligung" (kapitaalinjectie) van €5,7 mlrd. €1 mlrd. van dit bedrag kan worden omgezet in een aanvullende deelneming van 5% waarmee de Duitse regering buitenlandse overnames kan tegenhouden.
  - Media melden dat de Duitse regering eind 2023 haar aandeel wenst te verkopen, mits de leningen zijn terugbetaald.
- In de Raad van Toezicht krijgt de Duitse overheid 2 zetels, die niet door politici maar door onafhankelijke deskundigen worden bezet
- Geen dividenduitkeringen de komende jaren, geen bonussen voor het management
- Duurzaamheid: Lufthansa zegt toe in de komende 3 jaar 80 vliegtuigen aan te schaffen met minder CO2-uitstoot; geen afspraken over minder (binnenlands) vliegen

To: [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e]@fnv.nl
Cc: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) van (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN)
Sent: Mon 7/27/2020 1:12:29 PM
Importance: Normal
Subject: RE: FNV-verzoek inzake KLM-steunpakket
MAIL_RECEIVED: Mon 7/27/2020 1:12:30 PM

.....
>>>>>>
Beste [10.2.e],

Dank je, heb het ontvangen. Mijn collega [10.2.e] [10.2.e] zal ook deelnemen aan de call.

Tot zo,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] [10.2.e]
Verzonden: maandag 27 juli 2020 08:32
Aan: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN)
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) van (FIN/DEELN); [10.2.e] (FIN/DEELN)
Onderwerp: RE: FNV-verzoek inzake KLM-steunpakket

Beste [10.2.e],

Dank voor het belaanbod naar aanleiding van onze brief. Ik verzend een Skype verzoek voor 13.30 – 14.00 uur.

Mijn FNV collega [10.2.e] (mede ondertekenaar) is vandaag niet aan het werk, zodoende nodig ik mijn FNV collega [10.2.e] [10.2.e] uit.

Tot vanmiddag,

Met vriendelijke groet,

[10.2.e]

[10.2.e]

06 [10.2.e]

Postbus 9239, 1006 AE Amsterdam

Derkinderenstraat 2-8, 1062 DB Amsterdam

Van: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Verzonden: vrijdag 24 juli 2020 16:43
Aan: [10.2.e] [10.2.e] <[10.2.e]@fnv.nl>
CC: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: FNV-verzoek inzake KLM-steunpakket

Beste mevrouw [10.2.e],

Via het secretariaat van de minister en via de griffie hebben wij uw brief en verzoek tot overleg met het ministerie over het 1000377

00005

steunpakket voor KLM te spreken ontvangen.

Schikt het u hier maandag even over te bellen? Wij zijn beschikbaar tussen 13-15 uur en van 15.45-16.45.

Alvast een fijn weekend en met vriendelijke groet,

10.2.e 10.2.e

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] (FIN)
Sent: Mon 7/27/2020 2:43:56 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Brief aan AFKLM Board
MAIL RECEIVED: Mon 7/27/2020 2:43:57 PM
[SPAAK - Letter to \[10.2.e\] - KLM Financial Support Package.pdf](#)

.....
>>>>>>>

Van: [10.2.e]@spaak.info>
Datum: maandag 27 jul. 2020 2:42 PM
Aan: [10.2.e] (FIN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: FW: Brief aan AFKLM Board

Van: [10.2.e]
Verzonden: maandag 27 juli 2020 14:26
Aan: [10.2.e]@minfin.nl
Onderwerp: Brief aan AFKLM Board

Beste [10.2.e],

Vorige week heeft SPAAK de AFKLM Board aangeschreven om haar zorg uit te spreken over de voorwaarden van het geaccordeerde leningenpakket en om aan te dringen op aanpassingen. De brief vind je ter informatie bijgaand.

Vanzelfsprekend ben ik bereikbaar voor toelichting of overleg.

Vriendelijke groet [10.2.e]

[10.2.e]

Virusvrij. www.avg.com

10.2.e

Air France-KLM
2, rue Robert Esnault-Pelterie
75007 Paris
France

10.2.e @airfranceklm.com

cc.

10.2.e @airfranceklm.com

10.2.e @airfranceklm.com

By e-mail and registered mail

Date: 23 July 2020
Subject: **KLM financial support package**

Dear 10.2.e

Stichting Piloten Aandelen AFKLM (SPAAK) is a trust set up for and by KLM pilots to promote their collective interests in the long term and to promote the continuity of KLM. As of 30 June 2020, SPAAK owned 2.51% of the Air France-KLM shares and 1.83% of the voting rights.

This letter is sent to you pursuant to general principles of French law regarding rights of minority shareholders and applicable provisions of the French *Code de commerce*. We specifically ask you to share this letter with all the members of the Board of Directors of Air France-KLM in advance of the Board meeting scheduled to take place at the end of July 2020.

On 25 June 2020, the Board of Directors of Air France-KLM approved a financial support package backed by the Dutch State for KLM for an amount of EUR 3.4 billion (the "**Support Package**"). The Support Package includes two loans: (i) a revolving credit facility in an amount of EUR 2.4 billion granted by a consortium of 11 banks and (ii) a direct loan in an amount of EUR 1 billion granted by the Dutch State.

Drawings subsequent to the first drawings under these loans are subject to certain conditions to be fulfilled by KLM. One of the conditions to the loans is a contribution to be made by employees in the form of a specifically prescribed reduction of their salaries up to 20% (the "**Employee Contribution Condition**").

SPAAK acknowledges that the Support Package is necessary to KLM in order to weather the present COVID-19 crisis.

However, the Employee Contribution Condition raises the following important concerns:

- (i) The Employee Contribution Condition directly violates the provisions of (x) the International Labor Organization (ILO) Conventions 87 and 98 which guarantee trade union freedom and collective bargaining freedom and (y) Article 10 of the Dutch Wages and Salaries Act (WLV) which grants very limited powers to the Minister of Social Affairs to take a generic wage measure in the event of a crisis. Please see the legal opinion of Prof. dr. mr. P.F. van der Heijden (professor of international labor law at the Leiden University and former independent chairman of the ILO Committee on Freedom of Association), enclosed as an Annex 1 hereto (the "**Legal Opinion**"). This Legal Opinion is only a sample of the opinions expressed by labor law experts on this subject.
- (ii) All unions associated with KLM have indicated that they are unable to meet the conditions. The precise and dictated scale for staff cost reduction will lead to a mess within KLM. No union envisions how the scale can be met in combination with meaningful agreements about reorganization. An implementation is now being dictated in advance, of which many doubt whether it can ever be agreed upon and by which no union feels bound. Please refer for further details to the union's common statement enclosed as Annex 2 (the "**Union Statement**").
- (iii) The Employee Contribution Condition conflicts with the values on which negotiations with employees and their representatives have been conducted within Air France-KLM in order to create a win-win situation. As you know, these values are: "trust, respect, transparency & confidentiality".

Should the Employee Contribution Condition not be fulfilled, drawings under the direct loan will no longer be possible. Without the support of the direct loan, KLM's financial situation will worsen which could ultimately lead to its bankruptcy and will jeopardize the continued existence of the Air France-KLM group as a whole.

We therefore question KLM management's decision (pursuant to the authorisation given by the Air France-KLM's Board of Directors) to approve the Support Package under these conditions which, as indicated above, jeopardizes the continuity of the business of the Air France-KLM group.

In this context, we ask you the following two questions:

- Could you please (i) justify that the Employee Contribution Condition complies with applicable provisions of labor law and, in particular, those referred to in paragraph (i) above and (ii) explain how the Employee Contribution Condition can be fulfilled in combination with meaningful agreements about reorganization?
- Could you please indicate (i) how Air France-KLM management contemplates fulfilling the Employee Contribution Condition and (ii) if fulfilment of such condition is not possible, how Air France-KLM management intends to proceed in order to obtain the financial support required to avoid KLM's bankruptcy?

We kindly ask you to refer the above to the Board of Directors of Air France-KLM to (i) discuss the above as soon as possible and at the latest during the Board meeting scheduled to take place at the end of July 2020 and (ii) initiate renegotiation of the conditions of the Support Package and in particular the Employee Contribution Condition in order to replace these with a more general, legally correct and for unions realizable contribution target.

We thank you in advance for providing us with a response as soon as possible and in any event by the requisite deadline set by the *Code de commerce* at the latest. We reserve all our rights in case we do not receive any answer or if the answers provided are not satisfactory.

We are available to discuss the above and to play our role in the renegotiation of the conditions in order for the Support Package to be viable.

Sincerely yours,

10.2.e

Annexes:

- (1) Legal Opinion
- (2) Union Statement

State aid and pay cuts

By Paul F. van der Heijden

We live in hard times. Companies and employees are in serious financial difficulties. Sometimes the government assists, such as with KLM. The state aid is subject to conditions in all kinds of areas: sustainability, bonuses, wages, to name a few. I would like to draw brief attention to those wages.

Take KLM. The government has offered a large package of help, largely in the form of (subordinated) loans. As a condition, KLM is asked, among other things, to reduce the wages of its staff, in a scale up to 20%. The pilots the most, the least earning the least, strongest shoulders etc.

Is it possible, in current collective labor agreements, to lower wages on behalf of the (rescuing) government? There is indeed a problem with this current practice.

In our country and most other countries, wages are set in free negotiations between unions and employers, the government has to stay out of that. This is also laid down in EU and international law. ILO Conventions 87 and 98 guarantee trade union freedom and collective bargaining freedom. The Netherlands is bound by this, the treaties are the "cornerstone" of the ILO, these are fundamental labor rights.

In the previous crisis (2008-2014), several countries took drastic wage measures, such as Spain, Greece and Portugal. Wages in current collective contracts were lowered by law. Understandably, unions have stood up against this with the International Labor Organization (ILO). The results of this can be read in statements of the ILO Committee on Freedom of Association (CFA). The Greek case (CFA 2012 No. 2820), the Spanish case (CFA 2013 No. 2918) and the Portuguese case (CFA 2015, No. 3072) have repeatedly emphasized the need to respect social dialogue even in difficult crisis situations. The CFA regrets the absence of a genuine consultation process (Spain), and recalls that measures that might be taken to confront exceptional circumstances ought to be temporary (Greece).

Now the above concerned generic wage measures that applied to all collective agreements.

In the Netherlands, Article 10 of the Wages and Salaries Act (WLV), under the influence of ILO regulations, grants very limited power to the Minister of Social Affairs and Employment to take a generic wage measure in the event of a crisis. That has not happened so far.

The KLM case involves interventions in a number of specific collective agreements. Ground crew, cabin crew and airline pilots have their own union and their own collective labor agreement. Article 10 of the WLV has not been written for interventions there. We have no national legislation for it. Aid to KLM must be given a basis in special emergency legislation, of course also to respect the budget law of the House of Representatives.

This is the difficulty. Although the Minister of Finance demands KLM that collective agreement wages are lowered, he has not consulted the unions involved. Those unions are party to the current collective contract. A clear omission, therefore, in the light of the ILO conventions on the right to collective bargaining. There is also no clarity about the temporality of the measures.

Everyone understands that in times of severe crisis and survival, action must be taken quickly and sometimes off the beaten track. Wage sacrifices can also be part of an aid package. Unions understand that, and there is no doubt that it can be talked about. However, crisis management by the government in the area of contractually agreed wages must take place with due observance of the basic rule that you consult the contract parties beforehand, and not only the employer.

Author: Prof. dr. mr. P.F. van der Heijden is a professor of international labor law at Leiden University and was independent chairman of the ILO Committee on Freedom of Association (CFA) from 2002 to 2017.

Publication: NEDERLANDS JURISTENBLAD – 17-7-2020 – AFL. 28 2049

1 July 2020

KLM unions are willing to contribute, but this way they cannot

The unions are jointly calling on the government to leave room to the social partners to take measures to help KLM. Drop the dictated pay cut scale and assess the end result.

All employees want to help KLM to get through the corona crisis, in a collaborative and fair way. The government and bank loans provide help, which is highly appreciated by all employees. That is beyond dispute.

However, the reactions of the unions and Works Council show that the precise and dictated scale for staff cost reduction will lead to a mess within KLM. No union envisions how the scale can be met in combination with meaningful agreements about reorganization.

The scale included in the conditions is a simplification of a more complex reality. Various unions see various ways in which their domain can make a meaningful contribution to KLM's recovery. The unions are at the beginning of a reorganization process. An implementation is now being dictated in advance, of which many doubt whether it can ever be agreed upon and by which no union feels bound.

Consider before you begin, do not impose measures, but assess the outcome afterwards. Precisely to help KLM.

To: [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
Cc: [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted]; [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted]
[redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted]
[redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted] - KLM
Sent: Mon 7/27/2020 6:23:56 PM
Importance: High
Subject: RE: VERTROUWELIJK - 'Touch base'
MAIL_RECEIVED: Mon 7/27/2020 6:24:11 PM

.....
Hoi [redacted],

Dank voor je bericht. Ik probeerde je net te bellen, maar kreeg je voicemail.

Het lijkt me goed dat jullie en wij eerst even apart bellen (wat mij betreft kan dat nog vanavond of anders morgen – als het jou niet lukt wellicht dat [redacted] / [redacted] dan even kunnen bellen) – zonder advocaten – en klokken gelijk zetten. Mocht je vanavond nog even willen bellen: dat kan hoor.

Dan kan er wat mij betreft voor woensdag een call met advocaten worden gepland. Ik ben woensdag goed beschikbaar tussen half 9 en 10 uur, tussen half 1 en half 3. En anders na half 5. Zit daar iets tussen?

Wellicht dat in de ochtend AFKL ook beschikbaar is (maar mogelijk lastig vanwege de AFKL Board meeting later die dag, die overigens tot en met donderdag einde dag duurt).

Tot snel spreken,

Groeten, [redacted]

From: [redacted] (FIN/DEELN)
Sent: Monday, July 27, 2020 5:30 PM
To: [redacted] - KLM
Cc: [redacted] (FIN/DEELN); [redacted]; [redacted]; [redacted] (FIN/DEELN); [redacted]
Subject: RE: VERTROUWELIJK – 'Touch base'

Beste [redacted],

Momenteel zijn [redacted], [redacted] en ik aanwezig.

Afronding FA

Wij doen ons best de FA zo snel mogelijk af te ronden en hebben vandaag de mark-ups van AFKL en KLM bekeken en deze ook met LL besproken. Wij kunnen niet akkoord gaan met de mark-ups die er nu liggen. [redacted] 10.2.b + 10.2.g.
[redacted] 10.2.b + 10.2.g. Onze opmerkingen/aanpassingen om jullie tegemoet gekomen zijn hier eigenlijk compleet genegeerd. Eerlijk gezegd maakt dat een snelle afronding niet gemakkelijker. Laten we hier op korte termijn even over bellen.

Afronding state loan

Dat lijkt mij de meest logische weg, maar hangt natuurlijk ook af van waar we op uitkomen uiteindelijk.

Conf call morgen

Morgen is voor ons helaas niet mogelijk, woensdag, donderdag en vrijdag zijn wij wel beschikbaar. Laten jullie even weten wat voor jullie handig uitkomt?

NL versie tem sheet

Wij hebben een concept ontvangen, zie bijgevoegd.

Overleg vakbonden

Ik zou je ook op de hoogte houden over het verzoek van de vakbonden om met de minister te spreken. Wij hebben vandaag procesmatig gesproken met
1000386 0008

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e@minfin.nl]
From: [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e] (COMM)
Sent: Tue 7/28/2020 3:33:32 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Terugkoppeling evt publiek maken afspraak vakbonden en Ministerie van Financien inzake KLM
MAIL_RECEIVED: Tue 7/28/2020 3:33:41 PM

*****

Van: [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e] (COMM)
Verzonden: dinsdag 28 juli 2020 15:08
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] GT)
Onderwerp: FW: Terugkoppeling evt publiek maken afspraak vakbonden en Ministerie van Financien inzake KLM

Lijn wordt aangepast, zie hieronder.

Van: [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e] (COMM)
Verzonden: dinsdag 28 juli 2020 15:07
Aan: [10.2.e] [10.2.e] <[10.2.e]@fnv.nl>
CC: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Terugkoppeling evt publiek maken afspraak vakbonden en Ministerie van Financien inzake KLM

Beste [10.2.e],

Dank voor het telefoongesprek. Zoals zojuist afgesproken wordt aan de lijn toegevoegd dat de afspraak met een topambtenaar van het ministerie is. En dat de opheldering slaat op de afspraken die gemaakt zijn tussen het ministerie en KLM, zoals die ook met de Tweede Kamer zijn gecommuniceerd.

Groeten en dank,

[10.2.e]

Van: [10.2.e] [10.2.e] <[10.2.e]@fnv.nl>
Verzonden: dinsdag 28 juli 2020 09:14
Aan: [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e] (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>
CC: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Terugkoppeling evt publiek maken afspraak vakbonden en Ministerie van Financien inzake KLM

Beste [10.2.e],

Naar aanleiding van de e-mail van gisteren, neem ik hierbij contact op over de communicatie door de vakbonden over de afspraak tussen de vakbonden en het ministerie van financiën.

De brief van 14 juli (zie bijlage) is ondertekend door vier vakbonden. Naar aanleiding van deze brief gaan we half augustus in overleg met het ministerie. Wij hebben als vakbonden onderling afgesproken dat we deze informatie morgenochtend (woensdag) communiceren naar onze leden.

De lijn zal niet meer zijn dan dit: “er is naar aanleiding van onze brief contact geweest met het ministerie en half augustus zal er een afspraak zijn die als doel heeft om opheldering te geven”.

Mocht je verdere vragen hebben over de communicatie, mail of bel me vooral even.

Met vriendelijke groet,

[10.2.e] [10.2.e]

VAKBONDSBESTUURDER

[10.2.e]

Postbus 9239, 1006 AE Amsterdam

Derkinderenstraat 2-8, 1062 DB Amsterdam

Van: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>

Verzonden: maandag 27 juli 2020 17:46

Aan: [10.2.e] [10.2.e] <[10.2.e]@fnv.nl>; [10.2.e] [10.2.e] <[10.2.e]@fnv.nl>

CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] [10.2.e] (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: Terugkoppeling evt publiek maken afspraak vakbonden en Ministerie van Financien inzake KLM

Beste [10.2.e] en [10.2.e],

Zoals afgesproken tijdens onze call vanmiddag kom ik nog even terug op het punt van communicatie over de gemaakte afspraak om medio augustus met elkaar te spreken. Ik heb daarvoor even overleg met mijn collega bij de afdeling Communicatie.

Wij begrijpen goed dat jullie en andere bonden deze afspraak naar de leden willen communiceren en willen dat ook zeker niet in de weg staan.

Omdat wij nav zulke communicatie vaak ook veel vragen vanuit de media krijgen, zouden wij wel willen vragen of het voor jullie mogelijk is om vooraf de lijn van communicatie met ons te delen en af te stemmen met onze communicatieadviseur? Haar contactgegevens staan in de cc ([10.2.e] [10.2.e]).

Verder heb ik aan [10.2.e] en zijn secretariaat laten weten dat de afspraak medio augustus doorgang kan vinden. Mogelijk is door vakantietijd het secretariaat niet zo snel als gewoonlijk, maar het is voor ons niet mogelijk een dergelijke afspraak eigenhandig te plannen helaas ☹️

Hartelijke groet,

[10.2.e] [10.2.e]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: [10.2.e] (COMM) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]@minfin.nl [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]
(FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN)
Sent: Wed 7/29/2020 2:17:35 PM
Importance: Normal
Subject: FW: FNV Cabine Nieuwsbrief/20-51 - Financiën geeft binnenkort opheldering over voorwaarden
MAIL_RECEIVED: Wed 7/29/2020 2:17:37 PM

.....
*****

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [10.2.e], [10.2.e] [10.2.e] KLM <[10.2.e]@klm.com>
Datum: woensdag 29 jul. 2020 2:11 PM
Aan: [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Kopie: [10.2.e], [10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>, [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e], GT) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: FW: FNV Cabine Nieuwsbrief/20-51 - Financiën geeft binnenkort opheldering over voorwaarden

Hoi [10.2.e],

Als toegezed.

Zie hieronder.

Groet, [10.2.e]

From: FNV Cabine <[10.2.e]@fnvcabine.nl>
Sent: Wednesday, July 29, 2020 10:27 AM
To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM <[10.2.e]@KLM.COM>
Subject: FNV Cabine Nieuwsbrief/20-51 - Financiën geeft binnenkort opheldering over voorwaarden

[online versie](#)

Financiën geeft binnenkort opheldering over voorwaarden

29 juli 2020 - nieuwsbrief **20/51**

FNV Cabine heeft op 14 juli, samen met FNV Grond, CNV en VNC, een brief gestuurd aan de minister van financiën. Via deze brief hebben we hem gevraagd om opheldering te geven over de totstandkoming van de voorwaarden die gesteld worden in het steunpakket aan KLM. Inmiddels hebben we contact gehad met het ministerie. In de tweede helft van augustus zal er overleg plaatsvinden met de topambtenaar van financiën, die namens het ministerie de onderhandelingen met KLM heeft gevoerd.

Niet gebonden aan de afspraken

In het contact met het ministerie zullen we, net als in de [brief van 14 juli](#), benadrukken dat FNV Cabine niet betrokken is geweest bij de afspraken en dat we daarom in de komende onderhandelingen met KLM onze handen vrij hebben. Het steunpakket is door deze eenzijdige afspraken een werkgeverspakket geworden. Er staan arbeidsvoorwaardelijke offers in, zonder dat wij daar als werknemers iets voor terugzien. Zo staan er bijvoorbeeld geen voorwaarden in over het behoud van werkgelegenheid. Wij zijn ons verder terdege

bewust van de noodzaak om constructief met KLM in overleg te gaan om deze moeilijke tijd door te komen. Arbeidsvoorwaardelijke dictaten van de overheid met grote financiële gevolgen voor het korps, zonder overleg vooraf, kunnen wij echter niet accepteren.

Gespreksonderwerpen

Tijdens het gesprek met het ministerie gaan wij opheldering vragen over vijf zaken:

1. Hoe zijn de arbeidsvoorwaarden in het steunpakket terecht gekomen?

In het steunpakket zijn ook voorwaarden op het gebied van arbeidsvoorwaarden opgenomen. U heeft de Kamerleden laten weten dat dit op initiatief van de onderneming is ingebracht. KLM geeft bij ons aan dat het ministerie het initiatief hiertoe heeft genomen.

2. Hoe ziet de minister de vrijheid van collectieve onderhandeling?

Arbeidsvoorwaarden bij KLM komen tot stand tussen vakbonden en KLM. U heeft in dit steunpakket gedetailleerde eisen opgenomen over arbeidsvoorwaarden. Dit druipt in tegen de vrijheid van collectieve onderhandeling van vakbonden. U heeft de Kamerleden laten weten dat dit geen dictaat is en dat er ruimte is voor cao-partijen. KLM stelt echter dat u dit wel als dictaat aan haar heeft opgelegd.

3. Hoe gaat de minister de moties uitvoeren?

Er zijn twee moties aangenomen door de Tweede Kamer: over het ontzien van werknemers die 1,5 keer modaal verdienen en over arbeidsomstandigheden. KLM geeft aan dat deze moties niet tot aanpassing van de voorwaarden door het ministerie hebben geleid.

4. Waarom zijn er geen voorwaarden afgesproken over (kwaliteit van) werkgelegenheid?

Voor ons als vakbonden is het essentieel om afspraken over kwaliteit en behoud van werkgelegenheid te maken met KLM. U heeft hier geen voorwaarden over opgenomen, voorwaarden die juist richting hadden kunnen geven aan de toekomstige KLM.

5. Waarom ontvangen wij als bonden niet dezelfde informatie als KLM?

De details die niet staan vermeld in de openbare kamerbrief, heeft KLM van het ministerie ontvangen. Wij ontvangen graag de details, de zogenaamde 'termsheets', rechtstreeks van het ministerie als partij die deze heeft opgesteld.

Redactie FNV Cabine

Ben jij nog geen lid van FNV Cabine of ken je collega's die nog geen lid zijn? Meld je dan nu aan voor het introductielidmaatschap via www.fnvcabine.nl

Democratisch, vernieuwend en eerlijk!

bezoek de website

f SHARE

> FORWARD

FNV Cabine

10.2@fnvcabine.nl

www.fnvcabine.nl

10.2@fnvcabine.nl

[Afmelden](#)

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
Cc: [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl; [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (DJZ/PUBLIEK) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (DJZ/KWALITEIT) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted] (DJZ/PRIVAAT)
Sent: Thur 8/13/2020 1:16:41 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Schending ILO-verdragen?
MAIL_RECEIVED: Thur 8/13/2020 1:16:42 PM
[ILO klm steun \(002\).docx](#)

....
Hoi [redacted],

Zie bijgevoegd met dank aan [redacted] een analyse over het al dan niet schenden van het ILO-verdrag.

Groet,

[redacted]

Van: [redacted] (FIN/DEELN)
Verzonden: maandag 3 augustus 2020 14:06
Aan: [redacted] (DJZ/PRIVAAT)
CC: [redacted]@minfin.nl; [redacted] (FIN/DEELN); [redacted] (FIN/DEELN)
Onderwerp: Schending ILO-verdragen?

Hoi [redacted],

In de media zijn ook afgelopen week verschillende artikelen verschenen over het al dan niet schenden van ILO-regels door MinFin bij het afspreken van voorwaarden met KLM. De vakbonden brengen dit vaker op en hebben ook hierover bij de EC geklaagd.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/07/10/vakbonden-stappen-naar-brussel-over-steunpakket-klm-a4005522>

[redacted] gaat binnenkort met de vakbonden in gesprek en verwacht dat dit ook een gespreksonderwerp wordt. Hij vroeg daarom of DJZ dit punt zou kunnen uitzoeken (maw: hebben wij in strijd met deze richtlijnen gehandeld?).

Zou jij of iemand anders binnen DJZ dit kunnen oppakken? Als er halverwege volgende week meer duidelijkheid is, zou dit fijn zijn.

Veel dank!

[redacted]

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]), [10.2.e] ST, [10.2.e]@minfin.nl, [10.2.e], [10.2.e] (FIN), [10.2.e]@minfin.nl
Cc: [10.2.e]@minfin.nl, [10.2.e]@minfin.nl, [10.2.e], [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN)
Sent: Wed 8/19/2020 12:25:28 PM

Importance: Normal

Subject: RE: AFKL | Voorbereiding gesprek vakbonden donderdag 20 augustus 2020

MAIL_RECEIVED: Wed 8/19/2020 12:25:30 PM

[0. Voorbereiding gesprek vakbonden donderdag augustus 2020 \(versie 19 augustus\).docx](#)

[Bijlage 1. Brief vakbonden aan ministerie van Financiën \(14072020\).pdf](#)

[Bijlage 2. Korte achtergrond aanwezigen en organisaties.docx](#)

[Bijlage 3. Brief SZW en FIN KLM 6 april 2020 over NOW-regeling.pdf](#)

[Bijlage 4. Onderbouwing kostenbesparing en verschil in arbeidskosten.pptx](#)

[Bijlage 5. Juridische analyse DJZ en Linklaters ten aanzien van mogelijke schending ILO-verdrag.docx](#)

[Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden, sociaal plan en betrekken bonden.docx](#)

[Bijlage 7. Uitspraken minister wetgevingsoverleg TK en plenaire vergadering EK.docx](#)

.....
>>>>>>
Ha [10.2.e], [10.2.e],

Dank voor jullie reactie! We hebben, na input van COMM en DJZ, document 0. nog iets aangepast. Daarnaast hebben we in bijlage 4. ook een wijziging gemaakt. Voor de volledigheid, zie graag de volledige voorbereiding bijgevoegd. Deze zullen wij ook met de minister delen.

[10.2.e] [10.2.e]

11.1

We horen het graag als jullie nog opmerkingen hebben bij de documenten en/of de agenda. Daarnaast horen we het ook graag als jullie het handig vinden als [10.2.e] mee belt (voor agenda punt 2).

Groet,

[10.2.e]

[10.2.e] [10.2.e]

.....
Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag
.....

T [10.2.e]

M [10.2.e]

834604

00018

E [10.2.e]@minfin.nl

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) ([10.2.e]GT)

Verzonden: woensdag 19 augustus 2020 08:40

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN); [10.2.e]; [10.2.e] (FIN/[10.2.e])

CC: [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]

Onderwerp: RE: AFKL | Voorbereiding gesprek vakbonden donderdag 20 augustus 2020

Ha [10.2.e],

Veel dank voor goede en harde werk!

10.2.b +11.1

[10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com)

[10.2.e] [10.2.e] [10.2.e]

[10.2.e]

[10.2.e] [10.2.e] [10.2.e]

[10.2.e]

[10.2.e] [10.2.e]

[10.2.e]

[10.2.e]

[10.2.e]

Dat [10.2.e]

[10.2.e]

[10.2.e]

10.2.e

10.2.e

10.2.e

Dubbel

10.2.e

10.2.e

10.2.e

1. SP (ontraden en verworpen)		
Indiener en Motie	SP (Alkaya)	De Kamer, gehoord de beraadslaging, verzoekt de regering, bij de redding van KLM <u>geen loonoffer te vragen van werknemers met een inkomen tot anderhalf keer modaal</u> , en gaat over tot de orde van de dag.
Uitslag stemming	Verworpen	
Reactie minister inclusief achtergrond	Ontraden	Dat klinkt sympathiek, maar ik moet de motie wel ontraden. <u>Je wilt juist dat banen zo veel mogelijk behouden worden</u> . Ik moet wel zeggen dat het een merkwaardige motie is voor wie hecht aan consistentie, gegeven het debat zoals we het gevoerd hebben. Want we hebben een debat gevoerd over <u>wat er allemaal nog aan de onderneming is, met de medezeggenschap</u> . Daar heb ik de heer Alkaya als mild kritisch begrepen. Deze motie vraagt het tegenovergestelde. Maar in alle gevallen moet ik haar ontraden
2. PvdD (ontraden en verworpen) (sleutelwoorden "komen tot")		
Indiener en Motie	PvdD (van Raan)	constaterende dat KLM al veel mensen heeft ontslagen en voornemens is om nog meer mensen te ontslaan; overwegende het perspectief op een structureel kleinere luchtvaartsector; verzoekt de regering, <u>in samenwerking met relevante partijen tot een goed sociaal plan te komen voor de werknemers van KLM</u> met als doel hen te begeleiden naar andere sectoren met meer toekomstperspectief, en gaat over tot de orde van de dag
Uitslag stemming	Verworpen	
Reactie minister inclusief achtergrond	Ontraden	De motie op stuk nr. 11 van de heer Van Raan over een sociaal plan moet ik in deze vorm

Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en sociaal plan

		<p>ontraden. <u>De regering is hier niet aan zet.</u> Wat ik wel tegen de heer Van Raan kan zeggen is dat wij überhaupt altijd vinden dat waar dit type problematiek speelt en er een sociaal plan moet komen, dat een, zoals de heer Van Raan het verwoordt, goed sociaal plan moet zijn. Dat moet op een respectvolle manier tot stand komen met de medewerkers. Daar is KLM overigens ook zeer toe genegen. <u>Maar ik vind dat ik dat bij de onderneming moet laten, juist gegeven wat we besproken hebben over wat nou allemaal wel en niet vanuit dit huis geregeld zou moeten worden.</u> Dus hier geldt dat niet alleen de regering niet aan zet is, maar ook dat, zoals dat zo mooi heet, in der Beschränkung zeigt sich erst der Meister</p>
<p>3. SGP en CDA (oordeel kamer en aangenomen) (sleutelwoorden "aan te dringen" en "gezinsportemonnee")</p>		
<p>Indiener en Motie</p>	<p>SGP (Stoffer) en CDA (Slootweg)</p>	<p>constaterende dat als voorwaarde voor steun aan KLM een substantiële bijdrage van het personeel via de arbeidsvoorwaarden vereist wordt; constaterende dat hierdoor werknemers vanaf een modaal inkomen een bijdrage moeten leveren; overwegende dat middeninkomens hierdoor een loonsverlaging tegemoet kunnen zien, wat grote gevolgen kan hebben voor de <u>gezinsportemonnee van deze middeninkomens;</u> <u>overwegende dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen;</u> verzoekt de regering, er bij KLM op <u>aan te dringen</u> dat</p>

Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en sociaal plan

		<p><u>werknemers met een inkomen tot anderhalf keer modaal zo veel als mogelijk worden ontzien</u> bij de herstructureringsplannen, en gaat over tot de orde van de dag</p>
Uitslag stemming	Aangenomen	
Reactie minister inclusief achtergrond	Oordeel Kamer	<p>De motie op stuk nr. 17 van Stoffer en Sloopweg ligt ook een beetje in het kleurbad. Ben je echt <u>principieel</u>, dan zou je moeten zeggen dat we hier als <u>Kamer en kabinet juist niet meer moeten doen</u>. Maar ik hoor op allerlei terreinen graag bij de school van de <u>rekkelijken</u>. Dus ik interpreteer de motie als volgt. <u>Niettegenstaande de afspraken die al met KLM zijn gemaakt en de vrijheid die de onderneming moet hebben om dit te kunnen doen</u>, geldt ook hier dat een <u>salaris van anderhalf keer modaal nog steeds iets fundamenteel anders is dan een salaris van boven de drie ton</u>. Als je dat <u>perspectief meeneemt</u>, houd je <u>voldoende vrijheid</u> bij de onderneming en kan de motie <u>oordeel Kamer</u> krijgen.</p> <p>[Na interruptie van Van Raan]</p> <p>Dan gaan we bijna terug naar artikel 1 van de Grondwet: <u>gelijke gevallen gelijk behandelen, ongelijke gevallen ongelijk</u>. We moeten <u>goed kijken</u> naar wat er staat in het <u>dictum</u>. Ik wil het er nog wel even bij pakken. De motie van de heer <u>Van Raan verzoekt om te komen tot</u>. De <u>regering gaat er niet over</u>, maar ik zou best de <u>boodschap van een sociaal plan willen overbrengen</u>. Maar de motie verzoekt de regering om tot een goed sociaal plan te komen en <u>wij zijn geen partner</u> in het komen tot een goed sociaal plan. Dat is <u>anders dan de motie van Stoffer en</u></p>

Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en sociaal plan

		Slootweg, die ik overigens al in een bepaald kleurbad heb gelegd en waar ik een aantal kwalificerende dingen over heb gezegd, waarin de regering wordt <u>verzocht om aan te dringen</u> . Dat is precies de precisie waar de heer Van Raan nog om verzocht. Maar ik dank hem zeer voor zijn opmerkingen, zijn moties en ook zijn precisie.
4. PvdA (Nijboer) Oordeel Kamer en aangenomen (sleutelwoorden "toe te zien" dat "KLM")		
Indiener en motie	Nijboer	<p>overwegende dat in het steunpakket een <u>loonoffer</u> als voorwaarde is opgenomen, maar dat <u>vakbonden en werknemers hier niet in gekend zijn</u>;</p> <p>overwegende dat arbeidsvoorwaarden overeengekomen worden door vakbonden en werkgevers;</p> <p>overwegende dat veel medewerkers van KLM onder een flexcontract en/of op onregelmatige werktijden zwaar werk verrichten voor bescheiden salarissen en overwegende dat de werkdruk veelal hoog is;</p> <p>overwegende dat het ongewenst is dat de toch al zware arbeidsomstandigheden en schrale beloning van de werknemers met lage en middeninkomens nog verder verslechteren;</p> <p>verzoekt de regering <u>toe te zien</u> dat <u>KLM</u> zoals gebruikelijk de <u>bonden betreft</u> om ervoor te zorgen dat de <u>arbeidsomstandigheden</u> voor deze groepen <u>niet verder verslechteren</u>, en gaat over tot de orde van de dag.</p>
Uitslag stemming	Aangenomen	
Reactie minister inclusief achtergrond	Oordeel Kamer	De motie op stuk nr. 8 van de heer Nijboer gaat over arbeidsomstandigheden. Een begrijpelijke motie, die ik oordeel Kamer geef.

Uitspraken minister tijdens plenaire vergadering Eerste Kamer op 7 juli ten aanzien van de moties

Korte samenvatting	Uitgebreide tekst minister
- Contact met de onderneming over de	De heer Schalk vroeg wat er gebeurt met de <u>motie-Stoffer</u> . Die heb ik oordeel Kamer gegeven. Dat betekent dat daar wat het kabinet

Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en sociaal plan

<p>motie-Stoffer</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gaan niet nu pakket aanpassen - Motie vraagt om mee te nemen. Dat is de opdracht aan de onderneming. - Gezinsinkomen biedt een uitlaatklep aan de onderhandelingstafel tussen werkgever en werknemer 	<p>betreft invulling aan wordt gegeven. <u>Er is contact over met de onderneming.</u> Tegelijkertijd is het <u>niet zo dat we het pakket nu gaan aanpassen.</u> De <u>motie-Stoffer is heel intelligent geformuleerd.</u> Die vraagt om het <u>mee te nemen.</u> Dat is een opdracht aan de onderneming. De motie-Stoffer doet nog iets intelligents, want die heeft het volgens mij over <u>huishoudinkomen, of familie-inkomen of gezinsinkomen.</u> Dat is overigens best een ingewikkelde opdracht aan een onderhandelingstafel tussen werkgever en werknemers. Maar het <u>biedt wel een uitlaatklep,</u> want in de tekst van de motie gaat het, zo meen ik, niet uitsluitend over het loon dat de KLM-medewerkers verdienen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Fundamenteel onderscheid tussen SGP-motie en SP-motie - Motie SP verplichtte. Motie SGP liet juist ruimte. 	<p>Ik heb gemeend de ruimte te kunnen zien in juist het <u>fundamentele onderscheid van de SGP-motie ten opzichte van de SP-motie.</u> De inbreng van de SP was buitengewoon kritisch. Waarom hadden we niet met vakbonden gepraat en waarom was het aan werkgevers en werknemers? Vervolgens eindigde het met een motie die mij verplichtte om het acuut daar ter plekke in de Tweede Kamer te regelen. Dat vond ik niet verstandig en ook niet geheel consistent. De motie van de <u>SGP liet juist veel ruimte,</u> want daarin ging het over het gezinsbudget. Dat was inderdaad de juiste formulering. Bovendien was dat <u>ook een onderwerp om nog eens te bezien, zonder dat daar een verplichting aan ten grondslag lag.</u> Ik wil natuurlijk niet of de ene of de andere kant uit. Om aan dat pakket waar we maanden over gesproken hebben met de onderneming, met de Franse staat, met Air France-KLM en met naar ik meen elf banken, nog een beetje te figuurzagen, daar help ik niemand mee.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Niet in detail over wat besproken is met de onderneming - Positieve grondhouding over motie, maar duidelijk aan onderneming zelf of mogelijk en redelijk is - Onderneming moet nog met vakbonden in gesprek 	<p>[SGP: Wat was de reactie van het bedrijf toen het ging over die middeninkomens?]</p> <p>Minister: <u>niet zo verstandig om op dat tweede punt in detail uit de doeken te doen wat er besproken is met de onderneming.</u> De <u>onderneming realiseert</u> zich dat wanneer ik een motie <u>oordeel Kamer geef, dat politiek betekent dat ik een positieve grondhouding aanneem.</u> Maar ik heb ook <u>duidelijk gemarkeerd</u> in dat debat, met de appreciatie van de motie, dat ik het echt <u>aan de onderneming</u> vond en dat de <u>onderneming zelf moet bezien</u> of dat <u>mogelijk en redelijk</u> is. Hoe dat uiteindelijk zal uitkristalliseren, dat moet de toekomst uitwijzen, want men moet <u>nog met vakbonden in gesprek.</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> - Onderneming ook gevraagd om tijd om de bonden en vertegenwoordigers van de onderneming te praten. 	<p>[Ten aanzien van de, voor dit gesprek, minder relevante motie over ketenpartners: Ik heb de motie van de heer Nijboer juist oordeel Kamer gegeven. In de appreciatie heb ik gezegd — zo is het trouwens ook afgesproken met de onderneming — dat het wat betreft het kabinet echt zeer voor de hand ligt dat de onderneming de rekening voor een deel neerlegt bij de ketenpartners, voor zover dat redelijk is en te realiseren is. Daar zijn de heer Crone en ik het volledig mee eens.</p> <p>Maar toen wij hier vrij expliciet om gevraagd hebben, heeft de</p>

Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden en sociaal plan

	<p>onderneming gezegd: we begrijpen die vraag en vinden dat zelf bedrijfseconomisch verstandig, maar gun ons daar meer tijd.]</p> <p>Over betrekken bonden: Zo heeft de <u>onderneming ook terecht gezegd: gun ons de tijd om afspraken te maken met de vakbonden en met andere vertegenwoordigers van de onderneming.</u> In dat licht heb ik het geprobeerd te beantwoorden, ook in de Tweede Kamer. Hoewel succes bij dit soort dingen per definitie nooit helemaal verzekerd is, meen ik echt dat de heer Crone en ik aan dezelfde kant van het touw trekken</p>
--	--

1. Uitspraken minister wetgevingsoverleg Tweede Kamer 1 juli 2020

Arbeidsvoorwaarden

Korte samenvatting	Uitgebreide tekst minister
<ul style="list-style-type: none"> - In overleg met medezeggenschap. - Offers juist bedoeld voortbestaan onderneming en banen. 	<p><u>Salarisoffers</u> zijn juist <u>bedoeld</u> om de <u>onderneming voort te laten bestaan</u> en daarmee de <u>banen voort te laten bestaan</u>. Ik denk dat de heer Van der Linde daar de spijker op z'n kop sloeg. Het is van de ene kant wel zo dat we hebben gezegd: we vinden het echt wat anders of iemand een modaal salaris verdient of minder. Daarnaast moet je op het gebied van met name de hele grote salarissen bekijken hoe je dat gaat invullen, juist in dialoog met de ondernemingsraad, juist in dialoog met de medezeggenschap en juist in dialoog met de vakbonden. Je hebt dan het kale salaris, de secundaire arbeidsvoorwaarden en allerlei dingen die daarin georganiseerd zijn. Het is niet aan mij om vervolgens te bepalen dat het vooral uit het kale salaris moet of dat het een discussie over secundaire arbeidsvoorwaarden moet worden en welke dat dan zijn. De onderneming heeft tegen ons gezegd dat ze het verstandig vindt dat ze dat zelf gaat bespreken en uitonderhandelen. De onderneming zegt wel heel duidelijk dat er wat gedaan moet worden aan de kosten. Op die manier hebben we het proberen te doen. Ik vind dat eerlijk gezegd redelijk</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Richting - Sterkste schouders, zwaarste lasten. - Verantwoordelijkheid richting belastingbetaler 	<p>Ik ben het er wel mee eens dat het arbeidsvoorwaardengesprek en het salarisgesprek echt tussen de bestuurders van de onderneming en de medezeggenschap moet plaatsvinden. Wij hebben daarbij wel een <u>aantal richtingen aangegeven</u>, want het is voor een onderneming gewoon cruciaal dat het <u>niet verder kan op deze kostenbasis</u> – dat wil ik nog een keer benadrukken en een paar sprekers hebben daar ook op gewezen – want dan is de onderneming gewoon niet in staat om deze fase te overleven. Vanuit de <u>verantwoordelijkheid die ik ook heb om het geld van de belastingbetaler op een goede manier te besteden</u>, vind ik dus dat je dat type voorwaarden moet aanleggen. Dat is één. Twee is dat ik het politiek, vanuit de <u>maatschappelijke lens</u> gezien, echt <u>redelijk</u> vind om een <u>salaris van € 30.000 anders te behandelen dan een salaris van € 300.000</u>. Bedrijfseconomisch zou je daar anders naar kunnen kijken</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Aan onderneming om met vakbonden te praten en afspraken te maken 	<p>Het is aan het <u>bestuur van de onderneming</u> om te <u>praten</u> met de <u>medezeggenschap</u> en de <u>vakbonden</u>, om daar afspraken over te maken. Voor ons geldt dat wij als kabinet moeten kijken onder welke voorwaarden het verstandig en redelijk is om de onderneming te ondersteunen met belastinggeld, want daar gaat het uiteindelijk om. Vervolgens is het aan de onderneming zelf om een verstandige dialoog, in redelijkheid, te voeren met de medezeggenschap, om te kijken hoe je daar op een goede manier uitkomt.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Piketpaal geslagen over dividend, bonussen, modale salarissen - Aan de onderneming 	<p>Daarbij hebben we een <u>aantal piketpalen geslagen</u> die wij <u>verstandig</u> vinden. We hebben een piketpaal geslagen over <u>dividend</u>, over <u>bonussen</u>, over <u>modale salarissen</u> en we hebben ook aangegeven dat het echt <u>aan de onderneming</u> is om te kijken hoe je dat vervolgens <u>toepast</u></p>

hoe je het toepast	
- Ruimte voor de onderneming om in gesprek te gaan met vakbonden	Hoe ga je om met secundaire versus primaire arbeidsvoorwaarden? Ik denk dat dat verstandig is. Er is ook <u>ruimte voor de onderneming</u> om met de <u>verschillende vakbonden daarover in gesprek te gaan</u> .
- Begrip dat vakbonden voor eigen belangen opkomen	Dat vervolgens <u>vakbonden specifiek voor de belangen van hun eigen groep</u> opkomen, zo <u>hoort het ook</u> , of dat nou het grondpersoneel is, het cabinepersoneel of de piloten, dat <u>begrijp ik volkomen</u> . Maar dat is dan aan de ondernemer.
- Redelijke en eerlijke manier omgaan met mensen met minder sterke schouders - Geen enkel ontslag of verlies van flexibele banen kan niet - Piketpaal geen forse salarisoffers lagere inkomens	[Nijboer: ook gewezen op het risico dat vaste contracten worden vervangen door flexibele contracten met slechtere arbeidsvoorwaarden. Dat zou ik echt heel ongewenst vinden]. Minister: Daarbij hebben we juist erop aangedrongen om op een <u>redelijke, eerlijke manier om te gaan met mensen met minder brede schouders</u> . Maar helemaal naar de andere kant gaan hangen en zeggen dat dit <u>tot geen enkel ontslag</u> mag leiden of dat het <u>nooit tot verlies van flexibele banen</u> mag leiden, kan <u>ook weer niet</u> . Ik vind dat daar een opdracht voor de onderneming ligt om dit in redelijkheid te doen. De <u>piketpaal</u> die wij heel bewust hebben willen slaan, is dat we <u>geen forse salarisoffers</u> gaan vragen van mensen die <u>misschien € 25.000 verdienen</u> . Dat vind ik gewoon redelijk.
- Ruimte voor vakbonden om in overleg met onderneming afspraken te maken - Niet aan kabinet om in detail voor te schrijven. Dit is aan de onderneming. - 20% niet minimum, zie CEO.	[Nijboer: vakbonden hebben daarnaast nog ruimte om daar in overleg met de onderneming afspraken over te maken] Minister: Zeker. Soms zijn secundaire arbeidsvoorwaarden wel degelijk heel kostbaar. Het is logisch dat je dan <u>met elkaar in gesprek gaat over de vraag hoe je het doet</u> . En hoe doe je het in <u>redelijkheid</u> ? Hoe maak je een <u>onderscheid</u> ? We weten allemaal uit de krant dat er ook grote verschillen zijn tussen piloten onderling. Je kan zeggen dat dat te maken heeft met dienstjaren en ervaring en dat het logisch is dat daar een verschil tussen is, maar er is toch een fors verschil tussen het salaris dat een zeer ervaren piloot verdient – overigens ook het salaris dat hij verdiende toen hij een stuk minder ervaren was – en het type contracten waarop mensen vandaag de dag worden aangenomen. Maar ik vind dat het <u>niet aan ons als leden van het kabinet is om het op dat detailniveau voor te schrijven</u> . Dat is gewoon <u>aan de onderneming</u> . We hebben ook aan het salaris van de <u>bestuursvoorzitter gezien dat 20% niet het maximum is</u> , want daar gaat het <u>echt om 50%</u> .

Kostenreductie (van 15%)

Korte samenvatting	Uitgebreide tekst minister
- Kostenreductie om tot terugbetaling te komen.	De heer Stoffer vroeg ook hoe we ervoor gaan zorgen dat KLM de <u>leningen kan terugbetalen</u> . Daarop zeg ik: juist door <u>echt flink met de kosten aan de gang te gaan</u> .
- Beïnvloedbare kosten (50% van totale	De heer Van der Linde vroeg welke kosten beïnvloedbaar zijn. Ik denk dat de heren Sneller en Bruins daar ook naar vroegen. Je moet

kosten)	<p>onderscheid maken tussen verschillende kostencategorieën. Een belangrijke kostencomponent voor een luchtvaartmaatschappij is het personeel. We hebben dat vaker met elkaar besproken. Die valt uiteen in grond, cabine, piloten en management. Daarnaast heb je de kosten van de infrastructuur, dus de vliegtuigen. Daar kan je meestal op hele korte termijn niet zo veel mee. En de kosten van de kerosine; daar kan je meestal op korte termijn ook niet zo heel veel mee, ervan uitgaande dat je net zo veel blijft vliegen als je van plan was. Je kan hoogstens op het moment dat je nieuwere vliegtuigen koopt, erop rekenen dat je kerosinekosten naar beneden gaan, want oudere vliegtuigen zijn gewoon minder zuinig dan nieuwere. En dan heb je nog een aantal niet-beïnvloedbare kosten, zoals landingsrechten en overvlieg rechten. Die zijn relatief klein, maar daar valt ook relatief weinig uit te halen. Als je dat totaal neemt, kom je onvermijdelijk ook op alles wat met personeel te maken heeft.</p> <p>De heer Van der Linde vroeg hoeveel van de totale kosten beïnvloedbare kosten zijn. Voor de goede orde, die 15% gaat over de beïnvloedbare kosten. Ik denk dat je een scheiding moet maken tussen wat evident beïnvloedbaar is en wat moeilijker beïnvloedbaar en eigenlijk niet beïnvloedbaar. <u>Maar die beïnvloedbare kosten schatten we op ongeveer 50%.</u></p>
<ul style="list-style-type: none"> - In de kosten snijden zodat de onderneming een toekomst heeft 	<p>Het doel is om ervoor te zorgen dat de onderneming daadwerkelijk met de kosten aan de gang gaat. Waarom? Niet omdat wij zo graag willen snijden, integendeel, maar <u>omdat wij willen dat de onderneming een toekomst heeft</u>. Die toekomst zal de onderneming moeten vormgeven in een buitengewoon lastig financieel-economisch klimaat. Dat is de hele logica. Daarom zitten wij hier nu al een aantal uur te praten over de salarissen en de andere componenten. Los van dat er verschillende opvattingen in de Kamer leven over wat voor salarissen er in de private sector verdiend zouden mogen worden, hadden we deze discussie niet gehad als het niet zou gaan om belastinggeld dat we in een onderneming stoppen die zelf in heel zwaar weer verkeert</p>
<ul style="list-style-type: none"> - KLM niet op achterstand door kostenbesparing - Hele onderneming aangemoedigd om te doen wat nodig is. Ook met Franse collega besproken. 	<p>De heer Sneller vroeg ook nog naar de balans in de holding qua kosten-basis. Daar heb ik net al wat over gezegd in de richting van de heer Van der Linde. De heer Stoffer vroeg ook iets wat daarop lijkt: wordt KLM nou niet op achterstand gezet? Ik denk eerlijk gezegd het tegenovergestelde. Ik vind het <u>verstandig dat we bij KLM doen wat nodig is</u>. Daarnaast wil ik graag de <u>hele onderneming aanmoedigen om ook op andere plekken te doen wat nodig is</u>. Dat heb ik natuurlijk ook <u>besproken met de onderneming zelf</u>, maar <u>ook met mijn Franse collega</u></p>

2. Uitspraken minister plenaire vergadering Eerste Kamer 7 juli 2020

Arbeidsvoorwaarden

Korte samenvatting	Uitgebreide tekst minister
<ul style="list-style-type: none"> - Begrip voor onder druk staan banen - Voorwaarden om 	<p>Ik vind het wel heel belangrijk om nog een keer te zeggen, om namens het kabinet nog een keer te markeren dat we heel goed begrijpen dat alle Nederlanders van wie de banen onder druk staan en die bang zijn</p>

<p>onderneming voort te laten bestaan</p>	<p>voor verlies van inkomen of überhaupt verlies van hun baan zich grote zorgen maken. Dat geldt natuurlijk in het bijzonder bij deze onderneming, want het is nogal wat als je opeens ziet dat 80%, 90% van de vluchten aan de grond staat en je je realiseert dat daarmee ook voor jezelf of voor een van je naasten even geen plaats is. We begrijpen dat zeer.</p> <p>We zijn juist op dit pakket uitgekomen, omdat het ons menens is met het <u>laten voortbestaan van de onderneming</u>.</p>
<p>- Maatschappelijke context vraagt ook om voorwaarden sterkste schouders zwaarste lasten</p>	<p>Ligt het niet voor de hand dat je ook je afvraagt in welke maatschappelijke context zo'n debat plaatsvindt en je om die reden <u>dus voorwaarden stelt op het gebied van de sterkste schouders die dan ook de zwaarste lasten moeten dragen</u>, op het gebied van hinder en op het gebied van klimaat? Het kabinet heeft gemeend om dat wel te moeten doen. Op die manier zijn we dus ook op die zogenaamde bail-in uitgekomen.</p>
<p>- Afspraken met de onderneming gemaakt en niet met de vakbonden</p> <p>- Hoofdpijnen met onderneming afspraken gemaakt over redelijke en verstandige voorwaarden</p> <p>- Gesprek over arbeidsvoorwaarden dient plaats te vinden binnen de onderneming</p> <p>- Belastinggeld beschikbaar gesteld dus afvragen wat redelijk en verstandig is</p> <p>- Ook bekijken wat politiek verstandig is</p> <p>- Sterkste schouders zwaarste lasten</p> <p>- Staat de onderneming vrij hoe de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden wordt ingevuld</p>	<p>De heer Van Apeldoorn vroeg waarom de vakbonden er niet bij betrokken zijn. Dat was een echo van de vraag van de SP-fractie in de Tweede Kamer. Het antwoord gaat dus misschien wel teleurstellen, maar in ieder geval niet verrassen. Wij maken <u>afspraken met de onderneming</u>. Wij vinden het <u>verstandig</u> om met de <u>onderneming op hoofdpijnen</u> te bespreken wat in de <u>optiek van de onderneming en in de optiek van de Staat der Nederlanden</u> nou <u>redelijke en verstandige</u> voorwaarden zijn. Overigens: wie zijn er allemaal bij zo'n complexe afspraak betrokken? Nou, nogal wat partijen: de Nederlandse Staat, de Franse staat, KLM, Air France-KLM en ook elf banken, geloof ik. Het is dus geen sinecure om daar op een redelijke en verstandige manier soep van te koken.</p> <p>Vervolgens geldt dat het <u>gesprek over de arbeidsvoorwaarden</u> natuurlijk niet dient plaats te vinden aan de tafel van minister Van Nieuwenhuizen of die van mij. Dat dient <u>plaats te vinden binnen de onderneming</u>. Maar het ligt wel voor de hand dat als wij <u>belastinggeld</u> ter beschikking stellen, je je ook <u>afvraagt wat redelijk en verstandig</u> is geredeneerd vanuit de belastingbetaler, en bovendien wat condities zijn die door het kabinet, de Tweede Kamer en de Eerste Kamer ook <u>politiek verstandig worden geacht</u>. Er leven toch sterke gevoelens — ik vermoed dat dat in beide Kamers het geval is, maar zeker in de Tweede Kamer — dat het voor de hand ligt om, als er gesneden moet worden in personeelskosten, de <u>sterkste schouders zwaardere lasten</u> te laten dragen dan de minder sterke schouders. Dat hele pakket maakt dat het <u>nu aan de onderneming is om onderling in gesprek</u> te gaan. Het <u>staat de onderneming ook helemaal vrij</u> hoe men dingen via secundaire of juist via primaire <u>arbeidsvoorwaarden wil oplossen</u>. In mijn optiek is het volstrekt redelijk dat er van het hoogste management en van de piloten echt wat anders wordt gevraagd dan van de mensen met een minder dan modaal salaris.</p>
<p>- Aan onderneming om te structureren</p>	<p>het is <u>aan de onderneming om het te structureren</u>. Men zal ook daar moeten bezien in hoeverre zaken via <u>natuurlijk verloop</u> moeten en in hoeverre er toch de noodzaak is van <u>gedwongen ontslag</u>, en hoe men precies <u>invulling wil geven</u> aan het vragen van een <u>loonoffer</u>.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Voorwaarden uitvoerig met onderneming besproken - Nu geen bereidheid voorwaarden aan te passen 	<p>De heer Frentrop vroeg of ik bereid ben om de voorwaarden aan te passen als ze niet te dragen zijn. Juist omdat we zo <u>uitvoerig met de onderneming gesproken</u> hebben, denk ik dat <u>het binnen deze voorwaarden zou moeten kunnen</u>. Als de onderneming echt het gevoel gehad zou hebben dat dit ondragelijk zou zijn, waren we iets anders overeengekomen. Ik zou de <u>onderneming met alle betrokkenen dus eerst een kans willen geven om er samen uit te komen</u>.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Aan de onderneming om afspraken te maken - Kostenbasis moet iets aan gedaan worden - Daarbij van groot belang modaal salaris anders behandelen dan salaris CEO/piloten 	<p>Ik ben juist van de lijn dat het <u>aan henzelf is om vervolgens met werknemers afspraken te maken</u>. Maar wij hebben wel gemeend dat het verstandig was — maar ik herhaal mezelf, voorzitter — om nadrukkelijk mee te geven dat er wat gedaan moet worden aan de kostenbasis. Dat is één. Twee: wat ons betreft is het echt van <u>groot belang om daar een salaris van modale omvang anders te behandelen dan een salaris zoals bijvoorbeeld dat van de bestuursvoorzitter</u>, van ongeveer een miljoen, of van <u>piloten</u>, van in sommige gevallen drie ton.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Zonder afspraken had kostenbesparing neer kunnen slaan bij hele personeel (en dus ook kleine salarissen) 	<p>Mensen met <u>kleine salarissen</u>, die vaak bij de grondafdeling werken en dus niet werken in de cabine, die niet werken in de cockpit en die niet werken bij het management, hebben we <u>juist geprobeerd te ontzien</u>. Hadden we dat <u>niet afgesproken</u>, dan was natuurlijk de <u>kostenbesparing neergeslagen bij het hele personeel</u>. Dat was dan de realiteit geweest</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Verzoek vanuit onderneming om zelf gesprekken te voeren - Daarom ook niks specifiek op arbeidsvoorwaarden gedaan, maar wel een richting afgesproken t.a.v. beïnvloedbare kosten 	<p>de <u>nadrukkelijke wens vanuit de onderneming</u> was: "Geef ons nou de <u>gelegenheid om veel van die gesprekken zelf te voeren</u> zoals uiteindelijk het <u>gesprek over de arbeidsvoorwaarden</u>. Geef ons de mogelijkheid om zelf het gesprek te voeren met de ketenpartners zonder dat we dat allemaal aan de voorkant regelen. Want misschien lukt het dan niet en dan wordt zo'n hele deal afhankelijk van: ben je er met alles en iedereen uit?" Ik vond dat een redelijk verzoek vanuit de onderneming. Zie ook waarom we <u>niks specifiek</u> hebben gedaan over de arbeidsvoorwaarden, maar <u>wel een richting</u> hebben afgesproken ten aanzien van de <u>beïnvloedbare kosten</u>.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Door deze crisis ontkom je er niet aan om naar personeelskosten te kijken 	<p>Ik heb daar aangegeven dat we allemaal het liefste willen dat elk bedrijf de coronacrisis doorkomt zonder gedwongen ontslagen, maar dat je dat nou eenmaal niet kan beloven. Dit bedrijf bevindt zich namelijk in een existentiële crisis, en als je 80% à 90% van je vloot aan de grond hebt, dan <u>ontkom je er niet aan om te kijken naar al je kosten en dus ook naar je personeelskosten</u>.</p>

Kostenreductie

Korte samenvatting	Uitgebreide tekst minister
<ul style="list-style-type: none"> - Kostenbasis al voor crisis slechter dan vergelijkbare airlines in EU - Dat en crisis is de 	<p>Want laten we wel zijn: ondanks alle warme gevoelens die wij met elkaar hebben voor deze onderneming, moet je constateren dat de <u>kostenbasis van Air France-KLM al voor corona slechter</u> was dan het gemiddelde van <u>vergelijkbare luchtvaartmaatschappijen in Europa</u>. Degenen die meer verstand hebben van de</p>

<p>inspiratie geweest dat iets met kosten moet gebeuren.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voorkomen belastingbetaler op korte termijn weer aan de beurt 	<p>luchtvaartindustrie dan ik, hebben al voor corona gezegd dat dit potentieel problematisch was. Dit geldt voor <u>beide dochters</u>: voor het Franse deel van de onderneming en voor het Nederlandse. Het geldt meer voor het Franse onderdeel dan voor het Nederlandse, maar ook het Nederlandse was niet vrij van die kwaal. Daar komt <u>corona overheen</u>. Dan staat opeens 80%, 90% — inmiddels is het iets teruggelopen, naar 70% — van de vluchten aan de grond. Dat is precies de <u>inspiratie</u> geweest voor minister Van Nieuwenhuizen en mij en het hele kabinet om te zeggen: dames en heren, er moet wel wat <u>gebeuren met de kosten</u>. Waarom? Omdat de <u>belastingbetaler</u> over drie, zes of negen maanden <u>anders opnieuw aan de beurt</u> is</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Franse kant ook een kostenbesparingsopgave - Staat minder invloed hierop (14%) 	<p>de salarissen van in ieder geval een deel van het management, maar ook van andere stukken van de onderneming liggen aan de Franse kant hoger dan aan de Nederlandse kant. Aan de <u>Franse kant</u> van de onderneming ligt er zeker zo'n grote <u>kostenbesparingsopgave</u> als aan de Nederlandse kant. De heer Van Rooijen kan zich dus voorstellen dat het kabinet heeft aangegeven dat het echt <u>aanbeveling verdient</u> dat men er aan de <u>Franse kant serieus naar kijkt</u>, niet alleen vanuit een soort eerlijkheidsprincipe binnen dezelfde onderneming maar simpelweg ook vanuit de bedrijfseconomische logica. Tegelijkertijd heb ik daar natuurlijk <u>minder invloed</u> op. De Staat is namelijk voor <u>14% aandeelhouder</u>.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Verschil dat in Frankrijk geen expliciete afspraken over de kostenbesparing zijn gemaakt (aan de voorkant) - Wij vonden het verstandig dat wel te doen 	<p>Men heeft in <u>Frankrijk</u> gezegd dat dat gesprek ook gevoerd moet worden, maar men heeft ervoor gekozen om dat in <u>eerste instantie bij de onderneming neer te leggen</u> en heeft daar <u>geen expliciete afspraken</u> over gemaakt. Daar heeft men dus een <u>andere keuze</u> gemaakt. Juist gegeven de historie van de onderneming, met een kostenbasis waarbij al vraagtekens te zetten waren — ik formuleer het voorzichtig — en deze dramatische periode in ogenschouw nemend, ook ten aanzien van de kosten, hebben <u>wij gedacht dat het verstandig zou zijn om aan de voorkant afspraken te maken</u>.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Logisch om ook aan de Franse kant naar de kostenbasis te kijken, maar ga ik niet over en is aan de onderneming 	<p>Ik vind dat het <u>aan de onderneming</u> is om naar de <u>hele kostenbasis</u> te kijken. Als je aan de <u>Nederlandse kant</u> bereid bent om te kijken naar de <u>hoogte van de salarissen</u> en naar alle andere <u>onderdelen</u> van de <u>beïnvloedbare kosten</u>, dan vind ik <u>het op zichzelf voor de hand liggen</u> om dat ook in de andere onderdelen van de onderneming <u>aan de Franse kant te doen</u>. Maar <u>daar ga ik niet in mijn eentje over</u>, en dan formuleer ik het voorzichtig. Ik vind dus dat dat <u>aan de onderneming</u> is.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Loonsverlaging tijdelijk - Gevolgen pensioenopbouw aan werkgever en werknemer om afspraken over te maken - WW-uitkering kunnen geen specifieke afspraken over worden 	<p>[Vraag 50Plus: Ik had nog een vraag gesteld over de gevolgen van loonsverlaging. Ik had gevraagd of die tijdelijk is. Twee. Een loonsverlaging heeft, zeker als die 10% of meer zou kunnen zijn, voor welke groep dan ook, onmiddellijk grote gevolgen voor de pensioenopbouw van de werknemers. Als ze dat loonoffer brengen en daarna toch ontslagen worden, krijgen ze ook nog een lagere WW.]</p> <p>Minister: ja, per definitie zijn die <u>ingrepen tijdelijk</u>, want die gelden voor de duur van de lening. We hopen dat die binnen een paar jaar</p>

<p>gemaakt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aan de voorkant goed nadenken over hoeveel personeel nodig is 	<p>wordt terugbetaald. Sooner rather than later, hoop ik, want dat is goed voor de onderneming; dat zegt iets over de onderneming. Dan is het gewoon weer helemaal aan de onderneming zelf om beslissingen te nemen over de salarissen.</p> <p>Ten tweede over de <u>pensioenen</u>. Dat is typisch iets waarvan ik vind dat het <u>aan de werkgever en de werknemer</u> is om afspraken over te maken in dat hele pakket van secundaire voorwaarden.</p> <p>Drie. Ik denk dat het <u>niet kan</u> om specifieke, <u>andere WW-afspraken</u> te maken voor deze groep werknemers. Ik vind het wel fair — zo is het natuurlijk ook bedoeld — dat KLM met een holistisch perspectief komt op de vraag: hoeveel personeel hebben we nodig en wat zijn de loonkosten van de personeelsleden die blijven? Het is heel <u>ongelukkig</u> als je in eerste instantie <u>wel om een loonoffer</u> vraagt en <u>alsnog tot ontslag over moet gaan</u>. Ik <u>kan niet beloven dat dat nooit gebeurt</u>, want we weten niet hoe deze crisis zich ontwikkelt. Maar ik ben het zeer met de heer Van Rooijen eens dat het <u>verstandig is om daar aan de voorkant goed over na te denken</u>.</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Loonsverlaging na terugbetalen steunpakket terugdraaien is aan de onderneming - Over de kostenbasis van de onderneming kritisch dus niet op voorhand overtuigd dat het verstandig is om het terug te draaien 	<p>[50PLUS: De minister zegt dat de afspraken tijdelijk zijn en dat ook de loonsverhoging, welke dat ook is, tijdelijk is. Dat zou kunnen betekenen dat als de periode afgelopen is en als het weer beter gaat, die loonsverlaging ten dele geleidelijk wordt teruggedraaid]</p> <p>Minister: Dat is dan in ieder geval <u>aan de onderneming</u>. Alleen heb ik niet voor niks ook wel een paar <u>kritische noten</u> gekraakt over de <u>kostenbasis van de onderneming, al voor corona</u>. Ik ben er dus <u>niet op voorhand van overtuigd dat het vervolgens verstandig is om daarna alle salarissen weer terug te brengen op het niveau van voor de crisis</u>. Maar dat is dan aan de onderneming, want als we zo meteen weer groen licht hebben als de lening is terugbetaald, vind ik dat het dan ook weer <u>primair aan de onderneming zelf is</u></p>

To: [redacted], [redacted] ([redacted]), [redacted] (GT) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/[redacted]@minfin.nl]
Cc: [redacted], [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl [redacted]@minfin.nl]
From: [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN)
Sent: Wed 8/19/2020 1:16:33 PM

Importance: Normal
Subject: FW: AFKL | Voorbereiding gesprek minister 16:30 - 17:15 uur
MAIL_RECEIVED: Wed 8/19/2020 1:16:36 PM

- [0. Voorbereiding gesprek vakbonden donderdag augustus 2020 \(versie 19 augustus\).docx](#)
- [Bijlage 1. Brief vakbonden aan ministerie van Financiën \(14072020\).pdf](#)
- [Bijlage 2. Korte achtergrond aanwezig en organisaties.docx](#)
- [Bijlage 3. Brief SZW en FIN KLM 6 april 2020 over NOW-regeling.pdf](#)
- [Bijlage 4. Onderbouwing kostenbesparing en verschil in arbeidskosten.pptx](#)
- [Bijlage 5. Juridische analyse DJZ en Linklaters ten aanzien van mogelijke schending ILO-verdrag.docx](#)
- [Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden, sociaal plan en betrekken bonden.docx](#)
- [Bijlage 7. Uitspraken minister wetgevingsoverleg TK en plenaire vergadering EK.docx](#)
- [Concept spreeklijn na afloop gesprek bonden 20 augustus 2020.docx](#)

Ter info. Stukken voor voorbereiding bonden zijn met secretariaat minister gedeeld en worden voor hem geprint voor de afspraak van 16:30 uur.

[redacted] [redacted]

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen
Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T [redacted]

M [redacted]

E [redacted]@minfin.nl

Van: [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN)
Verzonden: woensdag 19 augustus 2020 12:58
Aan: [redacted]

CC: [redacted], [redacted] (BOA/Advies); [redacted], [redacted] ([redacted]) (COMM); [redacted], [redacted], [redacted] ([redacted]) (COMM); [redacted], [redacted] ([redacted]) (GT); [redacted], [redacted] (FIN/[redacted]@minfin.nl)

Onderwerp: AFKL | Voorbereiding gesprek minister 16:30 - 17:15 uur

Ha [redacted], [redacted],

Naast een algemene update over de stand van zaken bij AFKL, willen we om 16:30 uur ook graag het gesprek met de bonden dat morgen plaatsvindt bespreken met de minister. Zie graag bijgevoegd de voorbereiding die we voor het gesprek met de bonden hebben opgesteld.

Groet,

[redacted]

[redacted] [redacted]

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T

M

E [@minfin.nl](mailto:10.2.e@minfin.nl)

<p>FNV Luchtvaart</p> <p><i>FNV Luchtvaart behartigt FNV-belangen van werknemers in de luchtvaartbranche.</i></p>	<p>10.2.e</p> <p>10.2.e</p> <p>10.2. 10.2.e</p> <p>10.2.e</p> <p>10.2.e</p>
--	---

<p>CNV Vakmensen</p> <p><i>CNV Vakmensen is de vakbond die opkomt voor werknemers in de bouw, voeding, vervoer, industrie, dienstverlening. Met 135.000 leden de grootste bond binnen het CNV.</i></p>	<p>10.2.e</p>	<p>10.2.e</p>	<p>10.2.e</p>
<p>VNC</p> <p><i>De Vereniging Nederlands Cabinepersoneel is sinds 1946 de organisatie voor al het Nederlands cabinepersoneel.</i></p>	<p>10.2.e</p>	<p>10.2.e</p>	<p>10.2.e</p>
<p>KLM (als toehoorders)</p>	<p>10.2.e</p>	<p>10.2.e</p>	<p>10.2.e</p>

1. DJZ

[Na doorvragen of sprake is van schending]

11.1

Uitgebreide advies DJZ

De brief van de vakbonden aan de Europese Commissie stelt mogelijke strijd met de volgende bepalingen:

- ILO convention 98: collectieve onderhandelingsvrijheid
- Handvest EU artikel 28
- Artikel 6 Europees sociaal handvest
- Artikel 8 Europese pijler sociale rechten

Het hoofdargument van de vakbonden is dat er sprake is van schending van conventie 98 ILO. In deze analyse laten we de overige bepalingen daarom buiten beschouwen.

International Labour Organisation

Wat doet ILO?

De International Labour Organisation (hierna: ILO) is een internationale organisatie die zich bezighoudt met een aantal taken op het gebied van werk. Vrijwel alle landen ter wereld zijn er lid van. ILO verzamelt data over kinderarbeid en dwangarbeid, over werkgelegenheid en werkloosheid, over economie en werk, over veiligheid en gezondheid op het werk, over sociale zekerheid en over nog veel meer. Daarnaast ontwikkelt ILO beleid over deze onderwerpen, vaak door het vaststellen van verdragen en aanbevelingen. De ILO heeft op die manier in de loop der jaren een internationaal wetboek van de arbeid, een 'International Labour Code' gecreëerd. De ILO verdragen zijn gericht aan de lidstaten. De lidstaten ratificeren deze verdragen en implementeren deze in hun nationale rechtsorde.

Toezicht door ILO

De ILO houdt toezicht op implementatie en naleving van geratificeerde verdragen. Lidstaten moeten regelmatig rapporteren aan ILO over de door hen geratificeerde verdragen. Dit gebeurt via een hiervoor opgericht comitee: de Committee of Experts (hierna: CoE). De CoE schrijft een rapport wat vervolgens wordt besproken in de Committee on Application of Standards (hierna: CAS). Die maken een lijst van lidstaten die extra aandacht behoeven. Uiteindelijk komt CAS met aanbevelingen om de naleving van verdragen beter te waarborgen.

Is er in een lidstaat een probleem met vakbondsvrijheid (Conventie 87) of collectieve onderhandelingsvrijheid (Conventie 98), dan kan een klacht worden ingediend bij een speciale commissie, de Committee on Freedom of Association (hierna: CFA). Deze commissie komt drie keer per jaar bijeen in Genève om ingediende klachten te behandelen. De CFA is een vaste commissie van de Governing Body, dat is de Raad van Beheer van de ILO. Klachten kunnen worden ingediend door vakorganisaties en werkgeversorganisaties, niet door individuele personen. Klachten kunnen ook worden ingediend tegen lidstaten die de betreffende verdragen niet hebben geratificeerd. Dat kan omdat vakbondsvrijheid tot de kern van de ILO behoort; twee derde van de 'macht' in de ILO behoort immers aan de werkgevers- en werknemersorganisaties, die zonder organisatievrijheid niet kunnen bestaan. De klacht kan leiden tot een aanbeveling van de ILO aan de betrokken lidstaat om de nationale praktijk en/of wetgeving te wijzigen. Ook tegen Nederland zijn in het verleden klachten ingediend bij de CFA. Dit is echter niet vaak voorgekomen.

De ILO probeert via dit systeem naleving van geratificeerde verdragen te bereiken door dialoog en overtuigingskracht. Ook de druk van de internationale gemeenschap die de ILO is, kan – soms gepaard met media-aandacht – nog wel eens succesvol zijn.

Conventie 98: collectieve onderhandelingsvrijheid

Nederland heeft conventie 98 over collectieve onderhandelingsvrijheid geratificeerd. Voor generieke maatregelen die ingrijpen in alle cao's kennen we in Nederland artikel 10 Wet op de loonvorming: *Onze Minister (van SZW) kan, indien naar zijn oordeel een zich plotseling voordoende noodsituatie van de nationale economie, veroorzaakt door één of meer schoksgewijze optredende externe factoren, het nemen van maatregelen ten aanzien van het peil van de loonkosten vereist, algemene regelen vaststellen betreffende lonen en andere op geld waardeerbare arbeidsvoorwaarden.*

Echter in deze casus is art. 10 WLV niet van toepassing, omdat het gaat om ingrijpen in een aantal specifieke cao's in plaats van een generieke maatregel. Nederland kent geen wetgeving voor ingrijpen in specifieke cao's.

Een aantal uitspraken van de CFA

Tijdens de vorige crisis (2008-2014) hebben verschillende landen ingrijpende loonmaatregelen getroffen, zoals Spanje, Griekenland en Portugal. Bij wet werden de lonen in lopende collectieve contracten verlaagd. Dit waren generieke maatregelen en golden dus voor alle cao's.

Vakbonden zijn daartegen opgekomen bij de ILO. De CFA heeft uitspraak in deze zaken gedaan. In de Griekse zaak (CFA 2012 nr. 2820), de Spaanse zaak (CFA 2013 nr. 2918) en de Portugese zaak (CFA 2015, nr. 3072) werd iedere keer benadrukt dat ook in moeilijke crisisomstandigheden de sociale dialoog moet worden geëerbiedigd.

'The Committee draws attention to "the importance it attaches to the promotion of dialogue and consultations on matters of mutual interest between the public authorities and the most representative occupational organizations of the sector involved", as well as "the value of consulting organizations of employers and workers during the preparation and application of legislation which affects their interests'. (CFA 2013 nr. 2918, passage 356)

In zowel de Griekse als de Portugese zaak stelt de CFA dat de maatregelen die getroffen worden van tijdelijke aard moeten zijn. Er moet sprake zijn van 'exceptional circumstances'. De CFA geeft geen oordeel over aangevoerde economische argumenten om in te grijpen in cao's. (CFA 2015 nr 3072, passage 916-917 en CFA 2012 nr 2820 passage 995).

Analyse DJZ

11.1

2. Advies Linklaters

Het recht op vrijheid van collectief onderhandelen tussen de sociale partners volgt uit meerdere internationale verplichtingen, onder andere uit ILO-verdragen 87 en 98. Indien een staat eenzijdig intervenueert in de vrijheid van cao-afspraken die kunnen worden gemaakt, kan dat botsten met deze verplichtingen. Ook kan een door de staat eenzijdig opgelegde verlaging van een afgesproken salaris in strijd komen met artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens betreffende het recht op ongestoord genot van eigendom. In het verleden is het meermaals voorgekomen dat bij wet er beperkingen zijn gesteld aan de vrijheid van collectief onderhandelen en in dat kader is ingebroken op het eigendomsrecht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Wet Normering Topinkomens, de Wet bonusverbod staatsgesteunde ondernemingen en de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen. In al deze gevallen achtte de staat de maatregelen gerechtvaardigd.

11.1

Mochten de vakbonden van oordeel zijn dat er sprake is van een schending van de ILO-verdragen, dan kunnen zij een klacht indienen bij de CFA. Er zijn in de periode van het bestaan van de CFA, ongeveer 65 jaar, een tiental klachten ingediend tegen Nederland. Dit komt dus slechts zeer zelden voor.

De klacht die VNV bij de Europese Commissie heeft ingediend ten aanzien van dit onderdeel van de afspraken met KLM, betreft een onderdeel dat valt buiten de tijdelijke kaderregeling die de Europese Commissie hanteert om staatssteun goed te keuren. Om die reden is de klacht dus niet relevant voor het goedkeuringsproces. Hoewel de Europese Commissie in het kader van staatssteun geen voorwaarden stelt aan de (vaste) lonen van personeel, verdient wel opmerking dat staatssteun proportioneel dient te zijn en een verlaging van de (vaste) kosten van een onderneming gedurende de steunperiode erin resulteert dat de omvang van de staatssteun kan worden beperkt.

Vorbereiding gesprek vakbonden donderdag 20 augustus 2020 – 12:00 – 13:00 uur

Locatie: ministerie van Financien, Vuurtoreenzaal

Aanwezig:

Organisatie	Aanwezige personen		
MinFin	10.2.e	10.2.e	
	10.2.e	10.2.e	
	10.2.e	10.2.e	
FNV Luchtvaart	10.2.e	10.2.e	
	10.2.e	10.2.e	10.2.e
		10.2.e	10.2.e
CNV Vakmensen	10.2.e	10.2.e	
VNC	10.2.e	10.2.e	10.2.e
KLM (als toehoorders)	10.2.e	10.2.e	10.2.e
	10.2.e		10.2.e

Bijlagen:

- Bijlage 1. Brief vakbonden aan ministerie van Financien (14072020)
- Bijlage 2. Korte achtergrond bij de organisaties en de aanwezige personen
- Bijlage 3. Brief van SZW en FIN van 6 april 2020 over de NOW-regeling
- Bijlage 4. Onderbouwing van de kostenbesparing (adviseur: ~15%) en het verschil in arbeidskosten
- Bijlage 5. Juridische analyse van DJZ en Linklaters ten aanzien van mogelijke schending van het ILO-verdrag.
- Bijlage 6. Relevante moties ten aanzien van arbeidsvoorwaarden, sociaal plan en betrekken bonden.
- Bijlage 7. Relevante uitspraken van de minister tijdens het wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer op 1 juli 2020 en de plenaire vergadering in de Eerste Kamer op 7 juli 2020

Spreeklijn

0. Introductie

-	
-	
-	11.1
-	
-	
-	

- 11.1

Achtergrond gebruik door KLM van de NOW-regeling

- Zie bijlage 3 voor de brief die vanuit SZW en FIN is verstuurd op 6 april over de NOW-regeling en banenbehoud.
- Op basis van het NOW-register van het UWV, heeft alleen KLM EUR 293,4 mln. aan steun ontvangen in het kader van de NOW-regeling 1.0. Voor de hele KLM groep (dus inclusief dochterondernemingen) komt dit tot een bedrag van ruim EUR 307 mln. NS is nummer 2 qua ontvangen steun via de NOW-regeling, maar volgt op ruime afstand met ruim EUR 74 mln. aan steunontvangsten voor de hele groep.

Achtergrond afspraken kostenreductie bij Air France

- 10.1.c + 10.2.g
- Dit willen zij behalen door te besparen op personeelskosten, vernieuwing van de vloot en door het simplificeren van uitgaven, bijvoorbeeld door optimalisatie van uitgaven aan gebouwen en beter kostenbeheersing.

10.1.c + 10.2.g

- In welke mate de kostenreductie gaat bijdragen aan verlaging van de kosten per eenheid tot het niveau van de concurrentie (IAG, Lufthansa), zoals geëist door de Franse overheid, is nog niet duidelijk.

Achtergrond vermindering personeelsbestand AFKL, AF en KLM (en vergelijking Lufthansa en BA)

- Bij AF wordt de reductie gerealiseerd voor eind 2022. Bij KLM in 2021.
- In totaal gaat het om een vermindering van het personeelsbestand met meer dan 10.1.c
- 10.1.c + 10.2.g
- Bij KLM wordt voor ~1.100 FTE's (van de ~4.500/5.000 FTE's die bij KLM verdwijnen) een sociaal plan gemaakt.
- De afname van het aantal FTE's is vergelijkbaar met de door de groep Lufthansa geplande personeelsinkrimping (~16%) maar veel minder dan de inkrimping die door British Airways is aangekondigd (~30%). Zie ook bijlage 4 voor verdere vergelijking van de arbeidskosten tussen de verschillende maatschappijen.

11.1	11.1
------	------

1. Wie heeft initiatief genomen voor arbeidsvoorwaarden?

11.1

11.1

Achtergrond/bij doorvragen

11.1

- Zie bijlage 4 voor verdere onderbouwing van de kostenbesparing en het verschil in arbeidskosten en winstgevendheid tussen een aantal maatschappijen.

2. Opheldering hoe de afspraken zijn gemaakt. Is het een dictaat vanuit de overheid (zoals KLM beweert).

11.1

Achtergrond

- Zie bijlage 7 waarin ook duidelijk naar voren komt dat de minister steeds spreekt over "richting" of "piketpalen" en duidelijk aangeeft dat het aan de onderneming is om dit, samen met de vakbonden en medezeggenschap, verder in te vullen.
- Partijen kunnen met 'dictaat' ook indirect doelen op een mogelijke schending van het ILO-verdrag. De VNV heeft een klacht ingediend bij de Europese Commissie ten aanzien van deze vermeende schending.
- Zie bijlage 5 voor de juridische analyse van DJZ en Linklaters over een mogelijke schending van het ILO-verdrag.

11.1

11.1

3. Moties 1,5 keer modaal

11.1

Achtergrond moties ten aanzien van 1,5 keer modaal en reactie minister

- Zie bijlage 6 voor de relevante moties ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden, sociaal plan en betrekken bonden.
- Zie bijlage 7 voor relevante uitspraken van de minister tijdens het wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer en de plenaire vergadering van de Eerste Kamer.

4. Waarom geen afspraken over kwaliteit en behoud van werkgelegenheid gemaakt?

11.1

Achtergrond

- Zie bijlage 7 voor relevante uitspraken van de minister tijdens het wetgevingsoverleg in de Tweede Kamer en de plenaire vergadering in de Eerste Kamer. In 1 van deze uitspraken komt naar voren dat er afspraken zijn gemaakt over de kleine salarissen zodat die ontzien worden. Als dit niet was gebeurd, dan was de kostenbesparing bij het hele personeel terecht gekomen en dat hebben we niet redelijk gevonden.
- Zie eveneens bijlage 6 en dan met name de reactie van de minister op motie 3 (SGP en CDA) waarin hij aangeeft dat er juist minder bij de Kamer en de regering dient te liggen en voldoende vrijheid voor de onderneming moet blijven.

5. Termsheets ontvangen

Term sheet

- Term sheet is een overeenkomst tussen de Nederlandse staat, KLM en AF-KLM. Hierin staat meer (bedrijfsvertrouwelijke) informatie dan alleen de arbeidsvoorwaarden. Vandaar dat enige terughoudendheid hierbij geboden is.

Achtergrond

- Wij hebben begrepen van KLM dat aan de bonden is aangeboden om de term sheet vertrouwelijk in te kunnen zien. 1 persoon per bond zou de term sheet in mogen zien en diende te tekenen voor geheimhouding. Maar 1 bond heeft van deze optie gebruik gemaakt. Bij KLM staat de vraag uit welke bond hiervan gebruik heeft gemaakt.

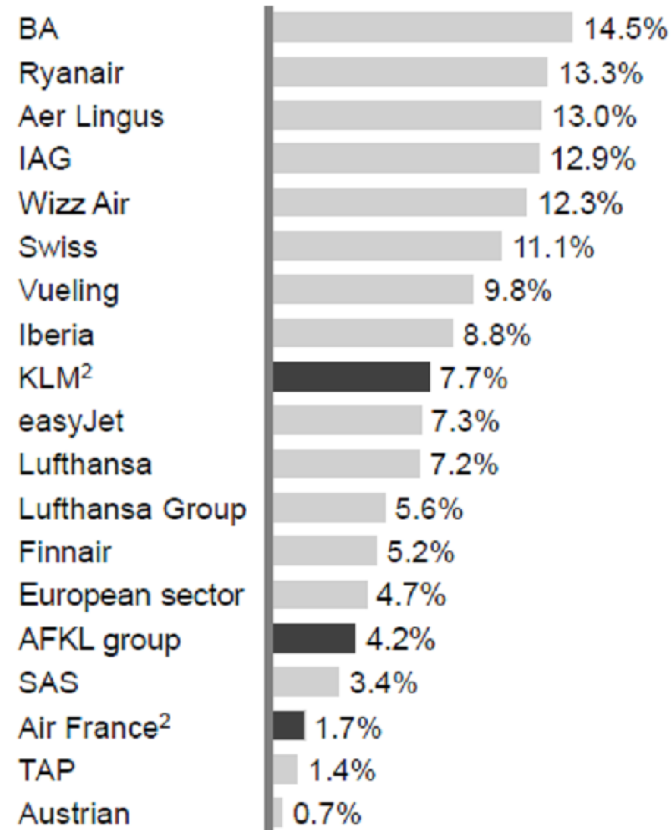
10.1.c

AFKL, AF, KL positioning by profitability and unit cost

FOR DISCUSSION
PRELIMINARY

European airline profitability

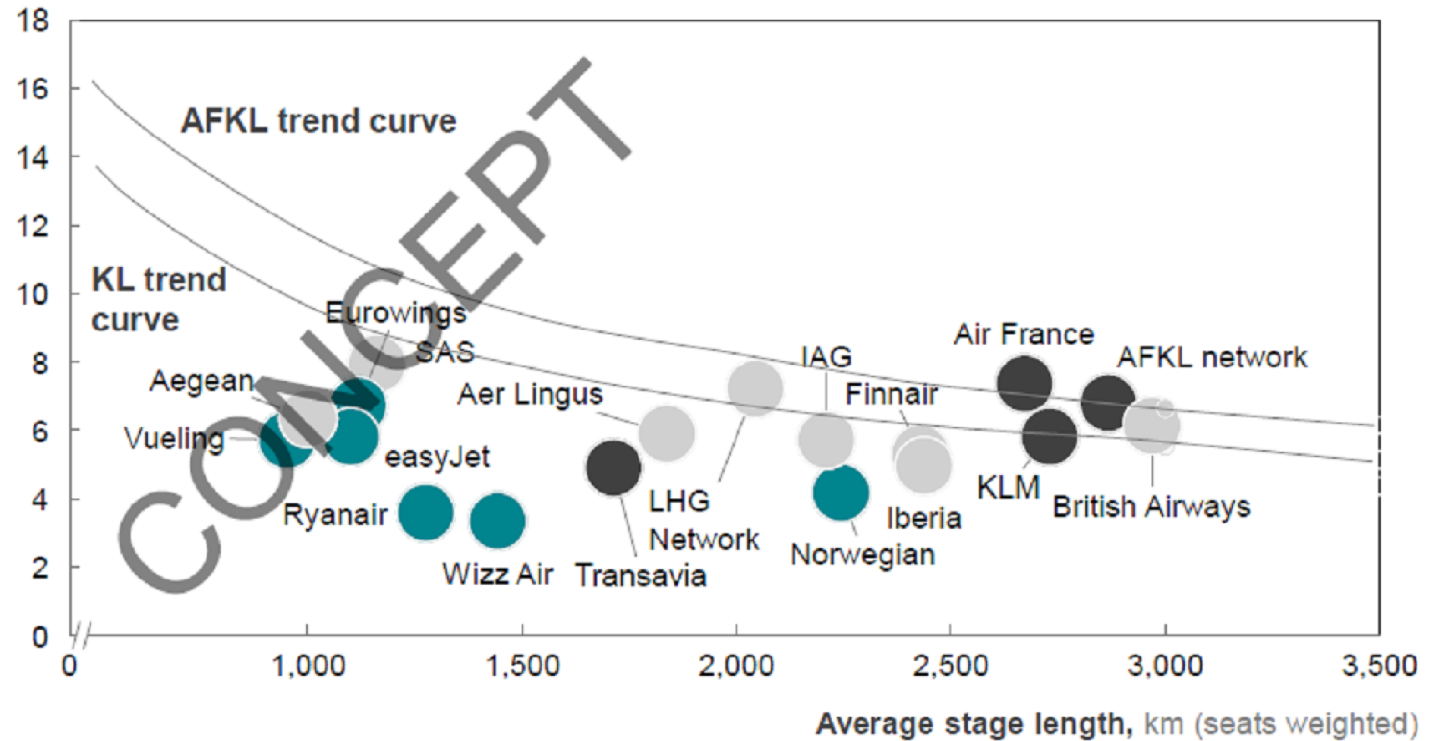
Operating margin
2019, %

Unit cost¹ vs. stage length

Unit cost, unadjusted for stage length, 2019, EUR cents

● FSC ● LCC ● AFKL

Outside in view – may differ from internal view.
Assumes cargo runs at break-even, MRO at typical margins

1. CASK adjusted for cargo/other revenue - assumes cargo operation runs at breakeven, assumes, other revenue achieves typical MRO margin of 6.5%. Ryanair/Wizz/Aegean 2018 data

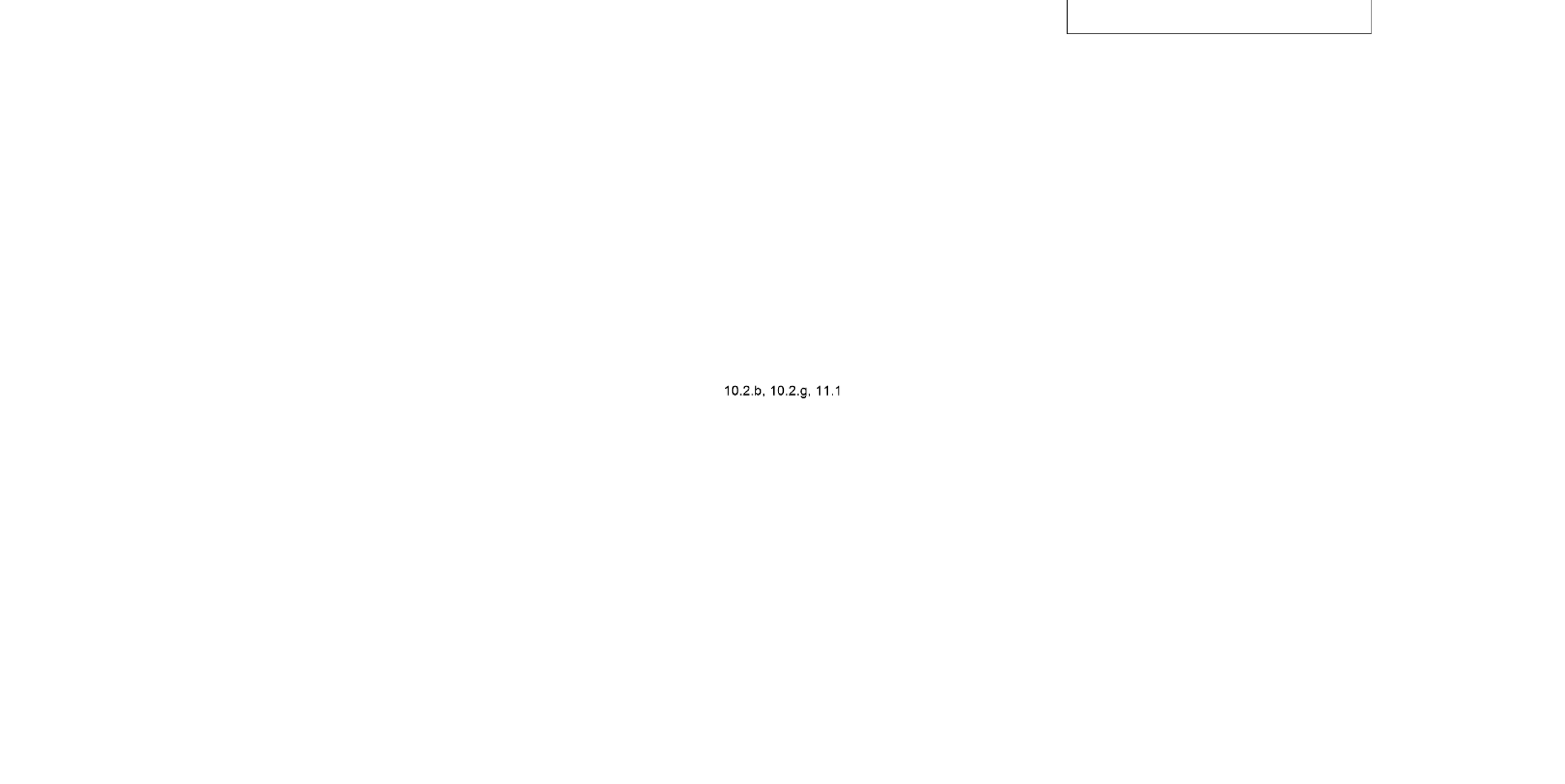
2. KLM incl. Transavia, Air France incl. Hop! and Transavia

SOURCE: The Airline Analyst; Company reports

Assessment of outcomes vs key priorities for the Dutch state

10.2.b., 10.2.g, 11.1

FOR DISCUSSION
INDICATIVE

10.2.b, 10.2.g, 11.1

Is het een idee dat we ([REDACTED], jij en wij) elkaar morgen een uurtje van te voren spreken om eea door te nemen. Ik zie een aantal elementen in jullie voorbereiding wat niet per definitie goed gaat...

Mvg [REDACTED]

Van: [REDACTED], [REDACTED] ([REDACTED]) (FIN/DEELN) <[REDACTED]@minfin.nl>

Verzonden: woensdag, augustus 19, 2020 12:46 PM

Aan: [REDACTED], [REDACTED] ([REDACTED]) - KLM

CC: [REDACTED] ([REDACTED]) (FIN/DEELN); [REDACTED] ([REDACTED]) (FIN/DEELN); [REDACTED], [REDACTED] ([REDACTED]) (FIN/DEELN); [REDACTED], [REDACTED] ([REDACTED]) (FIN/DEELN)

Onderwerp: KLM | Gesprek vakbonden donderdag 20 augustus 2020

Beste [REDACTED],

Van [REDACTED] [REDACTED] begreep ik dat we voor de voorbereiding van het gesprek met de bonden contact met jou kunnen opnemen. Vanuit Financien zullen [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] en ik aanwezig zijn bij het gesprek morgen. Zie graag bijgevoegd de voorbereiding die wij hebben opgesteld voor het gesprek. Deze voorbereiding wijzigt mogelijk nog iets, omdat we het intern ook nog zullen bespreken. In deze voorbereiding is overigens ook te zien wie er vanuit de bonden aansluiten. Is het wellicht handig om vanmiddag even met elkaar te bellen om een aantal punten door te spreken? Ik ben tussen 14:30 uur en 16:15 uur goed bereikbaar.

Groet,

[REDACTED]

[REDACTED] [REDACTED]

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T [REDACTED]

M [REDACTED]

E [REDACTED]@minfin.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Beste 10.2.e

10.2.e 10.2.e en 10.2.e 10.2.e hebben hierover contact met elkaar gehad. Wellicht heb je hierover al een bericht van 10.2.e 10.2.e gekregen. Ondanks dat wij van mening zijn dat het beter zou zijn als jullie bij het gesprek zouden zijn, hebben we toch besloten het gesprek alleen met de bonden te voeren. Het doel van het gesprek is, onder andere, om uitleg te kunnen geven, begrip te krijgen en (meer) medewerking zodat jullie tot goede afspraken met de bonden kunnen komen. We hebben het idee dat het dan ook niet bijdraagt om over dit punt een (hevige) discussie te krijgen. Ik vind het erg vervelend dat ik jullie nu pas deze mail kan sturen, mijn excuses daarvoor. Ik zal nu ook nog op de mail van 10.2.e reageren met jou in kopie.

Graag zou ik morgenochtend nog wel met jullie bellen indien jullie beschikbaar zijn, omdat ik denk dat het nuttig is om de voorbereiding nog met elkaar te bespreken. Ik zou rond 10:30 uur tijd hebben om te bellen. Hopelijk kan 10.2.e 10.2.e dan ook aanschuiven bij het gesprek. Ik hoor graag van jullie of dit voor jullie ook uitkomt.

Vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e 10.2.e

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T 10.2.e

M 10.2.e

E 10.2.e @minfin.nl

Van: 10.2.e, 10.2.e - KLM <10.2.e @KLM.COM>

Verzonden: woensdag 19 augustus 2020 16:52

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (FIN/DEELN) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e 10.2.e - KLM <10.2.e @klm.com>

Onderwerp: RE: Afspraak vakhonden en Ministerie van Financiën inzake KLM 20 augustus 2020 - verdere informatie

10.2.e,

Wat hebben jullie 10.2.e (de bonden) hierop geantwoord?

Mvg 10.2.e

From: 10.2.e 10.2.e <10.2.e @fnv.nl>

Sent: Wednesday, August 19, 2020 2:31 PM

To: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (FIN/DEELN) <10.2.e @minfin.nl>

Cc: 10.2.e 10.2.e (FIN/DEELN) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) 10.2.e (FIN/DEELN) <10.2.e @minfin.nl>; 10.2.e 10.2.e <10.2.e @fnv.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) - KLM <10.2.e @KLM.COM>

Subject: RE: Afspraak vakhonden en Ministerie van Financiën inzake KLM 20 augustus 2020 - verdere informatie

Importance: Low

Geachte mevrouw 10.2.e,

Allereerst willen wij u bedanken voor onderstaande mail. Vanuit de vakhonden mis ik nog één naam, namelijk die van 10.2.e voorzitter 10.2.e

1000380

00030

We zijn verrast om nu pas te moeten vernemen de KLM aanwezig zal zijn bij het gesprek. Zojuist hebben we alle betrokken vakbonden geconsulteerd over de aanwezigheid van de heer [10.2.e] en mevrouw [10.2.e]. Wij gaan unaniem niet akkoord met hun aanwezigheid en ik zal u uitleggen waarom:

Maanden heeft het Ministerie van Financiën overleg gevoerd met KLM over het steunpakket, inclusief eisen die ingrijpen in de collectieve arbeidsovereenkomsten. Vele vakbonden hadden graag (als toehoorder) aanwezig willen zijn bij deze gesprekken, het betreft immers onze arbeidsvoorwaarden. Destijds waren we niet welkom. Na de totstandkoming van het steunpakket heeft KLM alle mogelijkheid gehad om ons de gewenste informatie te verstrekken, deze mogelijkheid hebben ze niet dan wel onvoldoende benut.

U kunt onze weigering om met KLM erbij te praten natuurlijk aangrijpen om het gesprek volledig te annuleren, dit zou echter de gedachten voeden dat vakbonden doelbewust buitengesloten zijn in dit proces.

Om het u makkelijk te maken staat de heer [10.2.e] van de KLM in de cc. Zonder tegen bericht melden wij ons op het ministerie zonder de aanwezigheid van de KLM.

Met vriendelijke groet,

[10.2.e]
10.2.e

Hertogswetering 159, 3543 AS Utrecht

M +31 (0)6 [10.2.e]

Aanwezig: ma | di | wo | do

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>

Verzonden: woensdag 19 augustus 2020 13:06

Aan: [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e] <[10.2.e]@fnv.nl>; [10.2.e], [10.2.e] <[10.2.e]@fnv.nl>

CC: [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) van (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: Afspraak vakbonden en Ministerie van Financiën inzake KLM 20 augustus 2020 - verdere informatie

Beste [10.2.e] en [10.2.e],

Graag ontvangen we jullie a.s. donderdag om 12.00 uur in de Vuurtorenzaal op het Ministerie van Financiën (Korte Voorhout 7 in Den-Haag). Er zal lunch aanwezig zijn. Uiteraard is ons pand ook aangepast om aan de COVID-19 voorschriften te voldoen. Wellicht ten overvloede, maar voor de zekerheid, we zouden jullie graag willen verzoeken om (ook) tijdens jullie bezoek aan het ministerie 1,5 meter afstand te houden en de pijlen voor de looprichting te respecteren. Indien mogelijk, zou het ook erg fijn zijn als jullie iets eerder aanwezig zouden kunnen zijn zodat jullie bijtijds bij de receptie aangemeld kunnen worden. Graag je identiteitsbewijs of paspoort meenemen, zodat je aangemeld kan worden en toegang kan krijgen tot de vergaderruimte. Helaas is het niet mogelijk om bij de vergadering aanwezig te zijn indien je dit vergeet mee te nemen. Indien iemand last heeft van COVID-19 gerelateerde klachten, zouden we willen vragen om niet naar de afspraak te komen.

Voor de volledigheid, zie graag hieronder een overzicht van de aanwezige organisaties en personen tijdens het gesprek. Vanuit KLM zullen twee toehoorders aanwezig. Zij zullen geen actieve rol hebben in het gesprek. De aanwezigheid van de 1000380

00030

toehoorders van KLM draagt hopelijk bij aan de transparantie en daarmee aan de gesprekken die tussen KLM en de vakbonden worden gevoerd over de relevante voorwaarden van het steunpakket.

Organisatie

Aanwezige personen

FNV Luchtvaart

10.2.e	10.2.e	
10.2.e		10.2.e
	10.2.e	10.2.e

CNV Vakmensen

10.2.e	10.2.e
--------	--------

VNC

10.2.e	10.2.e
--------	--------

Ministerie van Financiën

10.2.e	10.2.e
--------	--------

10.2.e	10.2.e
--------	--------

10.2.e	10.2.e
--------	--------

KLM (als toehoorders)

10.2.e	10.2.e
10.2.e	10.2.e

Zouden jullie deze e-mail ook willen delen met , , en van ? Indien het handiger is als wij dit doen, zouden jullie ons dan de e-mailadressen willen sturen?

Tot donderdag en met vriendelijke groet,

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T

M

E @minfin.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

We lazen de berichten, onder andere op de website van VNC, over het gesprek dat wij gister met elkaar hebben gevoerd. Wij gingen ervan uit dat dit een vertrouwelijk gesprek was. Kennelijk hebben jullie hier een andere opvatting over. We zouden dan wel verwachten dat, als er gecommuniceerd zou worden over deze afspraak, de communicatie hierover met ons afgestemd zou worden. Het viel ons op dat de berichtgeving niet altijd volledig is en daarmee, volgens ons, geen juiste weergave is en geen juiste indruk geeft van wat wij met elkaar hebben besproken.

Allereerst, ten aanzien van de motie over 1,5 keer modaal. Zoals wij ook in het gesprek gister hebben aangegeven hebben wij KLM op de motie gewezen waarbij we hebben aangegeven dat de motie spreekt over het gezinsinkomen en dat de motie wel bekeken dient te worden in het licht van wat redelijk en haalbaar is. Het is van belang dat de kostenreductie van 15% behaald wordt, zodat de onderneming ook op de langere termijn de werkgelegenheid zo goed als mogelijk kan waarborgen. We zouden graag zien dat deze opmerkingen ook worden meegenomen bij het informeren van jullie leden en ook in eventuele gesprekken met journalisten. Daarnaast is door ons ook niet gezegd dat de afspraken aan de Kamerbrief getoetst zullen worden. We hebben in het gesprek aangegeven dat de belangrijkste afspraken in de Kamerbrief zijn opgenomen, omdat de Kamer uiteraard op een juiste manier geïnformeerd dient te worden. Daarnaast hebben we aangegeven dat we hebben begrepen dat paragraaf 3 en 5 van de term sheet met de bonden zijn gedeeld en dat dit de afspraken ten aanzien van de arbeidsvoorwaarden bevat. We hebben aangegeven dat er geen verdere afspraken zijn over de arbeidsvoorwaarden en dat de bonden dus een goed overzicht zouden moeten hebben ten aanzien van de afspraken over de arbeidsvoorwaarden.

We zouden het zeer waarderen als de berichtgeving wordt aangepast zodat het een juiste en volledige weergave is van het gesprek. We nemen aan dat bij verdere berichtgeving over het gesprek, overleg met het ministerie plaatsvindt.

In verband met de transparantie heb ik [10.2.e](#) in kopie laten staan.

Zouden jullie bovenstaand bericht met de andere aanwezigen willen delen of de e-mailadressen aan ons willen sturen?

Met vriendelijke groet,

[10.2.e](#)

[10.2.e](#) [10.2.e](#)

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T [10.2.e](#)

M [10.2.e](#)

E [10.2.e](#) [@minfin.nl](mailto:10.2.e@minfin.nl)

Van: [10.2.e](#) [10.2.e](#) <[10.2.e](#)@fnv.nl>

Verzonden: woensdag 19 augustus 2020 14:31

Aan: [10.2.e](#), [10.2.e](#) ([10.2.e](#)) (FIN/DEELN) <[10.2.e](#)@minfin.nl>

CC: [10.2.e](#) (FIN/DEELN) <[10.2.e](#)@minfin.nl>; [10.2.e](#), [10.2.e](#) ([10.2.e](#) FIN/DEELN) <[10.2.e](#)@minfin.nl>; [10.2.e](#), [10.2.e](#) <[10.2.e](#)@fnv.nl>, [10.2.e](#)2, [10.2.e](#) - KLM <[10.2.e](#)@KLM.COM>

Onderwerp: RE: Afspraak vakbonden en Ministerie van Financiën inzake KLM 20 augustus 2020 - verdere informatie

Geachte mevrouw [10.2.e](#),

Allereerst willen wij u bedanken voor onderstaande mail. Vanuit de vakbonden mis ik nog één naam, namelijk die van VNC

[10.2.e](#)

We zijn verrast om nu pas te moeten vernemen de KLM aanwezig zal zijn bij het gesprek. Zojuist hebben we alle betrokken vakbonden geconsulteerd over de aanwezigheid van de heer [10.2.e](#) en mevrouw [10.2.e](#). Wij gaan unaniem niet akkoord met hun aanwezigheid en ik zal u uitleggen waarom:

Maanden heeft het Ministerie van Financiën overleg gevoerd met KLM over het steunpakket, inclusief eisen die ingrijpen in de collectieve arbeidsovereenkomsten. Vele vakbonden hadden graag (als toehoorder) aanwezig willen zijn bij deze gesprekken, het betreft immers onze arbeidsvoorwaarden. Destijds waren we niet welkom. Na de totstandkoming van het steunpakket heeft KLM alle mogelijkheid gehad om ons de gewenste informatie te verstrekken, deze mogelijkheid hebben ze niet dan wel onvoldoende benut.

U kunt onze weigering om met KLM erbij te praten natuurlijk aangrijpen om het gesprek volledig te annuleren, dit zou echter de gedachten voeden dat vakbonden doelbewust buitengesloten zijn in dit proces.

Om het u makkelijk te maken staat de heer 10.2.e van de KLM in de cc. Zonder tegen bericht melden wij ons op het ministerie zonder de aanwezigheid van de KLM.

Met vriendelijke groet,

10 10.2.e 10.2.e

10.2.e

Hertogswetering 159, 3543 AS Utrecht

M +31 (0)6 10.2.e

Aanwezig: ma | di | wo | do

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (FIN/DEELN) <10.2.e [@minfin.nl](mailto:10.2.e@minfin.nl)>

Verzonden: woensdag 19 augustus 2020 13:06

Aan: 10.2.e 10.2.e <10.2.e [@fnv.nl](mailto:10.2.e@fnv.nl)>; 10.2.e 10.2.e <10.2.e [@fnv.nl](mailto:10.2.e@fnv.nl)>

CC: 10 10.2.e (FIN/DEELN) <10.2.e [@minfin.nl](mailto:10.2.e@minfin.nl)>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (FIN/DEELN) <10.2.e [@minfin.nl](mailto:10.2.e@minfin.nl)>

Onderwerp: Afspraak vakbonden en Ministerie van Financiën inzake KLM 20 augustus 2020 - verdere informatie

Beste 10.2.e en 10.2.e,

Graag ontvangen we jullie a.s. donderdag om 12.00 uur in de Vuurtorenzaal op het Ministerie van Financiën (Korte Voorhout 7 in Den-Haag). Er zal lunch aanwezig zijn. Uiteraard is ons pand ook aangepast om aan de COVID-19 voorschriften te voldoen. Wellicht ten overvloede, maar voor de zekerheid, we zouden jullie graag willen verzoeken om (ook) tijdens jullie bezoek aan het ministerie 1,5 meter afstand te houden en de pijlen voor de looprichting te respecteren. Indien mogelijk, zou het ook erg fijn zijn als jullie iets eerder aanwezig zouden kunnen zijn zodat jullie bijtijds bij de receptie aangemeld kunnen worden. Graag je identiteitsbewijs of paspoort meenemen, zodat je aangemeld kan worden en toegang kan krijgen tot de vergaderruimte. Helaas is het niet mogelijk om bij de vergadering aanwezig te zijn indien je dit vergeet mee te nemen. Indien iemand last heeft van COVID-19 gerelateerde klachten, zouden we willen vragen om niet naar de afspraak te komen.

Voor de volledigheid, zie graag hieronder een overzicht van de aanwezige organisaties en personen tijdens het gesprek. Vanuit KLM zullen twee toehoorders aanwezig. Zij zullen geen actieve rol hebben in het gesprek. De aanwezigheid van de toehoorders van KLM draagt hopelijk bij aan de transparantie en daarmee aan de gesprekken die tussen KLM en de vakbonden worden gevoerd over de relevante voorwaarden van het steunpakket.

Organisatie	Aanwezige personen
-------------	--------------------

1000375

00031

10.2.e	10.2.e	10.2.e	10.2.e
	10.2.e		10.2.e
CNV Vakmensen	10.2.e	10.2.e	
VNC	10.2.e	10.2.e	
Ministerie van Financiën	10.2.e	10.2.e	
	10.2.e	10.2.e	
	10.2.e	10.2.e	
KLM (als toehoorders)	10.2.e	10.2.e	
	10.2.e	10.2.e	

Zouden jullie deze e-mail ook willen delen met ,   en ? Indien het handiger is als wij dit doen, zouden jullie ons dan de e-mailadressen willen sturen?

Tot donderdag en met vriendelijke groet,

.....

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

.....

T

M

E @minfin.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.g

10.2.e

From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] - GT) <[10.2.e]@minfin.nl>

Sent: Friday, August 21, 2020 1:00 PM

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM <[10.2.e]@KLM.COM>

Subject: RE: FNV Cabine Nieuwsbrief/20-57 - Gesprek Ministerie: meer ruimte aan bonden bij overleg met KLM

10.2.e

Dit is woordvoering Wopke. We zullen cabine bond op wijzen dat hun interpretatie van ons gesprek op dit punt te eenzijdig is.

Spreeklijn gesprek vakbonden steunpakket KLM

- We hebben een open en constructief gesprek gehad vandaag met vertegenwoordigers van een aantal vakbonden
- Het gesprek gaf de vakbonden de gelegenheid hun opvattingen over het steunpakket voor KLM te delen en nadere vragen te stellen
- De thesaurier-generaal van het ministerie van Financiën heeft op zijn beurt de steunmaatregelen en de voorwaarden die het kabinet hieraan stelt toegelicht
- Hij heeft hierbij ook zijn begrip uitgesproken voor de onzekerheid waarin het KLM-personeel verkeert
- Het is nu verder aan KLM om in overleg met ondernemingsraad en vakbonden de gemaakte afspraken uit te werken
- Het is een gezamenlijk belang dat KLM zo goed mogelijk door deze corona-crisis geholpen wordt

Specifiek op het bericht van de vakbond

- Ik heb er kennis van genomen
- Er ligt een motie van de Tweede Kamer en die hebben wij uiteraard ook onder de aandacht van KLM gebracht
- Er op gewezen dat de motie spreekt over gezinsinkomen en onze afspraken over individueel inkomen en dat het gaat voor zover redelijk en haalbaar ook gegeven de afgesproken 15% kostenreductie. Die natuurlijk bedoeld is om de onderneming en de werkgelegenheid ook op langere termijn te waarborgen
- We wachten nu eerst af hoe het gesprek tussen KLM en de bonden verloopt. Het is aan hen om de gemaakte afspraken uit te werken
- Voor mij staat steeds voorop dat de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM <[10.2.e]@KLM.COM>

Verzonden: vrijdag 21 augustus 2020 12:18

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]), [10.2.e] GT) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: FW: FNV Cabine Nieuwsbrief/20-57 - Gesprek Ministerie: meer ruimte aan bonden bij overleg met KLM

[Outlook voor iOS downloaden](#)

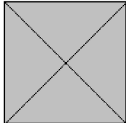

Van: FNV Cabine <[10.2.e]@fnvcabine.nl>

Verzonden: Friday, August 21, 2020 10:30:29 AM

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM <[10.2.e]@KLM.COM>

Onderwerp: FNV Cabine Nieuwsbrief/20-57 - Gesprek Ministerie: meer ruimte aan bonden bij overleg met KLM

Gesprek Ministerie: meer ruimte aan bonden bij overleg met KLM

21 augustus 2020 - nieuwsbrief **20/57**

Op 20 augustus hebben FNV Cabine, FNV Luchtvaart (grondpersoneel), CNV en VNC op initiatief van FNV een gesprek gehad bij het Ministerie van Financiën in Den Haag over het steunpakket van de overheid. Door de inspanningen van FNV is het gelukt om de topambtenaar te spreken die de onderhandelingen met KLM heeft gevoerd. Er zijn belangrijke zaken opgehelderd: er is namelijk meer ruimte in de onderhandelingen dan KLM doet voorkomen.

Afspraken geven wél ruimte aan vakbonden

Het Ministerie van Financiën is van mening dat de voorwaarden uit het steunpakket voldoende ruimte bieden aan de vakbonden en aan KLM om tot faire afspraken te komen. Wij, de vakbonden, hebben benadrukt dat de KLM-werknemers constructief willen meewerken aan de toekomst van KLM en dat juist daarom een dergelijk dictaat van de overheid verkeerd valt. Uit het gesprek is gebleken dat er geen afspraken zijn gemaakt tussen KLM en het Ministerie over deeltijders of over de onregelmatigheidstoeslag voor grondpersoneel (ORT). Het is aan KLM en de bonden om te bepalen of de bijdrage van een deeltijder wel of niet gebaseerd wordt op het fulltime salaris en of ORT wel of niet onder het begrip salaris valt.

De grens ligt bij 1,5 keer modaal

De Tweede Kamer heeft een motie aangenomen over het zoveel mogelijk ontzien van werknemers die tot 1,5 keer modaal verdienen. In onze democratische samenleving worden moties van de Tweede Kamer gerespecteerd. Het Ministerie heeft daarom aan KLM gevraagd om in de besprekingen met de vakbonden uitvoering te geven aan deze motie. Voor FNV Cabine, FNV Luchtvaart, VNC en CNV is het duidelijk dat KLM deze grens als uitgangspunt zal moeten nemen in de onderhandelingen.

Openbare kamerbrief

Het Ministerie heeft aangegeven dat de openbare kamerbrief alle informatie bevat over het steunpakket. De onderliggende 'term sheets' wil het Ministerie, evenals KLM, vanwege geheimhouding niet delen. In de onderhandelingen met KLM is voor de bonden alleen de kamerbrief met openbare informatie relevant, aldus het Ministerie. Dit houdt in dat het Ministerie de afspraken tussen KLM en de bonden zal toetsen aan de kamerbrief. Wij hebben aangegeven dat het ontbreken van afspraken tussen KLM en het Ministerie over behoud van werkgelegenheid en kwaliteit van werkgelegenheid een gemiste kans is. Het Ministerie gaf aan zich slechts te beperken tot de van kracht zijnde wet- en regelgeving. Wel is ons toegezegd dat het Ministerie van Financiën een signaal zal afgeven aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de inzet van flexibele krachten bij KLM.

Redactie FNV Cabine

Ben jij nog geen lid van FNV Cabine of ken je collega's die nog geen lid zijn? Meld je dan nu aan voor het introductielidmaatschap via www.fnvcabine.nl

Democratisch, vernieuwend en eerlijk!

[bezoek de website](#)

SHARE FORWARD

FNV Cabine

10.2 fnvcabine.nl

www.fnvcabine.nl

TIP: om te voorkomen dat de nieuwsbrief in je spambox verdwijnt, kun je fnvcabine.nl toevoegen aan je adresboek

[Afmelden](#)

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Ryanair to appeal SAS's billion-euro Covid-19 handout, airline's legal chief Komorek says

Insight | 28 Aug 20 | 10:05 GMT

By Nicholas Hirst

In Brief

Ryanair plans to advance its legal fight against the billions of euros handed out to European airlines to help them weather the Covid-19 storm, with the Irish carrier's chief legal officer saying it would appeal EU approval for a capital injection of up to 1 billion euros into Scandinavian carrier SAS. In an interview with MLex, Juliusz Komorek also argued for fairer ways of helping airlines and said carriers such as Lufthansa should be made to operate with more cash in reserve.

Ryanair will file a legal action at the EU courts against approval for up to 1 billion euros in state aid for ailing Scandinavian carrier SAS to help it weather the Covid-19 pandemic, the Irish airline's chief legal officer has said.

"We have no choice but to refer those decisions to the European Court," Juliusz Komorek said in an interview with MLex. It's "incompatible" with the European Single Aviation Market "to select one airline in a particular country and say it is essential and to ignore the other operators offering connectivity in those countries."

"It amazes me how much [government] attention SAS receives," Komorek said, citing three aid measures for the carrier from Sweden and two each from Norway and Denmark. "That must be a world record, especially for an airline that no one was giving any chance ... to survive on its own."

On Aug. 17, the European Commission said it had approved plans presented by the Swedish and Danish governments to take stakes in SAS — formally named Scandinavian Airlines System — to prevent it going insolvent as a result of the economic slowdown caused by the Covid-19 pandemic.

The intervention was made in line with the EU state aid regulator's rules that set out how governments can provide capital to businesses suffering losses due to the Covid-19 crisis: Conditions include not paying dividends until the aid is reimbursed and a prohibition on buying rivals.

The commission said that the new aid meant that a revolving credit facility, 90 percent guaranteed by the two countries, would be cancelled. Its approval of that facility under EU state aid rules had already been challenged before the bloc's courts in Luxembourg by Ryanair.

The Irish airline has also filed lawsuits against handouts to Portugal's TAP and Finland's Finnair as well as Swedish and French programs reserved for airlines holding licenses issued by those countries.

Hearings challenging the TAP funds and the Swedish and French measures have already been scheduled for Sept. 22 and 23 at the EU's lower-tier General Court under an "expedited procedure," it is understood (see [here](#)).

Ryanair has also threatened to appeal Lufthansa's 9 billion-euro recapitalization by the German government (see [here](#)).

— UK, Romania set an example —

Not all aid schemes designed to help the European aviation industry reeling from the Covid-19 pandemic were bad, Komorek said.

He gave the example of the UK's Covid Corporate Financing Facility, which is open to all businesses operating in the country: "It's interesting that the one country that has left the EU is the one that is most respecting of its rules," he said. Ryanair said on May 18 that it had drawn down 600 million pounds from the scheme.

Komorek also cited the recent approval of aid at a Romanian airport to support traffic recovery.

On July 31, the commission approved plans for Oradea Airport to hand out up to 1 million euros to revive tourism in the north-western Romanian region (see [here](#)). Airlines would benefit in proportion to the number of routes they were offering, the number of flights they intended to operate and the number of passengers they expected to carry.

"We have always argued that helping airports is as close as it comes to neutral," Komorek said.

— Questions around EU licensing rules —

Ryanair has argued in favor of helping all airlines by reducing taxes and charges imposed on them in proportion to traffic, Komorek added. Germany, for example, imposes a travel tax of about 10 euros on all airline passengers from Germany to elsewhere in Europe.

"That would be a nice way of distributing aid in accordance to traffic," he said. "That is where the European Commission failed: It could have encouraged member states to come up with such solutions."

The lawyer also argued that regulators should revisit the 2008 EU law that regulates the licensing of European air carriers, including criteria on financial health.

"How is it that some airlines in Europe, like Lufthansa, were allowed to operate with so little cash that when the crisis hit they had just two weeks of cash?" he asked. By contrast, he noted, Wizz Air had enough to survive for 18 months.

To contact the reporter or editor on this story, or to submit Case File information, please write to

10.2.e@mllex.com

Tags

Subjects: Regulation, State Aid

Industries: Aviation, Transport / Logistics

Regulators/Courts: EU Courts

Jurisdictions: EU, Europe

Related case file(s)

State aid - Covid – Ryanair

Downloaded on 31 Aug 2020 by Linklaters

Redistribution authorized in accordance with User Terms in the MLex General Terms of Business. Copyright © 2020 MLex Market Insight.

To: [redacted] - DGBI [redacted] @minienw.nl [redacted] - DGBI [redacted] @minienw.nl; [redacted]
[redacted] @minbuza.nl; [redacted] (FIN/DEELN) [redacted] @minfin.nl; [redacted] [redacted]
(FIN/DEELN) [redacted] @minfin.nl; [redacted] @minez.nl [redacted] @minez.nl; [redacted] @minez.nl [redacted] @minez.nl; [redacted]
[redacted] - BSK [redacted] @minienw.nl; [redacted] DGMI [redacted] @minienw.nl; [redacted] [redacted]
(COMM) [redacted] @minfin.nl; [redacted] [redacted] (10.2.e) (COMM) [redacted] @minfin.nl; [redacted] [redacted]
(COMM) [redacted] @minfin.nl; [redacted] [redacted] (10.2.e) - DGBI [redacted] @minienw.nl; [redacted] [redacted]
BSK [redacted] @minienw.nl; [redacted] [redacted] [redacted] DGMI [redacted] @minienw.nl; [redacted] [redacted]
DGMI [redacted] @minienw.nl; [redacted] [redacted] (10.2.e) [redacted] GT [redacted] @minfin.nl; [redacted] [redacted]
(COMM) [redacted] @minfin.nl

Cc: [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted]
DGMI [redacted] @minienw.nl; [redacted] BSK [redacted] @minienw.nl; [redacted]
[redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted]
[redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] @minbuza.nl; [redacted] [redacted] @minbuza.nl

From: [redacted]
Sent: Tue 9/15/2020 7:46:46 PM
Importance: Normal
Subject: Spanningen en onzekerheden rond het reddingsplan van KLM
MAIL_RECEIVED: Tue 9/15/2020 7:47:26 PM

...

Spanningen en onzekerheden rond het reddingsplan van KLM

Les Echos – 15/09/2020

De lopende onderhandelingen over kostenbesparende maatregelen bij KLM leiden tot grote spanningen, intern met de vakbonden en extern met de overheid en bepaalde milieuorganisaties. De nabijheid van de Tweede Kamerverkiezingen maakt het er niet gemakkelijker op.

Terwijl Air France al is begonnen met het gebruik van de 7 miljard euro aan krediet die door de Franse overheid en de banken aan de luchtvaartmaatschappij ter beschikking is gesteld, wacht KLM nog steeds op de 3,4 miljard euro die de Nederlandse overheid heeft toegezegd. Deze steun van de Nederlandse overheid, die noodzakelijk is voor het voortbestaan van KLM, is afhankelijk van de uitvoering van een bezuinigingsplan, dat in theorie op 1 oktober aan de Nederlandse regering moet worden voorgelegd, maar waarover nog moeizame onderhandelingen plaats vinden.

Spanningen die geïllustreerd worden door de laatste verklaring van de Nederlandse minister van financiën, Wopke Hoekstra, die afgelopen zondag bevestigde dat het voortbestaan van Air France-KLM "niet automatisch" is en zal afhangen van het vermogen van de luchtvaartmaatschappij om "zijn concurrentievermogen te herstellen" door middel van kostenbesparende maatregelen.

In grote lijnen voorziet dit bezuinigingsplan in een aanzienlijke vermindering van het personeelsbestand, tot 5.000 van de 33.000 werknemers van KLM (inclusief Transavia), en loonsverlagingen. Op dit tweede punt lijken de onderhandelingen stuk te lopen. Want hoewel iedereen het erover eens is dat KLM de activiteiten moet terugbrengen en de kosten moet verlagen, zijn de vakbonden het niet eens over de verdeling van de beoogde salarisinspanning.

"De salarissen die onder het modaal inkomen liggen - ongeveer 36.500 euro per jaar - zullen niet worden gekort, legt een goede kenner van het dossier uit. Maar voor de overige salarissen zou een loonsverlaging van 10% gelden voor alle werknemers die tot tweemaal het modale inkomen verdienen en van 20% voor alle werknemers met een salaris $\geq$ aan driemaal het modale inkomen."

Deze maatregel, die is opgelegd door het Nederlandse parlement, is een goede zaak voor de bonden die de laagstbetaalde werknemers (grondpersoneel, onderhoud, vracht en cabinepersoneel) vertegenwoordigen, maar uiteraard niet voor bonden die de best betaalde werknemers vertegenwoordigen, met op de eerste plaats de piloten. Verschillende vakbonden, waaronder de VNV-pilotenbond, hebben zelfs besloten om een bezwaar in te dienen bij de Europese Commissie tegen de voorwaarden die aan het reddingsplan van KLM worden gesteld.

Greenpeace wil einde KLM-hub

Daarnaast is Greenpeace Nederland in beroep gegaan tegen het steunplan van de regering aan KLM, dat volgens de milieuorganisatie in strijd is met de Nederlandse toezeggingen inzake broeikasgasreducties. Net als Air France heeft KLM toegezegd zijn CO2-uitstoot terug te brengen, maar ook het aantal nachtvluchten naar Amsterdam-Schiphol van 32.000 naar 25.000 vluchten per jaar, in overeenstemming met de eisen van de lokale bewonersverenigingen.

Maar voor Greenpeace is dit niet voldoende. De milieuorganisatie, die zich onlangs heeft onderscheiden door de meest radicale voorstellen van de Franse burgerconventie voor het klimaat te verdedigen, voert in feite campagne voor een "vermindering met een derde van het Europese luchtverkeer tegen 2040" en voor een volledig verbod op korte afstandsvluchten waarmee passagiers naar de KLM-hub in Amsterdam-Schiphol worden gebracht voor een overstap op de internationale vluchten van KLM. Met andere woorden, Greenpeace wil het einde van de KLM-hub.

Gespannen politieke context

Het debat over de toekomst van de KLM wordt uiteraard versterkt door de nabijheid van de Tweede-Kamer verkiezingen in Nederland in maart 2021, waarvan de uitkomst zeer onzeker is. De huidige coalitieregering heeft haar absolute meerderheid in de Eerste Kamer al verloren en moet het hoofd bieden aan de druk van zowel nationalistisch rechts als milieugericht links. Het lijkt geen twijfel dat de behandeling van het KLM-dossier zal meewegen.

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: [redacted] minister van Financiën [redacted]@minfin.nl; [redacted] (COMM)[redacted]@minfin.nl
Cc: [redacted] (BOA/Advies); [redacted]@minfin.nl; [redacted] (COMM); [redacted]@minfin.nl;
[redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl; [redacted] (FIN); [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] 10.2.e
GT); [redacted]@minfin.nl; [redacted] (COMM); [redacted]@minfin.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e
(COMM); [redacted]@minfin.nl
From: [redacted] [redacted] (10.2.e) van (FIN/DEELN)
Sent: Wed 9/30/2020 9:03:02 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Scenario's KLM
MAIL_RECEIVED: Wed 9/30/2020 9:03:04 PM

.....
Hi Wopke,

- ∇ Afgesproken met KLM dat ze niet later dan 1 oktober zullen indienen
- ∇ Laatste status vanuit KLM is Scenario 2B: morgen indienen zonder akkoord van (alle) bonden
- ∇ We kunnen morgenochtend de laatste status checken

Groeten,

[redacted] 10.2.e

Van: [redacted] Minister van Financiën
Verzonden: woensdag 30 september 2020 20:55
Aan: [redacted] (COMM)
CC: [redacted] (BOA/Advies); [redacted] [redacted] (10.2.e) (COMM); [redacted]@minfin.nl; [redacted] [redacted]
(FIN); [redacted] [redacted] (10.2.e) (10.2.e) GT); [redacted] [redacted] (COMM) [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e
Onderwerp: RE: Scenario's KLM

Op hoofdlijnen eens. Hadden we voor 1 okt of op 1 okt afgesproken?

En hebben we laatste status vanuit directie en rvc? Graag daar morgenochtend contact mee opnemen wat we mogen verwachten.

Sent with BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

From: [redacted] (COMM) <[redacted]@minfin.nl>

Date: Wednesday, 30 Sep 2020, 8:46 PM

To: [redacted] Minister van Financiën [redacted]@minfin.nl

Cc: [redacted] (BOA/Advies) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] [redacted] (10.2.e) (COMM) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted]@minfin.nl
<[redacted]@minfin.nl>; [redacted] [redacted] (FIN/AL) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] [redacted] (10.2.e) GT) <[redacted]@minfin.nl>;
[redacted] [redacted] (10.2.e) (COMM) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] [redacted] (COMM) <[redacted]@minfin.nl>

Subject: Scenario's KLM

Wopke,
Hieronder een aantal scenario's voor de communicatie morgen over het herstructureringsplan KLM. De verwachting is dat KLM einde middag een plan indient, met of zonder akkoord van de vakbonden.

Er is veel belangstelling van de pers. De NOS heeft al aangegeven je morgenochtend voorafgaand het debat op te wachten voor een reactie. Dan kun je de procedurele lijn aanhouden dat het plan wordt afgewacht en KLM nog de hele dag de tijd heeft. De kans is groot dat tijdens het debat vragen komen over het herstructureringsplan. [redacted] 11.1

11.1

Graag je reactie op onderstaande scenario's.

Groeten,

10.2.e

Communicatievoorstel scenario's herstructureringsplan KLM

11.1

Scenario 1. KLM dient 1 oktober een plan in met instemming van de vakbonden

11.1

Scenario 2A. KLM dient herstructureringsplan in zonder overeenstemming met (alle) vakbonden: nog geen beoordeling plan

11.1

Scenario 2B. KLM dient herstructureringsplan in zonder overeenstemming met bonden: wel beoordeling plan

11.1

Scenario 3. KLM en vakbonden hebben meer tijd nodig om tot een akkoord te komen

Q&A's

10.2.e

10.2.e

11.1

10.2.e

11.1

10.2.e

Ministerie van Financiën
Ter attentie van Zijne Excellentie de minister van Financiën mr. W.B. Hoekstra
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Amstelveen, 1 oktober 2020

10.2.e

Excellentie,

Op 7 augustus jl. hebben de Staat der Nederlanden, KLM en AIR FRANCE KLM de zogenaamde 'Framework agreement' getekend. Deze Framework agreement bevat de overkoepelende afspraken en voorwaarden waaronder de Staat bereid is aan KLM Groep een financieringspakket ter beschikking te stellen.

Conform paragraaf 6.3 van de Framework agreement, moet KLM een Herstructureringsplan opstellen. Na bespreking in de KLM Raad van Commissarissen op 21 september, is een eerste draft van dit plan als afgesproken op 22 september jl met u gedeeld. Op basis van deze draft vinden thans gesprekken plaats tussen uw Ministerie, de door uw Ministerie aangestelde expert, PA Consulting, en KLM.

Op 28 en 29 september jl is een nieuwe draft van het Herstructureringsplan gepresenteerd aan de KLM Raad van Commissarissen respectievelijk de AIR FRANCE KLM Board of Directors. Beide organen hebben door middel van hun goedkeuring unanieme steun uitgesproken voor het plan zoals dat voorlag, daarbij onderkennend dat (i) het plan nog 'werk in uitvoering' is voor wat betreft de invulling van de verlangde reductie van arbeidsvoorwaarden en (ii) het plan de goedkeuring behoeft van de Staat.

De laatste 2 dagen is de laatste hand gelegd aan de, wat ons betreft, *final draft* van het Herstructureringsplan, dat ik u hierbij met genoegen aanbied.

Wij zijn van mening dat met dit Herstructureringsplan een robuuste basis is gelegd voor het herstel van winstgevendheid van onze onderneming. De rode draad daarbij is dat het *business model* van KLM ook na de crisis staat. KLM zal dan ook haar functie als netwerk carrier voor de hub Schiphol en de Nederlandse economie kunnen blijven vervullen. Onder de uitdagende omstandigheden van vandaag de dag zullen wij dit *business model* weer levensvatbaar moeten maken: 'van meer naar beter', met oog voor aangepaste vraag, veranderende klantbehoeften, onze rol in de maatschappij en duurzaamheid.

Bovendien geeft het plan invulling aan de door de Staat gestelde voorwaarden, zoals vastgelegd in de Framework Agreement:

10.1.c + 10.2.g

Wij blijven de marktontwikkelingen nauwgezet volgen en zijn ons bewust dat de aannames in het plan aan verandering onderhevig kunnen zijn. Wanneer aan de orde zullen wij dan ook aanvullende maatregelen nemen en daarover in overleg gaan met sociale partners.

Vanzelfsprekend zijn wij bereid een nadere toelichting te verstrekken en zullen wij de gesprekken met uw Ministerie en PA Consulting voortvarend voortzetten.

Ik zie graag uw reactie tegemoet, en wil graag, namens en alle KLM-medewerkers, mijn dank uitspreken aan de Staat voor het gestelde vertrouwen in de toekomst van onze onderneming.

Met de meeste hoogachting,

10.2.e

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
			1	2	3	4
5	6	7	8 12.00 SGH 14.30 SGH/KLM (10.2.e) 17.00 SGH/AFKL (10.2.e)	9 ? HP/PA	10	11
12	13 18.30 M FIN/lenW – KLM Technische briefing TK	14 09.00 lenW/KLM (10.2.e)	15 12.00 SGH	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26 Besluit herstructureringsplan KLM naar de TK	27	28 Call met NL boardmembers AFKL	29 Board meeting AFKL	30	31	

AFSPRAKEN HANS

In te plannen overleggen

(10.2.e)

Elysees 26/10?

Hoekstra-Le Maire 27/10 ?

BWO 27/10? 30/10 te laat?

Toelichting lopende gesprekken

8-10 overleg met KLM over HP

8-10 overleg met AFKL over HP

13-10 BWO met KLM over HP en
netwerkontwikkeling

14-10 invulling lenW voorwaarden door KLM

Legenda

SGH = Stuurgroep (10.2.e)

HP = Herstructureringsplan

PM = Werkstroom projectmanagement

Herkap = Werkstroom Herkapitalisatie

AFKL2.0 = Werkstroom AFKL2.0

PA = PA consulting

McK = McKinsey

TER INFORMATIE

Aan
de minister

Directie Financieringen

Inlichtingen

10.2.e | 10.2.e
M | 10.2.e
10.2.e |@minf
in.nl

Direct contact

10.2.e | 10.2.e
M | 10.2.e

Datum

1 oktober 2020

Notitienummer

Auteur

10.2.e | 10.2.e

Van

Afdeling Deelnemingen

Bijlages (3)

1. Eerste analyse door PA Consulting

notitie

Eerste analyse herstructureringsplan KLM

Aanleiding

De Nederlandse Staat heeft deze zomer samen met de Franse staat door middel van een steunpakket Air France-KLM gesteund. In dit steunpakket is onder andere afgesproken dat KLM een herstructureringsplan zal aanbieden aan de Nederlandse Staat, niet later dan 1 oktober.

In deze notitie vindt u:

- Relevante afspraken uit het steunpakket;
- De ondernomen stappen tot nu toe;
- De belangrijkste elementen van dit plan;
- Het verdere proces.

Kern

Afspraken uit het steunpakket:

- o KLM zich committeert aan een minimale reductie van 15% van de beïnvloedbare kosten.
- o Dit herstructureringsplan wordt gevalideerd (en goedgekeurd) door de Nederlandse Staat met behulp van externe consultants.
- o KLM in de week van 21 september een concept met de Nederlandse Staat zou delen. Wij hebben op 22 september een eerste versie ontvangen.
- o KLM het herstructureringsplan niet later dan 1 oktober zal aanbieden aan de Staat.
- o De Nederlandse Staat het advies van de ondernemingsraad zal meenemen in de besluitvorming. (Deze vindt plaats op 15 oktober)

Ondernomen stappen:

- Wij hebben PA Consulting als externe adviseur aangesteld ter ondersteuning voor de validatie en goedkeuring van het herstructureringsplan van KLM.
- PA Consulting heeft na een aantal gesprekken met KLM en met ons een eerste analyse van de conceptversie gemaakt. (Zie bijlage 1)
- We hebben maandag 28 september aan o.a. de CFO van KLM de volgende 4 punten meegegeven, voordat de AFKL Board meeting plaats vond op dinsdag 29 september. Overall hebben we meegegeven dat we twijfels hebben over hoe structureel de nu opgenomen maatregelen zijn, de arbeidskosten zitten namelijk zo weer op het oude niveau.

11.1

Resultaten na 28 september:

1.

2.

10.2.g

3.

Verdere proces:

- Na het ontvangen van het herstructureringsplan hebben wij ongeveer 2 weken de tijd om het plan goed te keuren. In deze periode kan natuurlijk geprobeerd worden om alsnog overeenstemming met de piloten te krijgen.
- Wij zullen het advies van de ondernemingsraad, zoals afgesproken met AFKL en KLM, meenemen in onze besluitvorming.
- 15 oktober zal de ondernemingsraad van KLM bijeenkomen.

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN)) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN))
Sent: Thur 10/8/2020 3:54:57 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Herstructureringsplan KLM leidt tot (Rechts-)ongelijkheid
MAIL_RECEIVED: Thur 10/8/2020 3:54:58 PM
[Position Paper VNC Herstructureringsplan KLM.pdf](#)

.....
[10.2.e] [10.2.e]

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T [10.2.e]

M [10.2.e]

E [10.2.e]@minfin.nl

Van: [10.2.e] [10.2.e] ([10.2.e] (BOA/Advies))

Verzonden: dinsdag 22 september 2020 20:52

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN)); [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN))

CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (COMM))

Onderwerp: FW: Herstructureringsplan KLM leidt tot (Rechts-)ongelijkheid

Hoi [10.2.e] en [10.2.e],

11.1

Hoor het graag!

Groeten, [10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Slootweg, E. [10.2.e]

Datum: dinsdag 22 sep. 2020 8:49 PM

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (BOA/Advies)) <[10.2.e]@minfin.nl>

Onderwerp: FW: Herstructureringsplan KLM leidt tot (Rechts-)ongelijkheid

Hoi [10.2.e],

Ik overweeg donderdag tijdens de procedure vergadering Financien een stand van zaken brief te vragen over de motie [10.2.e]
[10.2.e] over het ontzien van mensen met een inkomen tot 1,5 modaal.

1000872 Buiten reikwijdte

00046

Met vriendelijke groet,

\

10.2.e

Van: 10.2.e <10.2.e@chello.nl>

Verzonden: maandag 21 september 2020 23:42

Aan: Slootweg, E. 10.2.e

Onderwerp: Herstructureringsplan KLM leidt tot (Rechts-)ongelijkheid

Geachte heer 10.2.e, beste 10.2.e

Wij bevinden ons in de laatste cruciale week voordat het **herstructureringsplan** van **KLM** voorgelegd moet gaan worden op **1 oktober**. U heeft als Kamer het budgetrecht en heeft ingestemd met de leningen en voorwaarden hiervoor aan KLM. **Wij roepen u op om u te laten informeren over de voortgang.**

De nu voorliggende voorstellen over loonoffer en sociaal plan leiden er toe dat er disbalans ontstaat in het licht van het beoogde principe dat de **sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. De lage- en middeninkomens dreigen onevenredig hard geraakt te worden en er dreigt (rechts-)ongelijkheid voor deze inkomensgroepen.** Dit leidt tot een **onevenredige inkomens- en arbeidsvoorwaardenbescherming en geen gelijke behandeling.**

Verdere toelichting hierover vindt u in ons position paper en wij gaan hier graag met u op korte termijn over in gesprek om u een nadere toelichting te geven.

Met vriendelijke groeten,

Vereniging Nederlands Cabinepersoneel VNC

10.2.e

Public Affairs

Constellation Building
Stationsplein N.O. 406
1117 CL Schiphol-Oost

M 10.2.e

T 10.2.e

E 10.2.e @chello.nl

www.vnconline.nl

10.2.e

<http://www.eurecca.aero/>

*****

Dit bericht en/of bijlage(n) kan vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik, verspreiding of publicatie (geheel of ten dele) is niet toegestaan zonder toestemming van de Vereniging Nederlands Cabinepersoneel (VNC). Indien u niet de beoogde geadresseerde bent, verzoeken wij u de afzender en @vnconline.nl op de hoogte te stellen, het bericht te vernietigen en van uw server te verwijderen.

De VNC kan niet aansprakelijk worden gesteld voor een incorrecte of niet complete verzending van deze email of eventuele bijlagen, noch voor vertraging in de ontvangst hiervan. De VNC handelt volgens statuten, deze zijn te vinden op de website.

De VNC is met volledige rechtsbevoegdheid geregistreerd bij de Kamer van Koophandel (KvK-nummer 40530743).

*****

VERENIGING NEDERLANDS CABINEPERSONEEL

3RVLWRQ 3DSHU 91&

#HJWVXFAKUHULQVSDQ . /0 RQVJHW GH ODJH LQRFHQV QLHV

,QRFHQVQJHOLMNHG GHLJW

OLQLVWUJL #RNVWDL KHHM ELML GH DVSNDHQ RYHU GH YRRLZDDUGH YDQ GH CHLQJL DDQJHJHMG KHM XLVWIDQVSDQ LV GDM GH VVUNVWL VFKRGGHUV GH JZDDUWHL ODVWQV FRVWQV GDUJHQ . /0 KLHU RQYRGGH LQYXOOLQJ DDQ VHL ZLOOHQ JHYHQ #HW NDELQWV KHHM HQ NRWVQLHGKFWLH DOV YRRLZDDUGH JHWVHG #DDU KRH GVM VHL EHLNHQ KHHM FQ YRGGHJL DDQ GH RGGHGH GH YNERGGHQ RYHU JHDMVQ 'LW VHLZLMD . /0 ZH ZDV EHVWRNHQ ELML KHM RSVWVGHQ YDQ YRRLZDDUGH HQ KHM QLHV GRGJL YRGG RP GH YNERGGHQ KLHELM VHL EHVWVNHQ 'HL RYHKL KLHULQ FHJHJDDQ . /0 EOLMMV YHDDQHQ GDM YDQI HQ FREGDO LQRFHQ LFGHJHQ JDM LQGHYHGH VHLZLMD GH DDQJHQRFHQ FVHJ #VRI IHJ #ORVZHU VVFK KH D GLGHOLMN RSRHSV RP LQRFHQV VVW DDGHKDDI NHU FREGDO JR YHO DOV FRJHOLMN VHL RQVJHQ ELML KHM KHJWVXFAKUHULQVSDQ

5FKWV RQJHOLMNHG GHLJW ELML VRFDOH SODQHQ

(U LV ZDV RQV EHVWVH HQ RORVFNHOLMNL VPHKQDQ VVWVHQ GH GRRU . /0 YRRLVWVWGH LHGKFWLH YDQ DUEHLGVRRLZDDUGH HQ HQ DI VHL VSLNHQ VRFDDO SODQ #GRRU RQV LV KHM EHDDQJ GDM HU JRGH DVSNDHQ ZRUGH JHDMV RYHU VVXJNHJUDDDQVHL HQ HQ VSSVWVHJHJHQ (HQ JRGH VRFDDO SODQ GLQV YRU DDH GRHLHQ ELQHQ . /0 JURGGSHVWGHQ FDELGHSHVWGHQ HQ SLOWHQ JRGH JHJHGH VHL ZRUGH #HJYDQ LV EL GRJ DQVWG JHQ VSDNH

ZOHVJHJLH LQRFHQV HQ DUEHLGVRRLZDDUGHMHKHLPLQ HQ JHQ JHOLMNL EHDDGHOLQJ

7HJZLMD VVJHOLMNVWVW ZDDVFKLMDOLMNL DVMKHLG JHGFHQ JDM ZRUGH YDQ HQ JURVHL JURSL FGHZLNVHL FVW ODJH HQ PLGGHLQRFHQV HQ HU YDQ GH DFKVLEOLMNVHL IRUMH #ORRQ RI JHYDDUG JDDQ ZRUGH ZRUGV HU ELML GH KRJH LQRFHQV EDDQJHNLKHLG HQ LQRFHQVJHNLKHL JHGHQ :DDELM KHM YHDDO RGHU DDGHKDDI NHU FREGDO YHJHGHGH FDELGH HQ JURGGSHVWGHQ KHCH FDUJHL HQ VREHL YRRLVWVGHQ YDQ . /0 NULVHQ YRRLVWVWVGHQ EHVWHI HQGH EDDQJHNLKHLG LQRFHQVJHNLKHLG HQ VVXJNHJURJHOLMNHGHQ ZGHJULMSHOLMNL DDQJHJHQ FDELGH KHM JURVWVHL GRHLQ LV YRU ZDV EHVWVH DDQVDO FGHZLNVHL FVW GH ORRQV YDQ GH GULH GRHLHQ ,GGHQ HU YRU GH ODJH HQ PLGGHLQRFHQV JHQ JGH VRFDDO SODQ ZRUGV DIJHVSUNHQ ZRUGH JLMV GEEHO KDG JHDDV GHLJHGH YHJHVL YDQ LQRFHQ JRGHU HQ JRGH VRFDDO SODQ

#HW NDELQWV KHHM JLFK FVW GH JHWVGH q # NRWVQLHGKFWLH DOV YRRLZDDUGH YRU GH CHLQJL DDQ . /0 JHFHQG LQ GH EHVLMIVRHLQJ YDQ . /0 #DDU KHHM YHJXLPGL RP GLGHOLMNL YRRLZDDUGH VHL VVWVGH KRH GVM VHL UDDLVHLHQ %RYHGHHQ ZRUGV HU JHQ LQYXOOLQJ JHYHQ DDQ GH FVHL #VRI IHJ #ORVZHU #HW JHYRQ KLHYDQ LV KHM KLHJRYMG JHVFKVWVHL EHGH GDM CHGM VVW HQ HQRPH VZHGOLQJ HQ RQJHOLMNL EHDDGHOLQJ 8 KH DOV #FHU KHM EXGJWVFKV HQ X KEM LQJHWVFG FVW GH CHLQJHQ HQ YRRLZDDUGH KLHYRRL DDQ . /0 :LML URSHQ X RS RP X VHL ODVQ LQIRPHHQ RYHU GH YRRLVWVGH LF HU ZRUGV YHJZFKV GDM HU RS q RNVREHU HQ KHJWVXFAKUHULQVSDQ ZRUGV YRRLVWVGH

L
L
L
L

To: [redacted], [redacted] (0.2.e) - DGLM [redacted] @minienw.nl]; [redacted] (IRF/VJFA) [redacted] @minfin.nl]
Cc: [redacted] @minfin.nl [redacted] @minfin.nl]
From: [redacted], [redacted] (0.2.e) [redacted] (FIN/DEELN)
Sent: Fri 10/9/2020 10:59:24 AM
Importance: Normal
Subject: FW: Flex Update
MAIL_RECEIVED: Fri 10/9/2020 10:59:26 AM
[Project Flex - initial observations UPDATED DRAFT 09102020.pdf](#)

....
>>>
Ik zag jullie zo snel niet in de lijst staan.

Ww is zelfde als de vorige, laat maar weten als je het niet hebt dan sms ik het even.

[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 9 oktober 2020 10:26
Aan: [redacted] (0.2.e) (FIN/DEELN); [redacted], [redacted] (0.2.e) [redacted] (FIN/DEELN); [redacted], [redacted] (FIN/DEELN); [redacted] (0.2.e) - DGLM; [redacted] (HDFEZ/BC); [redacted], [redacted] (FIN/DEELN)
CC: [redacted], [redacted], [redacted]; [redacted], [redacted]; [redacted], [redacted]
Onderwerp: [WARNING : MESSAGE ENCRYPTED]RE: Flex Update

Dear All,

Attached you will find the latest FLEX deck with the standard password.

While the executive summary will be developed next week as we finalise matters, we have put a highlight page up front to draw your attention to key findings in advance of our call this afternoon.

We look forward to catching up this afternoon.

All the best – [redacted] and the PA Nyras Team

From: [redacted]
Sent: Thu 08 October 2020 17:44
To: [redacted] (0.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted], [redacted] (0.2.e) [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted], [redacted] (0.2.e) - DGLM <[redacted]@minienw.nl>; [redacted] (HDFEZ/BC) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>
Cc: [redacted], [redacted] @PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>
Subject: Flex Update

Dear All

Just to update you, we completed the commercial interview at midday today and we should be getting the notes from that meeting this eve. It will be integrated late this eve with some further analysis from the crewing team. It all is scheduled to go through a quick control review to make sure it and other elements align but it seems that it will be only ready for review later this eve. With that in mind, we would prefer to deliver our draft to you by 1000 CET tomorrow.

We realise this will give you less time to review what we send in advance of our meeting but we are confident it will be a more coherent document to read at that time.

Just to let you know, the only major element still outstanding is the 'green/environmental' section as we have not been able to secure a slot for the interview until now. Hopefully that will be possible tomorrow or Monday. We have also started on the benchmarking as we discussed, but that is at early stages.

I think you will find our document to go far deeper into some of the issues we touched on and you should expect some very detailed productivity analysis by division and function that need to be addressed.

Thank you for your understanding and please call me at any point this eve or tomorrow if there is more to discuss.

All the best,

10.2.e

To: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted] [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]
Sent: Mon 10/12/2020 9:01:29 AM
Importance: High
Subject: FW: STRICTLY CONFIDENTIAL - Aanbiedingsbrief en KLM Herstructureringsplan - 1 oktober 2020
MAIL_RECEIVED: Mon 10/12/2020 9:01:33 AM
[Aanbiedingsbrief 1 okt 2020.pdf](#)
[KLM Restructuring Plan submitted 1 October.pdf](#)

.....
Van: [redacted], [redacted] (FIN/[redacted])
Verzonden: donderdag 1 oktober 2020 21:02
Aan: [redacted]@minfin.nl
Onderwerp: FW: STRICTLY CONFIDENTIAL - Aanbiedingsbrief en KLM Herstructureringsplan - 1 oktober 2020
Urgentie: Hoog

Verzonden met BlackBerry Work(www.blackberry.com)

Van: "[redacted], [redacted] [redacted] ([redacted]) - KLM" <[redacted]@klm.com>
Verzonden: 1 okt. 2020 20:48
Naar: "[redacted], [redacted] ([redacted]) [redacted]GT)" <[redacted]@minfin.nl>; "[redacted], [redacted] (FIN/[redacted])" <[redacted]@minfin.nl>
Cc: "[redacted], [redacted] ([redacted]) - KLM" <[redacted]@KLM.COM>; "[redacted] ([redacted]) - KLM" <[redacted]@KLM.COM>; [redacted] [redacted] - KLM" <[redacted]@klm.com>
Onderwerp: STRICTLY CONFIDENTIAL - Aanbiedingsbrief en KLM Herstructureringsplan - 1 oktober 2020

STRICTLY CONFIDENTIAL – CONTAINS BUSINESS SENSITIVE INFORMATION

Beste [redacted], beste [redacted],

Aangehecht stuur ik jullie namens [redacted] [redacted] de aanbiedingsbrief aan de Minister bij het Herstructureringsplan, alsmede het KLM Herstructureringsplan zelf, naar welke inhoud ik korthedshalve verwijs.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

KLM Royal Dutch Airlines

[redacted] [redacted]

[redacted]

+ [redacted] [redacted]@klm.com

[Twitter](#) | [Facebook](#) | [LinkedIn](#) | [YouTube](#) | [Google+](#) | [Blog](#)

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail 1000901

or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
Cc: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted], [redacted] (GT)
Sent: Mon 10/12/2020 4:15:08 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Voorbereiding gesprek KLM dinsdag 13 oktober
MAIL_RECEIVED: Mon 10/12/2020 4:15:09 PM

....
>>>>
Ha [redacted]

Twee punten:

[redacted]

11.1

Groet

[redacted]

Van: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN)
Verzonden: maandag 12 oktober 2020 15:26
Aan: [redacted], [redacted] (GT)
CC: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN); [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/DEELN)
Onderwerp: Voorbereiding gesprek KLM dinsdag 13 oktober

Hi [redacted],

Hierbij de voorbereiding voor (bei)de minister(s) voor het gesprek morgen, dinsdag 13 oktober, met KLM (en Minister van I&W). Indien akkoord stuur jij het dan door aan de Minister?

∇ Deze voorbereiding is afgestemd met [redacted] en projectmanagement team HANS (inclusief I&W) en is zojuist parallel ter info aan de Stuurgroep verstuurd.

[redacted]

11.1

∇ In de bijlage een McKinsey rapport over de verwachte ontwikkelingen van de luchtvaart – waar voorzien wordt dat herstel van de luchtvaart na uitbraak van het COVID-19 virus langer zal duren dan aanvankelijk voorzien, waarbij het zakelijke intercontinentale verkeer het traagst zal terugkeren.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>
Verzonden: maandag 12 oktober 2020 13:54
Aan: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>
CC: [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Concept voorbereiding dinsdag 13 oktober - Ministers van Financiën en IW (003)

Naar [redacted]; rol verdeling prima

To: Minister van Financiën @minfin.nl
Cc: 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e 10.2.e 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e (BOA/Advies) 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e 10.2.e (FIN 10.2.e @minfin.nl); 10.2.e 10.2.e (FIN/DEELNFTK) 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e @minezk.nl 10.2.e @minezk.nl; 10.2.e @minfin.nl 10.2.e @minfin.nl; 10.2.e (FEZ) 10.2.e @minfin.nl
From: 10.2.e 10.2.e (10.2.e 10.2.e GT)
Sent: Mon 10/12/2020 7:22:09 PM
Importance: Normal
Subject: Voorbereiding gesprek KLM dinsdag 13 oktober - Ministers van Financiën en IW
MAIL_RECEIVED: Mon 10/12/2020 7:22:10 PM
[Voorbereiding gesprek KLM dinsdag 13 oktober - Ministers van Financiën en IW.docx](#)

;
Wopke

Bijgaand de notitie die we samen met IenW hebben opgesteld voor gesprek dat jij en MinIenW hebben met 10.2.e morgen einde dag. Excuus voor late tijdstip.

Qua proces. We hebben donderdag een gesprek met duidelijke boodschap met ze gehad. Vrijdag verder gesproken met PA. Die vinden plan ook op bepaalde punten onvoldoende structureel. Deze week ook weer verder met KLM en PA.

Min IenW wil het zoals bekend ook graag hebben over toekomst luchtvaart. Dus dat deel neemt zij primair voor haar rekening. Is qua kader natuurlijk wel relevant voor gesprek over steun, want bepaalt mede de overlevingskansen van KLM

Namens KLM team

10.2.e

Vorbereiding ministers van Financiën en I&W – dinsdag 13 oktober

1. Intro `doel is internationale hub behouden, meer herstructurering nodig bij KLM'

-
-
-
-
-
-
-
-
-

11.1

2. Herstructureringsplan

- Vanuit PA Consulting krijgen wij goede feedback over hoe KLM zich op stelt in het proces om het plan te beoordelen. Er hebben een aantal constructieve meetings plaats gevonden tussen PA en het management van KLM.
- PA heeft het herstructureringsplan nagerekend en constateert dat het plan nog niet aan alle voorwaarden voldoet. We hebben de volgende punten meegegeven aan KLM. Overall hebben we KLM meegegeven dat we twijfels hebben over hoe structureel de nu opgenomen maatregelen zijn (de arbeidskosten zitten met deze aanpak zo weer op het oude niveau).
- PA heeft daarbij punten geïdentificeerd waar extra stappen gezet kunnen worden. Om de 15% eis te halen, lijkt op dit moment in elk geval een additionele 10.1.c besparing nodig te zijn in 2025.

11.1

11.1

11.1

-
-
- Duurzaamheid
  - Gezien de uitdagingen op het gebied van **leefbaarheid en duurzaamheid** moet er een duidelijke koppeling zijn van het herstructureringsplan en de te nemen maatregelen m.b.t. duurzaamheid en leefbaarheid. Een goed herstructureringsplan kan niet zonder een meer gedetailleerde uitwerking van deze aspecten. Deze zijn immers randvoorwaardelijk voor het steunpakket, en hebben tegelijkertijd (in eerste instantie) een negatief effect op het resultaat van KLM in financiële zin. Nu worden deze aspecten wel aangestipt in het plan, maar op een zeer hoog abstractieniveau.
  - Ook om invulling te kunnen geven aan de *motie Stoffer*, waarin wordt gevraagd om inzicht in de kosten die de duurzaamheids- en leefbaarheidsdoelstellingen met zich mee zullen brengen, is een dergelijke uitwerking van belang. Dit punt is ambtelijk naar voren gebracht richting KLM en wordt nu ook in de analyse van PA meegenomen. Om de verwachtingen op dit punt op een lijn te brengen zal er komende woensdag een gesprek plaatsvinden van o.a. de directeur Luchtvaart met de KLM (o.a.).

Vervolgtraject:

13 oktober	Besloten technische briefing Tweede Kamer (commissie Financiën)
15 oktober	Ondernemingsraad KLM komt bijeen en wij zullen hun advies meenemen in onze beoordeling
19-23 okt	Herfstreces Tweede Kamer
26 oktober	Zal de beoordeling van het plan aan KLM en aan de Tweede Kamer worden verstuurd
29 oktober	Air France-KLM Boardmeeting
30 oktober	Kwartaalcijfers Air France-KLM

Buiten reikwijdte

100.2e

Buiten reikwijdte

To: [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN); [redacted]@minfin.nl
From: [redacted], [redacted] (FIN/[redacted])
Sent: Tue 10/13/2020 1:38:48 PM
Importance: Normal
Subject: FW: The decks
MAIL_RECEIVED: Tue 10/13/2020 1:38:49 PM

.....
Graag nog voorbehoud:

[redacted]
11.1

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 13 oktober 2020 13:29
Aan: [redacted], [redacted] (FIN/[redacted]); [redacted], [redacted] ([redacted]) [redacted] (FIN/DEELN); [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN)
CC: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted]
Onderwerp: The decks

Dear [redacted], [redacted] and [redacted],

Unless you have some other thoughts or ideas you would like to share with us today, we are in the process of preparing the final decks as follows:

1. The 'complete deck', which you have seen the last iteration of and we are now finalising at addressing key points outstanding such as sustainability.
2. A much shorter 'executive summary deck' which will also guide our feedback conversation with the KLM Senior Leadership team (now scheduled for midday Thursday). Especially on this second 'summary' deck, we would welcome your guidance on anything you would prefer we do/don't include.

Thanks in advance and of course if there is anything important to discuss we are happy to arrange a call.

All the best - [redacted]

[redacted]
Nyras, now part of PA Consulting | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom
| M: [redacted] | [redacted]@paconsulting.com | paconsulting.com
Follow us | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e] (DJZ/PRIVAAT) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e] (FIN/DEELN)
Sent: Wed 10/14/2020 11:57:24 AM
Importance: Normal
Subject: call 16.00 vandaag
MAIL_RECEIVED: Wed 10/14/2020 11:57:29 AM
[Project Flex - initial observations UPDATED DRAFT 09102020.pdf](#)
[KLM Restructuring Plan submitted 1 October.pdf](#)

...
Hi [10.2.e], [10.2.e],

Omdat jullie aangaven dat een van jullie kon meebellen met [10.2.e] om 16.00 uur, deze mail.

Het zal over arbeidsvoorwaarden KLM (slides 101 – 108) van het plan gaan.

Hieronder call gegevens, anders in [10.2.e] zijn agenda.

Grt,

[10.2.e]

To join the meeting on a computer or mobile phone: [10.2.g]

- *_Video Meeting Room: *_

Select Bluejeans

When prompted, enter [10.2.g]

- *_Laptop: *_

<https://> [10.2.g]

- *_Phone: *_

From France: [10.2.g]

From the Netherlands: [10.2.g]

From another country: see <https://www.bluejeans.com/numbers>

Want to test your video connection?

<https://bluejeans.com/111>

*****

To: [10.2.e]@minfin.nl [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e] (FIN/DEELN)
Sent: Thur 10/15/2020 2:43:55 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Follow-up call tomorrow
MAIL_RECEIVED: Thur 10/15/2020 2:43:57 PM

.....
>>>>>>
Fyi - mbt arbeidsvoorwaarden is PA met KLM in contact.

Van: [10.2.e]
Verzonden: woensdag 14 oktober 2020 14:00
Aan: [10.2.e] [10.2.e] KLM; [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e] - KLM
CC: [10.2.e]; [10.2.e]; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e] (FIN/DEELN); [10.2.e]; [10.2.e], [10.2.e] [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM; [10.2.e] [10.2.e] - KLM; [10.2.e]; [10.2.e], [10.2.e] [10.2.e] - KLM
Onderwerp: RE: Follow-up call tomorrow

Dear [10.2.e] and [10.2.e]

Thank you both again for your time this morning for a very informative and productive call.

As discussed, in summary, we look forward to receiving the following in follow up:

10.1.c en 10.2.g

Very happy to discuss anything again if need be.

Thanks in advance and kind regards.

[10.2.e]
[10.2.e] (part of PA Consulting Group) | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom
M: [10.2.e] DD: [10.2.e] | [10.2.e]@paconsulting.com
Follow us | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

From: [10.2.e] [10.2.e] - KLM <[10.2.e]@klm.com>
Sent: Wed 14 October 2020 07:52
To: [10.2.e] <[10.2.e]@PACONSULTING.COM> [10.2.e] [10.2.e] - KLM <[10.2.e]@KLM.COM>; [10.2.e] [10.2.e] - KLM <[10.2.e]@KLM.COM> [10.2.e] [10.2.e] - KLM <[10.2.e]@KLM.COM>
1000869

Cc: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@klm.com>

Subject: RE: Follow-up call tomorrow

Perfect.

From: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>

Sent: Tuesday, October 13, 2020 22:42

To: [redacted] <[redacted]@klm.com>; [redacted] <[redacted]@KLM.COM>; [redacted] <[redacted]@KLM.COM>

Cc: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@klm.com>

Subject: RE: Follow-up call tomorrow

[redacted]

11.00 – 12.00 CET (10am UK) is fine for our team too.

We will forward a Teams invite and dial in.

Thanks.

[redacted]

From: [redacted] <[redacted]@klm.com>

Sent: Tue 13 October 2020 19:20

To: [redacted] <[redacted]@KLM.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@KLM.COM>; [redacted] <[redacted]@KLM.COM>

Cc: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@klm.com>

Subject: RE: Follow-up call tomorrow

[redacted]

I just checked our schedules, [redacted] and I are available from 11 to 12 tomorrow (our time).

Can you please confirm that this works for you and your team.

Thanks.

[redacted]

From: [redacted] <[redacted]@KLM.COM>

Sent: Tuesday, October 13, 2020 18:22

To: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@klm.com>; [redacted], [redacted] <[redacted]@KLM.COM>

Cc: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] <[redacted]@klm.com>

Subject: Re: Follow-up call tomorrow

[redacted]

Just to clarify.

10.1.c en 10.2.g

And we have, preliminary, included this for the full period.

Regards

0.2.e

[Outlook voor iOS downloaden](#)

Van: 10.2.e <10.2.e@PACONSULTING.COM>

Verzonden: dinsdag, oktober 13, 2020 5:58 PM

Aan: 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e <10.2.e@KLM>

CC: 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e (FIN/DEELN); 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e <10.2.e@KLM>; 10.2.e <10.2.e@KLM>

Onderwerp: RE: Follow-up call tomorrow

0.2.p

Thank you for your comments and analysis of fuel. We will consider overnight and share some of our analysis with you before our follow up call tomorrow.

As discussed we also look forward to receiving your calculation of the 'gap' in each year of the plan (2021 to 2025) between the following:

1. The total cost impact (vs 2019) of KLM's commitment to meet the Employment Conditions (6.1) in the Framework Agreement, and;
2. The total cost impact (vs 2019) of what is built into the Restructuring Plan i.e. the financial forecasts.

10.1.c en 10.2.g

Hope this clarification of the question we are asking helps.

Best regards.

10.2.e

From: 10.2.e <10.2.e@KLM.COM>

Sent: Tue 13 October 2020 15:48

To: 10.2.e <10.2.e@PACONSULTING.COM>; 10.2.e <10.2.e@KLM.COM>; 10.2.e <10.2.e@KLM.COM>; 10.2.e <10.2.e@KLM.COM>

1000869

00059

Cc: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]>, [redacted] <[redacted]>, [redacted] <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]>, [redacted] <[redacted]> - KLM <[redacted]@klm.com>

Subject: RE: Follow-up call tomorrow

[redacted]

As follow up from our call:

For us the key elements are

- 1.
- 2.
- 3.
4. 10.1.c en 10.2.g
- 5.
- 6.
- 7.

Please find attached the analysis on Fuel/RASK. My key point would be

- 8.
- 9.
10. 10.2.g en 10.1.c
- 11.
- 12.

Hope this helps

Regards, [redacted]

From: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>

Sent: Tuesday, October 13, 2020 12:19 AM

To: [redacted] <[redacted]> KLM <[redacted]@KLM.COM>; [redacted] <[redacted]> - KLM <[redacted]@klm.com>; [redacted] <[redacted]> - KLM <[redacted]@KLM.COM>

Cc: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]>, [redacted] <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] <[redacted]>, [redacted] <[redacted]> - KLM <[redacted]@klm.com>

Subject: RE: Follow-up call tomorrow

Dear [redacted], [redacted] and [redacted]

A follow up meeting has been arranged for tomorrow at 15:00 to 16:00 (CET).

As promised please find attached some specific questions we would like to cover on tomorrow's call. We have already covered some of these issues at a higher level on previous calls. However, we have been asked to seek greater clarity of understanding on these areas specifically.

We will be guided by you on how best to cover the various points in the time available.

Thanks and kind regards.

[redacted]
[redacted] (part of PA Consulting Group) | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom

M: [redacted] | DD: [redacted] [redacted]@paconsulting.com

Follow us | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

1000869

00059

From: [redacted], [redacted] ([redacted] [redacted]) - KLM <[redacted]@klm.com>
Sent: Mon 12 October 2020 14:22
To: [redacted], [redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted] ([redacted]) - KLM <[redacted]@KLM.COM>
Cc: [redacted], [redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted]@PACONSULTING.COM> [redacted]
 <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted], [redacted] ([redacted]) [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>
Subject: RE: Follow-up call tomorrow

Dear [redacted]

Thanks – I ask to follow up on your request and find a suitable moment tomorrow.

Please note that we had a discussion this morning with FIN / [redacted] [redacted] c.s., where we agreed that for the questions relating to labor conditions, it could be helpful to have a discussion in Dutch.

This will be discussed with you by [redacted] (I cc-ed him to this email).

As regards the procurement initiatives, I think a discussion with [redacted] and [redacted] will suffice.

Best regards, [redacted]

From: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>
Sent: Monday, October 12, 2020 2:51 PM
To: [redacted], [redacted] ([redacted] [redacted]) - KLM <[redacted]@klm.com>; [redacted] ([redacted]) - KLM <[redacted]@KLM.COM>
Cc: [redacted], [redacted]@PACONSULTING.COM> [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>; [redacted]
 <[redacted]@PACONSULTING.COM>
Subject: Follow-up call tomorrow

Hi [redacted], [redacted]

Hope you're both well, and had a decent weekend.

If possible, we would like to arrange a call with [redacted] [redacted] and [redacted] for 75-90 minutes tomorrow (Tuesday) to cover a few follow-up items on both the labour agreements reached and the next round of discussions on the CLAs wef 2022 plus the procurement initiatives in the RP. From PA, it would be [redacted] [redacted] [redacted] and me. Could you let me know availability, and we will do our very best to fit in around you.

In advance of the call, we will as before circulate an agenda of points and specific questions we would like to discuss. With respect to procurement initiative questions - if you're happy that [redacted] and [redacted] can cover this, that's fine. If not, please feel free to invite the Head of Procurement onto the call for (say) 30 minutes at the end.

Best regards, [redacted]

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with 1000869 00059

registered number 33014286

*****

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Hi [10.2.e],

Hierbij korte stand van zaken, ook afgestemd met het team.

Ter beslissing:

- [11.1]

Stand van zaken: (op chronologische volgorde)

- PA heeft het herstructureringsplan nagerekend en constateert dat het plan nog niet aan alle voorwaarden voldoet. Op dinsdag **13 oktober** hebben beide ministers 3 punten meegegeven aan KLM. Overall hebben we KLM meegegeven dat we twijfels hebben over hoe structureel de nu opgenomen maatregelen zijn (de arbeidskosten zitten met deze aanpak zo weer op het oude niveau). Ook is het ons nog steeds onduidelijk wat er precies gebeurt met de **arbeidskosten**.
- Dinsdag **13 oktober** hebben wij met de CFO van KLM gebeld om hier meer duidelijkheid over te krijgen.

[10.2.g] [10.2.g]

- Op Donderdag **14 oktober** in een call met [10.2.f] [10.2.e] [10.2.e] concludeerde we dat de afspraken die met de bonden zijn gemaakt niet structureel zijn en alleen op hoofdlijnen voor 2 á 3 jaar. Sterker nog, de afspraken die (de aankomende tijd met KLM en de bonden) worden gefinaliseerd zullen waarschijnlijk een protocol worden op de CAO met een looptijd tot het einde van die CAO (voor de piloten tot eind 2021 en voor cabine/grond tot eind 2022). Mochten KLM en de vakbonden er in de tweede onderhandeling niet uitkomen dan zullen de oude afspraken weer gelden.

Mogelijke opties voor de beantwoording aan de Tweede Kamer en KLM in de brief op 26 Oktober:

1. Nee – niet goed genoeg, uitstel geven voor een nieuw voorstel (+ eventueel terug naar de bonden)
2. Ja mits – we geven een gedeelte van de lening nu + een nieuw plan voor het einde van het jaar
3. Ja mits – we trancheren de lening tot 1 mld. euro voor het einde van het jaar + een nieuw plan voor het einde van het jaar

[11.1]

Toelichting

[10.2.g]

Conclusies van PA:

- PA heeft het herstructureringsplan nagerekend en constateert dat het plan nog niet aan alle voorwaarden voldoet. We hebben de volgende punten meegegeven aan KLM. Overall hebben we KLM meegegeven dat we twijfels hebben over hoe structureel de nu opgenomen maatregelen zijn (de arbeidskosten zitten met deze aanpak zo weer op het oude niveau).
- PA heeft punten geïdentificeerd waar extra stappen gezet kunnen worden. Om de 15% eis te halen, lijkt op dit moment in elk geval een additionele 10.1.c besparing nodig te zijn in 2025.
  1. De **beïnvloedbare kosten** worden door KLM gedefinieerd als 50% van al hun kosten. Dit is op korte termijn (tot 2023) waar, maar zou volgens ons op lange termijn (2023 en verder) tot 70% kunnen oplopen. Dan is een additionele besparing nodig van 10.1.c Dit is relevant voor de aspecten waarop 15% kostenreductie mogelijk/nodig is. Op dit moment ligt de focus vooral op arbeidskosten, terwijl bijvoorbeeld 10.1.c en 10.1.c op de langere termijn ook als beïnvloedbare kosten kan worden aangemerkt en dus ook meegenomen zou moeten worden.
  2. Het is onduidelijk hoe de **productiviteitsverbetering** wordt behaald. 10.2.g
10.2.g
10.2.g De experts van PA zullen de prognoses verder onderzoeken gedurende hun gesprekken met het management van KLM.

Overig

- 10.2.g

To: [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/DEELN); [redacted]@minfin.nl
From: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN)
Sent: Thur 10/15/2020 5:10:54 PM
Importance: High
Subject: FW: STRICT VERTROUWELIJK - Nav gesprek gisteren
MAIL_RECEIVED: Thur 10/15/2020 5:10:55 PM
[201003 Afspraken arbeidsvoorwaarden uitleg overheid FINAL.pdf](#)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) - KLM <[redacted]@klm.com>
Datum: donderdag 15 okt. 2020 5:05 PM
Aan: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>
Kopie: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>, [redacted], [redacted] - KLM <[redacted]@KLM.COM>
Onderwerp: STRICT VERTROUWELIJK - Nav gesprek gisteren

Strict vertrouwelijk – document bevat bedrijfsgevoelige informatie

Beste [redacted],

Als verzocht en toegezegd in onze call gisteren, gaat hierbij een nadere uitleg van hetgeen is afgesproken rondom reductie arbeidsvoorwaarden voor de cao domeinen (grond / cockpit / cabine) en niet-cao domeinen (directie / top management).

Wij hopen dat dit document eea verder verhelderd – mochten er nog vragen zijn, dan zijn wij uiteraard beschikbaar.

Voor de goede orde: de afspraken in de cao domeinen zijn nog niet goedgekeurd door de leden van de diverse bonden, dus daarmee ‘onder voorbehoud goedkeuring bonden’.

Groet, [redacted]

KLM Royal Dutch Airlines

[redacted] [redacted] [redacted]

[redacted]

+ [redacted] | [redacted]@klm.com

[Twitter](#) | [Facebook](#) | [LinkedIn](#) | [YouTube](#) | [Google+](#) | [Blog](#)

*****
For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Nyras, now part of PA Consulting | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom

| M: @paconsulting.com | paconsulting.com

Follow us | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e] (HDFEZ/BC) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]
[10.2.e] (IRF/VJFA) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM)
Sent: Tue 10/20/2020 8:37:57 AM
Importance: Normal
Subject: RE: Notitie herstructureringsplan KLM
MAIL_RECEIVED: Tue 10/20/2020 8:37:58 AM

.....
Hoi [10.2.e],

11.1

Groeten,
[10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Datum: dinsdag 20 okt. 2020 1:25 AM
Aan: [10.2.e] (HDFEZ/BC) <[10.2.e]@minfin.nl>, [10.2.e] ([10.2.e]) (COMM) <[10.2.e]@minfin.nl> [10.2.e]
(IRF/VJFA) <[10.2.e]@minfin.nl>
Onderwerp: Notitie herstructureringsplan KLM

Ha [10.2.e] [10.2.e] en [10.2.e],

Zie bijgevoegd een concept notitie over het herstructureringsplan van KLM. De notitie ligt parallel ook ter check binnen het team, dus mogelijk wijzigt het nog enigszins.

Ik hoor graag jullie gedachten.

Groeten,

[10.2.e]

Ministerie van Financiën

Generale Thesaurie | Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T [10.2.e]

M [10.2.e]
E [10.2.e]@minfin.nl

To: [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (FIN/DEELN), [10.2.e]@minfin.nl]
From: [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (FIN/DEELN)
Sent: Tue 10/20/2020 9:02:51 AM
Importance: Normal
Subject: FW: Finalisation of Flex
MAIL_RECEIVED: Tue 10/20/2020 9:02:52 AM

.....

Van: [10.2.e]

Verzonden: dinsdag 20 oktober 2020 08:59

Aan: [10.2.e], [10.2.e] (FIN/DEELN), [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e), [10.2.e] (FIN/DEELN); [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (FIN/DEELN); [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (FIN/DEELN); [10.2.e]; [10.2.e] (10.2.e); [10.2.e] (FIN/DEELN); [10.2.e]; [10.2.e] (10.2.e) - DGLM; [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) - DGLM

CC: [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e]

Onderwerp: Finalisation of Flex

Dear [10.2.e], Dear All,

Please note that we had a meeting with KLM yesterday to review the summary deck. In general it was a positive and constructive discussion. They made some suggested modifications, most of them minor in nature, relating to wording etc. On the majority of the points indicated we believe we should be able to make accommodations that are acceptable to KLM and not detrimental to the findings. They also indicated there are a few data points they want to correct and they are coming back to us with some new figures today which we will be able to review. Lastly, we advised them that we were still updating some points in the sustainability section and adding some commentary on the network to the document (as discussed with [10.2.e]).

Assuming KLM delivers all points today and that none of them are material, we should complete the final draft of the deck on schedule by tomorrow PM as previously indicated. We hope you are satisfied with the structure of the document sent over the weekend as we intend to use this as the primary deck for submission in conjunction with a larger supplementary deck containing much more detail.

Per our previous email, we just wanted to make sure there was no further feedback from yourselves prior to finalisation? If your schedule permits, it might be helpful to have one further discussion today to make sure we are in line with your expectations. Please let us know if that is possible?

Lastly, apologies if we did not cc the right list in addition to yourself [10.2.e]. We understand [10.2.e] should be back, [10.2.e] is on leave, and we hope [10.2.e] is feeling better. If we missed anyone who is core to these last few days of the Flex report, it was not intentional and please let us know.

Thanks and all the best - [10.2.e]

[10.2.e]
Nyras, now part of PA Consulting | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom
| M [10.2.e], [10.2.e]@paconsulting.com | paconsulting.com
Follow us | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

To: [redacted] (BEDR/Ext/ICT) [redacted]@minfin.nl; [redacted] [redacted] [redacted]@minfin.nl
Cc: [redacted] [redacted] ([redacted]) [redacted] [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl [redacted]@minfin.nl; [redacted] [redacted]
([redacted]) (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted] [redacted] (FIN) [redacted]
Sent: Tue 10/20/2020 6:57:22 PM
Importance: Normal
Subject: Voorbereiding gesprek [redacted] - minister
MAIL_RECEIVED: Tue 10/20/2020 6:57:23 PM

;;
Beste Wopke,

Morgen om 10:00 spreekt de minister met [redacted]. We weten niet op wiens verzoek deze afspraak gemaakt is, maar wij verwachten dat het gaat over het herstructureringsplan.

Om 9:45 staat de voorbespreking met jou gepland. Hier onder belangrijke punten. Morgen einde dag volgt een uitgebreide notitie hierover.

[redacted] 11.1 Er ligt een herstructureringsplan dat tot aanzienlijke kostenbesparingen leidt.

∇ Tegelijkertijd constateren wij dat niet alle maatregelen structureel zijn en de kostenreductie vanaf 2023 te gering is.

o De nieuwe CAO's hebben slechts een looptijd tot maart/december 2022. Mochten KLM en de vakbonden er bij de onderhandelingen over een nieuwe CAO niet uitkomen dan vervallen de recent gemaakte afspraken en valt ment terug op de afspraken in de huidige CAO (inclusief loonsverhogingen).

o Daarnaast wordt de vereiste kostenreductie van 15% niet over de gehele looptijd van het plan gehaald, omdat de definitie van KLM van de beïnvloedbare kosten volgens PA op middellange termijn te beperkt is. Waar KLM stelt dat 50% van de operationele kosten beïnvloedbaar zijn, is PA van mening dat 70% meer gepast is voor de jaren 2023 tot 2025. Dit houdt in dat een extra besparing van [redacted] 10.1.c benodigd is.

[redacted] 10.2.e
11.1
[redacted] 10.2.e

Afkl team

KLM Restructuring Plan

Draft summary findings

For discussion with the Dutch Ministry of Finance

Final Draft – 22nd October 2020

Bringing Ingenuity to Life
paconsulting.com

Glossary

- A/C - Aircraft
- AF - Air France S.A.
- ASK - Available Seat Kilometre
- ATK - Available Tonne Kilometre
- BA - British Airways
- BH - Block Hour
- BoMD - Board of Management/Directors
- BSA – Blocked Space Agreement
- CASK - Cost per Available Seat Kilometre
- CAGR – Compound Annual Growth Rate
- CLA - Collective Labour Agreement
- COI - Current Operating Income
- CORSIA - Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation
- EASA – European Union Aviation Safety Agency
- E&M - Engineering & Maintenance
- ETS – European Emission Trading System
- FA - Framework Agreement
- FTE - Fulltime Equivalent
- HV - Transavia
- IAG – International Airlines Group
- ICAO – International Civil Aviation Organisation
- KLC - KLM Cityhopper
- KLM - Koninklijke Luchtvaart Maatschappij (Royal Dutch Airlines)
- LH(G) - Lufthansa (Group)
- LVNL - Luchtverkeersleiding Nederland
- NL - Netherlands
- NOx – Nitrogen Oxides
- OEM – Original Equipment Manufacturers
- P&L – Profit and Loss account
- RASK - Revenue per Available Seat Kilometre
- RP - Restructuring Plan
- RSG – Royal Schiphol Group
- SAF - Sustainable Aviation Fuel
- TU - Trade Union
- UFP – Ultra Fine Particles

PA Consulting – our brief

Scope of work

The Dutch Government, KLM and Air France S.A. have each executed the Hexagone Framework Agreement (the “FA”), which “sets out the overarching terms and conditions pursuant to which the Dutch Support Package is provided by the Dutch State to KLM.”

Within the Framework Agreement, KLM has committed to “draw up a Restructuring Plan by no later than 1st October 2020 and shall have a duration until 31st December 2025” and the PA Nyras aviation team within PA Consulting has been engaged as an external adviser by the Dutch State to review the Restructuring Plan (the “RP”).

Objectives

10.1.c, 10.2.g

The objective of this report is to advise the Dutch State of the adequacy of the RP’s compliance with the Covenants, and to advise the Dutch State of areas of concern and also potential areas where we believe further improvements could be made.

Approach

During the assignment, we have reviewed the RP in detail and have engaged a core team of aviation specialists and subject area experts to work closely with KLM management in order to complete a detailed review and challenge of the RP and to complete the objectives as set out above.

We have reported back to the Dutch Government each week to advise on progress and have also maintained ongoing dialogue throughout with the Dutch Government to ensure that any concerns have been addressed. Following such discussions with the Dutch Government we have then worked closely with our core team and subject matter experts to evolve our report and where necessary to raise further review questions with KLM to improve our understanding of details within the RP.

Following this approach, this report outlines our findings relating to the objectives set out above.

Foreword

- We acknowledge the significant work undertaken by KLM in completing the Restructuring Plan (“RP”), management’s openness and availability to explain the details of the RP throughout the assignment. We particularly appreciate the fact that management has made this time available to us in parallel with managing the airline’s response to the reality of a second wave of COVID-19, and the ongoing negotiations with Trade Unions and suppliers to ensure delivery of certain requirements of the RP.
- As our team is composed of former airline executives who have dealt with other industry crises in the past, we can comprehend the pressures to execute a forward-looking rethink such as the RP while simultaneously navigating these unprecedented events and engaging with multiple stakeholders in a fluid environment. While we may have differences of views on certain points, we do not underestimate the efforts made to get the RP to this point.
- Prior to the Covid crisis, KLM had delivered a strong financial performance over the five years to FY19, [redacted 10.1.c] [redacted 10.1.c] However, the impact of Covid has been enormously challenging for KLM and the entire global airline sector with the situation continuing to evolve. [redacted 10.1.c]

[redacted 10.1.c]

[redacted 10.1.c]

Summary of main findings (1 of 2)

Key Findings

- We have sought during our review to confirm KLM Group's compliance with the loan conditions as contained in the Framework Agreement (FA). Our report covers each loan condition in detail with supporting analysis and commentary.
- We have assessed 17 of the loan conditions that are within the Covenants and our scope for our review and, based on KLM's interpretation of the FA, management has presented a Restructuring Plan (RP) that complies with these loan conditions.
- There are, however, a number of key requirements in the FA that were not clearly defined, on which KLM has therefore had to make its own interpretation of the specific clauses. The most prominent ones are as follows:
  - [Redacted] 10.2.b
- We believe that KLM's interpretations on each of the points above are reasonable. However, it would also be possible to have reached an alternative interpretation. For example:
  - The RP delivers a [Redacted] 10.1.c improvement in profit margin [Redacted] 10.1.c by FY25, which could be argued is not significant (slide 26);
  - Manageable costs are assumed to be 50% of group operating costs. While this seems reasonable for FY21 and FY22, we believe that ~70% would seem more appropriate for FY23 to FY25 after pre-COVID levels of production and demand return (slides 27 and 28).
  - Furthermore, materially all cost savings in the RP are delivered in FY21 and FY22, [Redacted] 10.1.c [Redacted] 10.1.c [Redacted] 10.1.c may be deemed not to be a "sufficient improvement of KLM's competitive position" (slides 34-39)
- We have further explained each of the above during this presentation and where applicable offered benchmarks that help inform our alternatives views. The net impact of interpreting each of the above differently would, in our view, lead to an increase in the cost efficiency and profit improvement challenge for KLM Group.
- The new CLAs, which run to the end of FY22 (Mar-22 for Cockpit), do not extend to the assumed date of the loan repayment in FY25. However, in the event that the TUs do not sign a new CLA to be effective from FY23 (Mar-22 for Cockpit), we understand that under Dutch Labour Law the existing CLAs will remain in place (slides 13-15).
- [Redacted] 10.2.g

Summary of main findings (2 of 2)

Key Findings (continued)

-
-
-
- If it is accepted that manageable costs are 70% of total group operating costs, then further annualised savings of 10.1.c would be required by FY25 (slide 28).
- Notwithstanding all of above we acknowledge that KLM management have many ideas on how to improve cost and productivity efficiency in the RP. Indeed, there are procurement initiatives underway to deliver additional savings that are not reflected in the RP and there are plans in place to negotiate changes to the CLA that will improve productivity and underlying cost competitiveness in FY23 to FY25 (slide 24).
-
-

Conclusion

- KLM considers the requirements of the Framework Agreement (“FA”) to be a contractual commitment and has prepared a comprehensive RP to ensure delivery of those requirements.
- It would be normal within an airline restructuring plan for near term opportunities to be developed in detail and also for the plan to contain higher level actions and value/cost estimates during later years. Those higher level actions and value/cost estimates would then be further refined and developed in detail, and prepared for implementation as the plan evolves.
- KLM has already taken decisive action to deliver key aspects of the RP with immediate effect from October 2020 onwards, and through detailed action plans fully expects to deliver (and in some areas exceed) the RP and meet the requirements of the FA during the first two years.
- During the final three years, further cost saving/revenue opportunities exist, some of which have already been identified by management but are not included within the RP. These further opportunities could be developed and included within the final three years of the RP in order to fully deliver the requirements of the FA.

KLM Restructuring Plan Summary Findings - for KLM Management

1. Requirements under Framework Agreement

- 2. Labour – TU Negotiations
- 3. Labour – Productivity
- 4. Restructuring Plan to FY25 (1st October 2020)
- 5. Competitor Benchmarking
- 6. Liveability and Sustainability

Appendices:

- A. KLM Restructuring Plan to FY25
- B. Subject Matter Expert (SME) Observations

To: [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl; [redacted]; [redacted] ([redacted]) ([redacted]) ([redacted]) ([redacted])@minfin.nl; [redacted]; [redacted]
(FIN/[redacted]) [redacted]@minfin.nl; [redacted]; [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted]@minfin.nl (FIN/DEELN)
Sent: Fri 10/23/2020 9:36:00 AM
Importance: Normal
Subject: FW: Vakbondsontwikkelingen bij KLM
MAIL_RECEIVED: Fri 10/23/2020 9:36:06 AM

.....
Van: [redacted] [redacted] [redacted]
Verzonden: vrijdag 23 oktober 2020 09:20
Aan: [redacted]; [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN)
CC: [redacted]; [redacted] ([redacted]) [redacted] (FIN/DEELN); [redacted] [redacted]@minfin.nl (FIN/DEELN); [redacted] [redacted]
Onderwerp: Vakbondsontwikkelingen bij KLM

Geachte mevrouw [redacted],

Graag wil u de stand van zaken doorgeven m.b.t. de ontwikkelingen bij KLM en waarom wij als FNV Luchtvaart geen akkoord heeft kunnen sluiten met KLM over de werknemersbijdrage.

Op 30 september bereikten wij met KLM inhoudelijk overeenstemming over de werknemersbijdrage.

Daarbij behoorden 2 disclaimers:

- Er is pas een akkoord indien er ook overeenstemming is over een sociaal plan
- Wij inzage krijgen in de inhoud van de akkoorden bij cabine en cockpit zodat wij de gelijkwaardigheid van de afspraken kunnen beoordelen.

De eerste disclaimer verviel met de afspraken die we op 1 oktober maakten over het sociaal plan.

Met betrekking tot de tweede disclaimer moesten wij al voordat de afspraken met ons gedeeld zijn, constateren dat voor grond en cabine afspraken gemaakt zijn tot en met 31 december 2022 en de afspraken voor de cockpit een kortere looptijd hebben, namelijk tot 1 maart 2022.

Voor de eenheid in het bedrijf en de voor de vergelijkbaarheid vinden wij het noodzakelijk dat de looptijden gelijk zijn. Het maakt ons daarbij niet uit of alle akkoorden op 31 december 2022 eindigen dan wel op 1 maart 2022.

Wij begrijpen niet waarom KLM ervoor gekozen heeft om met de VNV een kortere looptijd af te spreken. Wij hebben hierover veelvuldig navraag gedaan. Uiteindelijk meldde KLM dat er met de VNV nu geen afspraken te maken zijn over een bijdrage over een langer termijn omdat er dan meer loonelementen als bijdrage aangesproken moeten worden (in de eerste periode kan men nog gebruik maken van eenmalige bedragen als de winstuitkering). Indien dit de reden is, geeft het ons geen vertrouwen dat de uitkomst na 1 maart gelijkwaardig zal zijn.

Hiernaast wordt er in het akkoord met de vliegers ook gesproken over “blijken van waardering” aan de werknemers met een hoog inkomen. Let wel, het gaat dan om prioriteitsstellingen voor goedkoop vliegen, dergelijke afspraken betekenen direct minder prioriteit voor de andere werknemers, achterstelling dus.

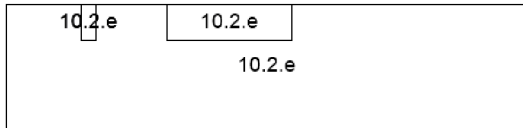
Ook in de akkoorden van Transavia met de VNV heeft Transavia allerlei voordelen voor de vliegers opgenomen, zoals een verbeterde winstdeling en vliegvoordelen, die niet in de afspraken voor cabine en grond staan.

Wij moeten constateren dat aan het meest eenvoudige element van gelijkwaardigheid, de looptijd, niet voldaan wordt. De vergelijking van de inhoud hebben wij nog niet gedaan: die is ons vandaag pas gepresenteerd.

Wij vinden het bijzonder teleurstellend dat KLM blijft vasthouden aan deze ongelijkwaardigheid, reden waarom er geen akkoord is met FNV. Wij hebben gisteravond laat begrepen dat met dezelfde reden ook nog geen akkoord bij het volledige cabine domein en bij Transavia grond en Transavia cabine.

Mocht u vragen hebben dan vernemen wij het graag.

Met vriendelijke groet,

Hertogswetering 159, 3543 AS Utrecht

M

Aanwezig: di | wo | do

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN)[[10.2.e] @minfin.nl]; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e] (FIN/DEELN)[10.2.e@minfin.nl]
Cc: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (BOA/Advies)[[10.2.e] @minfin.nl]
From: [10.2.e]
Sent: Fri 10/23/2020 3:37:53 PM
Importance: Normal
Subject: G155
MAIL RECEIVED: Fri 10/23/2020 3:37:55 PM
[G155.pdf](#)

Zie opmerking.

Groet,
[10.2.e]

To: [10.2.e]@minfin.nl [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e] (FIN/DEELN)
Sent: Mon 10/26/2020 9:04:34 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Further feedback and thinking on Sustainability and Liveability
MAIL_RECEIVED: Mon 10/26/2020 9:04:36 PM
[Sustainability-Hindrance-conditions-cost-estimations.pdf](#)

.....
Van: [10.2.e]
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 21:03
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - DGLM; [10.2.e]; [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e] (FIN/DEELN)
CC: [10.2.e]; [10.2.e] [10.2.e]
Onderwerp: Further feedback and thinking on Sustainability and Liveability

Dear [10.2.e] and [10.2.e],

It was good to speak earlier, and I'm pleased to set out below a suggestion for how you may wish to proceed with KLM on sustainability and liveability to provide sufficient assurance for your Ministers.

Further information provided that is not included within the Oct 1st RP

As you know, we were asked to work closely with KLM in order to provide further insights into sustainability and liveability for inclusion within our report dated 22nd October (slides 40 to 49). We had a number of meetings and informal conversations with both [10.2.e] [10.2.e] and [10.2.e] in order to complete the report. I have reviewed the information we received from KLM, and thought that the attached document that we received on 15th October from [10.2.e] would be useful to you, as it provides KLM's cost estimates against compliance with sustainability objectives, and compares against the original Oct 1st report. It would, I assume, be fairly easy for this to be incorporated by KLM into a report to the Government as an addendum to the Oct 1st report? (see final section of this email below)

"Inter-relationships" and challenges for precision in cost estimates

[Redacted box containing text: 10.1.c en 10.2.g]

Further inter-relationships relating to delivery against the various sustainability objectives will be the operations / airspace regulations, SAF fuel, transference to rail and offsetting – however the cost impact related to a number of these is complex. Issues include:

- Charging mechanisms have not yet been formulated
- Delivery of certain items (timing and cost) is as yet unknown and will be driven by parties outside KLM's direct control (EU policy, LVNL, RSG, Dutch government, other government mandates, SkyEnergy etc)
- Cost of SAF will vary significantly – on one hand it is possible that costs will reduce as supply becomes more readily available. However, it will also be a requirement for suppliers to meet demand – if they are unable to do so, cost differentials to Jet Fuel will remain high.
- Cost is only one side of the equation – [Redacted box containing text: 10.1.c]
[Redacted box containing text: 10.1.c]
- In some areas, cost events will occur outside the window on the RP (ie between 2025 and 2030) so have not been considered.

[Redacted box containing text: 10.1.c, 10.2.g en 11.1]

10.1.c, 10.2.g en 11.1

Evidence to date that KLM is taking “sustainability and liveability” agendas seriously

10.1.c en 10.2.g

There is also clearly active involvement on discussions surrounding night flights, air rail replacement, Lelystad opening, and ensuring progress with operations and airspace improvements.

To summarise, based on our discussions with KLM, and our experience of the handling of this subject by other airlines, we are of the view that KLM is committed to the sustainability and liveability agendas.

Asking KLM to provide addendum to the Oct 1st report to demonstrate compliance

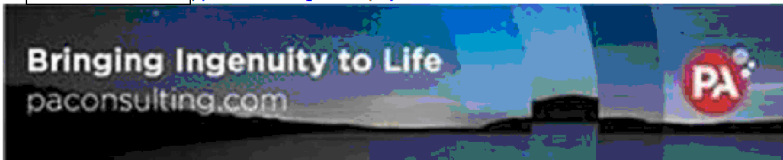
We would recommend that KLM are asked to provide an addendum to the Oct 1st report as follows:

1.	
2.	
3.	11.1
4.	

I hope that this overview is useful, and please feel free to contact me with any questions.

10.2.e

Nyras, now part of PA Consulting
PA Consulting Group | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom
M: 10.2.e | paconsulting.com | nyras.com

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl
Cc: [10.2.e]@minfin.nl, [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] (FIN/[10.2.e]) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) ([10.2.e])GT
Sent: Mon 10/26/2020 9:28:28 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Call [10.2.e] [10.2.e]
MAIL_RECEIVED: Mon 10/26/2020 9:28:29 PM

.....
Merci!

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN)
Verzonden: maandag 26 oktober 2020 20:11
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e]GT
CC: [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] (FIN/[10.2.e])
Onderwerp: Call [10.2.e] [10.2.e]

Ha [10.2.e],

Ik heb een webex uitnodiging rondgestuurd voor de call met [10.2.e] [10.2.e] morgen om 9:00.

De call kan benut worden om onze twee aandachtspunten bij het herstructureringsplan nogmaals onder de aandacht van [10.2.e] [10.2.e] te brengen. Vanuit IenW zal [10.2.e] aansluiten bij de call om het punt tav de duurzaamheidseisen te maken. [10.2.e] [10.2.e] gaf aan dat [10.2.e] contact wilde hebben voor jouw call met [10.2.e] dus mogelijk dat hij over herkapitalisatie zal willen spreken.

Tav het herstructureringsplan een paar punten:

∇ Aandachtspunt 1: Looptijd afspraken vakbonden

- o VNV is bezig met het opstellen van een brief die ons het comfort moet geven dat ook na afloop van de looptijd van de afspraken met de vakbonden er een commitment van de vakbonden is tot het maken van afspraken om aan onze voorwaarden te voldoen. [10.2.e] hoopt voor woensdag iets te ontvangen.

o [10.2.e] 11.1

∇ Aandachtspunt 2: Kostenreductie

- o PA concludeert dat voor de jaren 2023-2025 er een additionele kostenreductie benodigd is om de 15% kostenreductie te behalen. [10.1.c] Dit omdat PA stelt dat in die jaren 70% van de kosten beïnvloedbaar is, waar KLM uitgaat van 50%.
- o Zowel [10.2.e] als de minister hebben heel duidelijk aangegeven dat we verwachten dat KLM een oplossing vindt voor de additioneel benodigde kostenreductie. Desondanks lijkt KLM ten aanzien van dit aandachtspunt momenteel niet op zoek te zijn naar een oplossing.

[10.2.e] 11.1

- o In principe is het aan KLM om een manier te vinden hoe dit opgelost kan worden. [10.2.e] 11.1
- [10.2.e] 11.1

Groeten,

Ministerie van Financiën

Generale Thesaurie | Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

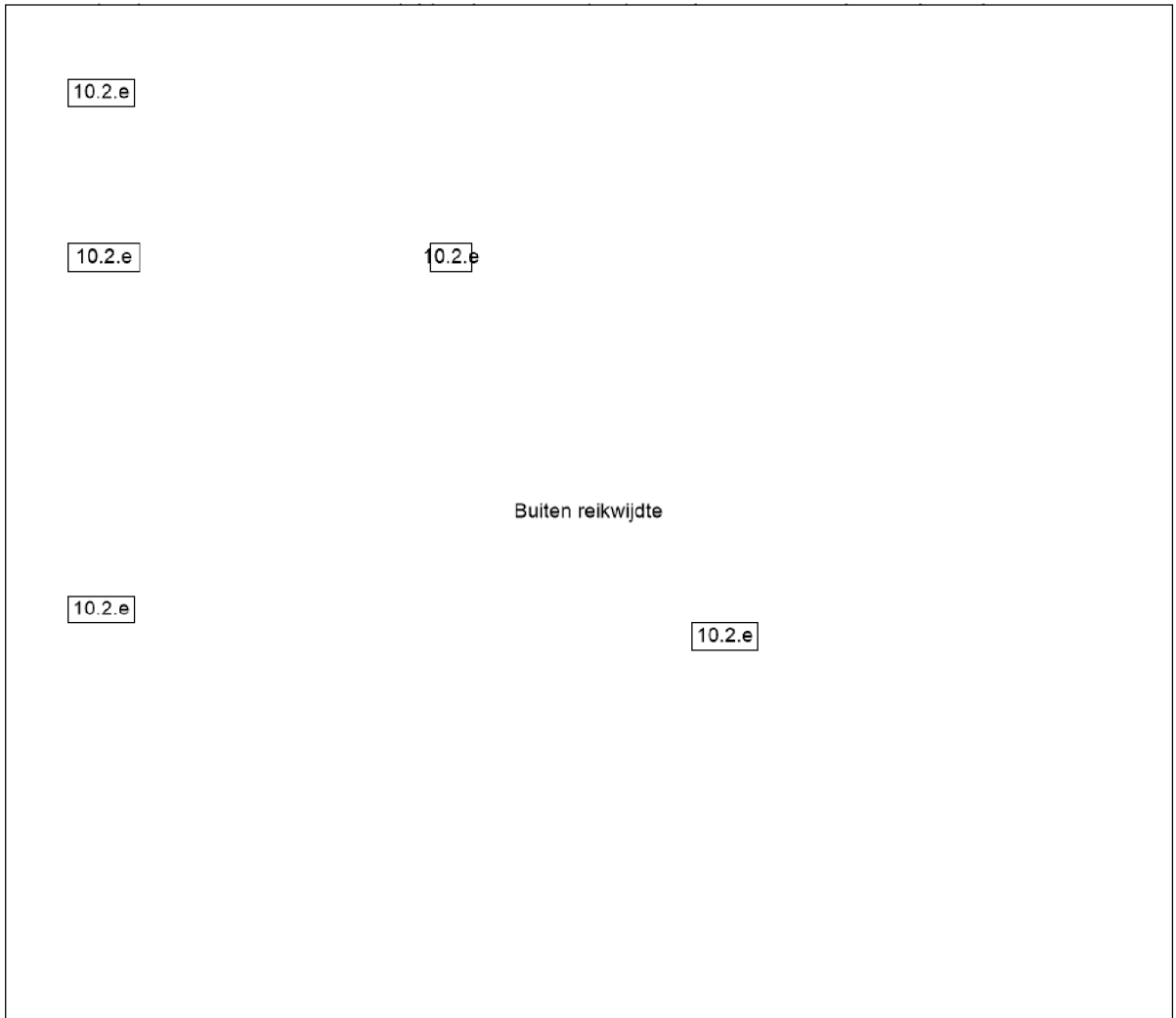
T

M

E [@minfin.nl](mailto:10.2.e@minfin.nl)

Gesprek 10.2.e **met** 10.2.e **en** 10.2.e **27 oktober**

- Kort gesproken over herstructureringsplan KLM en onze zorgen hierbij (structureel karakter verlaging arbeidskosten, verlaging beïnvloedbare kosten, duurzaamheid) en zolang geen overeenstemming hierover geen akkoord op verstrekken lening.

10.2.e

Ministerie van Financiën

Ter attentie van 10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Amstelveen, 28 oktober 2020

10.2.e

Geachte heer 10.2.e, beste 10.2.e,

In aansluiting op ons telefoongesprek van dinsdag 26 oktober, bevestigen wij de Staat graag desgevraagd als volgt betreffende de drie besproken onderwerpen uit het KLM restructuring plan (RP).

Algemeen

De voorwaarden van de Nederlandse Staat aan de lening en garantie zijn vastgelegd in de Framework Agreement. Deze leningen zijn keihard nodig voor KLM om deze crisis door te komen. De KLM Directie heeft derhalve de handtekening gezet onder de Framework Agreement en zal gedurende de periode van de steun invulling geven aan deze voorwaarden. Zowel deze voorwaarden als het RP zijn door de KLM Raad van Commissarissen en AFKL Board geaccordeerd.

In het opgeleverde RP staat de gedetailleerde uitwerking van de voorwaarden. Met name voor de 15% reductie van beïnvloedbare kosten en de arbeidsvoorwaardelijke bijdragen zijn hiervoor afspraken met respectievelijk leveranciers en bonden nodig. Gedurende de periode van uitwerken van het plan, tussen het tekenen van de Framework Agreement (6 augustus) en opleveren plan (1 oktober) is veel concrete voortgang gemaakt. In het plan zijn deze concrete afspraken met bonden en leveranciers opgenomen. Deze dekken het eerste deel (2021 - 2023) af van de verwachte periode van de looptijd van de lening (tot 2025). Wij vinden het belangrijk nu daadwerkelijk stappen te zetten en afspraken te maken.

10.1.c

10.1.c

Kostenreductie

In het RP hebben wij als uitgangspunt voor de periode tot en met 2025 genomen dat 50% van onze kosten beïnvloedbaar zijn. Dat 10.1.c wordt ook door bijvoorbeeld IATA benoemd als gangbaar in de industrie. In de gesprekken die tussen KLM en PA Consulting zijn geweest, hebben wij hier uitvoerig toelichting op gegeven. Waar PA onze uitgangspunt onderschrijft voor de jaren 2021 en 2022 en mogelijk 2023, zijn zij van mening dat voor de aansluitende jaren dit percentage eerder 70% moet zijn en dat daarmee 10.1.c additionele kosten besparingen moeten worden gerealiseerd.

10.2.g

Het plan is robuust voor de periode 2021-2023, omdat het gedekt is door concrete afspraken met leveranciers en sociale partners. Voor de periode 2023-2025 zullen vergelijkbare initiatieven genomen worden; hierover moeten echter nog wel afspraken gemaakt worden. Daarmee zou een aanvullende besparing bij arbeid, en andere kosten optellen tot de vereiste 15% naar het getal van PA van komen; niet omdat 70% beïnvloedbaar is, maar door aanvullende afspraken). Zie als voorbeeld in de bijlage (**bijlage 1**) de

De Staat mag er dan ook vanuit gaan dat wij te allen tijde onze verantwoordelijkheid zullen nemen en datgene zullen doen om KLM concurrerend te maken en te houden.

10.2.g

Arbeidsvoorwaarden

Er is al veel gedaan in de afgelopen 8 maanden in het aanpassen van de omvang van de KLM-organisatie aan de aangepaste productie. Eind van dit jaar zal de KLM Groep al (helaas!) 5.000 mensen minder in dienst hebben dan de 33.000 voor COVID-19.

10.2.g

Daarnaast, zoals ook telefonisch toegelicht, wordt door de bonden en KLM de laatste hand gelegd aan de vastlegging van de arbeidsvoorwaardelijke afspraken in verschillende CAO-protocollen. U heeft in de Framework Agreement een zogenaamde staffel opgenomen en daarmee een systematiek vereist welke geheel nieuw is in de context tussen KLM en haar vakbonden. Desondanks hebben we afspraken kunnen maken met de sociale partners, waarin niet alleen het principe van de staffel staat, maar het ook qua inhoud optelt tot de gevraagde percentages.

10.2.g

10.2.g.

10.2.g

Wij hechten eraan te benadrukken dat KLM zich gehouden voelt aan de afspraken, zoals deze zijn vastgelegd in de Framework Agreement. Wij zullen ons dan ook maximaal blijven inspannen om ook voor de periode na afloop van de CAO's aanvullende, nieuwe afspraken met de sociale partners te maken over de invulling van de bijdragen op het gebied van arbeidsvoorwaarden.

Duurzaamheid en leefbaarheid

Wij spraken af dat wij de slides die zijn gedeeld met PA Consulting zouden toesturen als 'addendum' op het RP. De slides zijn bijgevoegd (**bijlage 2**). De slides dienen ter verdere onderbouwing van de kosten/verlies aan inkomsten, die gemoeid zullen zijn met de implementatie van de voorwaarden op dit gebied, en geven daarbij een nadere duiding van de in het RP opgenomen slides op dit punt. Als toegelicht betreft dit de beste inschatting op basis van de huidige stand van zaken over een periode die loopt tot 2030. Zoals door PA geconcludeerd, zijn de KLM-plannen redelijk en haalbaar. 10.2.g

10.2.g

Mochten er aanvullende vragen zijn naar aanleiding van het bovenstaande, dan beantwoorden wij deze graag,

Met vriendelijke groet,

10.2.e

KLM Restructuring Plan

Briefing Paper on Manageable Costs for the Ministry of Finance

28th October 2020

Background

PA Consulting has produced a draft report dated 22nd October 2020 (“our Report”) for discussion with the Ministry of Finance summarising our findings following a review of KLM’s Restructuring Plan dated 1st October (“KLM RP”). One of our key findings has been that “manageable costs” in Section 6.3.3 of the Framework Agreement has not been clearly defined. The KLM RP assumes that 50% of the cost base, after allowing adjustments for volume and inflation related costs, represents the “manageable cost base” throughout the 5-year plan. The significance of this assumption is that Section 6.3.3 requires a 15% reduction in KLM’s manageable cost base.

This briefing paper summarises the various points made by PA Consulting in our Report in relation to the requirement for a “15% reduction in manageable costs” with supporting evidence and, where applicable, references to our Report.

What definition of “manageable costs” is appropriate?

10.1.c, 10.2.g

PA Consulting’s view therefore is that 10.1.c, 10.2.g are manageable within the timeframe of the KLM RP and could therefore be argued to be 70% by FY25. Indeed, with the help and influence of government it could be argued to be higher than 70%. The major cost items that account for the difference of c. 20% between PA Consulting and KLM management (70% less 50% respectively) are as follows:

10.1.c, 10.2.g

What cost adjustments have been allowed in the KLM RP?

As is normal in any airline financial planning process KLM management has assumed that there are certain cost headwinds that are inevitable and are therefore factored into the KLM RP. These include the following:

10.1.c, 10.2.g	
10.1.c, 10.2.g	
11.1	11.1

What further cost reduction initiatives exist?

The KLM RP as presented delivers at least 15% of manageable costs (based on 50% of cost base) in each year to FY25. By redefining “manageable costs” from 50% to 70% of the total, all things remaining equal, KLM would need to deliver an additional annual reduction of [10.1.c] by FY25. Such a reduction would also improve the profit margin from [10.1.c] and further reduce CASK to become more competitive.

10.1.c, 10.2.g	
----------------	--

10.1.c, 10.2.g

In particular, based on our discussions with KLM management, we would point out the following potential cost reduction opportunities:

1)

10.1.c, 10.2.g, 11.1

2)

10.1.c, 10.2.g, 11.1

3)

4)

Conclusions

In conclusion we would reiterate that KLM considers the requirements of the Framework Agreement ("FA") to be a contractual commitment and has prepared a comprehensive plan to ensure delivery of those requirements. It would be normal within an airline restructuring plan for near term opportunities to be developed in detail and also for the plan to contain higher level actions and value/cost estimates during later years. Those higher level actions and value/cost estimates would then be further refined and developed in detail and prepared for implementation as the plan evolves.

KLM has already taken decisive action to deliver key aspects of the RP with immediate effect from October 2020 onwards, and through detailed action plans fully expects to deliver (and in some areas exceed) the RP and meet the requirements of the FA during the first two years i.e. FY21 and FY22.

During the final three years from FY23 to FY25, further cost saving opportunities exist, some of which have already been identified by management but are not included within the plan. These further opportunities could be developed and included within the final three years of the KLM RP.

To: [redacted], [redacted] ([redacted] GT) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/[redacted] [redacted]@minfin.nl); [redacted]@minfin.nl; [redacted]@minfin.nl
From: [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN)
Sent: Wed 10/28/2020 3:50:29 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Brief FNV aan KLM - STRIKT VERTROUWELIJK
MAIL RECEIVED: Wed 10/28/2020 3:50:31 PM
[20-1018 kLM \[redacted\] rf sociaal plan en werknemersbijdrage.pdf](#)

....
>>>>
Van: [redacted], [redacted] [redacted] - KLM
Verzonden: woensdag 28 oktober 2020 14:59
Aan: [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN)
Onderwerp: Brief FNV aan KLM - STRIKT VERTROUWELIJK

Beste [redacted],

Als besproken.

Groet, [redacted]

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl]
Cc: [10.2.e] [10.2.e]@PACONSULTING.COM; [10.2.e] [10.2.e]@PACONSULTING.COM; [10.2.e]
[10.2.e] [10.2.e]@PACONSULTING.COM]
From: [10.2.e]
Sent: Wed 10/28/2020 6:07:27 PM
Importance: Normal
Subject: [WARNING : MESSAGE ENCRYPTED]Updated paper on "50% manageable costs"
MAIL_RECEIVED: Wed 10/28/2020 6:07:39 PM
[PA-MOF Brief on Manageable Costs Final 28102020.pdf](#)

...
Hi [10.2.e] and [10.2.e],

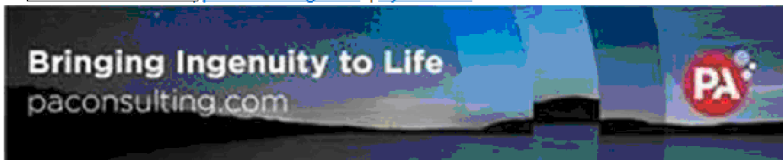
As discussed this morning, please find attached an updated paper (normal password) that gives greater insight into where we think KLM is able to deliver savings in years 2023 to 2025, which will in turn allow them to comply fully with the terms of the RP.

Feel free to call me at any time this evening if you need any further detail or there is anything you wish to discuss,

Thanks and best regards,

[10.2.e]

Nyras, now part of PA Consulting
PA Consulting Group | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom
M: [10.2.e] [paconsulting.com](mailto:[10.2.e]@paconsulting.com) | nyras.com

To: [redacted] 10.2.e DBO [redacted] 10.2.e @minienw.nl [redacted] 10.2.e
DGLM [redacted] 10.2.e @minienw.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e - DGLM [redacted] 10.2.e @minienw.nl
Cc: [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) [redacted] 10.2.e GT [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted] 10.2.e @minfin.nl];
[redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted] 10.2.e @minfin.nl];
[redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e @minezk.nl
From: [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e (FIN/DEELN)
Sent: Wed 10/28/2020 9:18:20 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Brief van [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e
MAIL RECEIVED: Wed 10/28/2020 9:18:22 PM
[redacted] 10.2.e Min Fin [redacted] 10.2.e pdf
[Bijlage 1 bij Brief aan \[redacted\] 10.2.e - Financial Plans and Targets voorbeeld.pptx.pdf](#)
[Bijlage 2 bij Brief aan \[redacted\] 10.2.e - Addendum-to-RP Sustainability-Hindrances-conditions-27oct2020.pdf](#)

Beste [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e en [redacted] 10.2.e,

Zie bijgaand de brief van KLM over onze opmerkingen bij het herstructureringsplan. We bespreken de brief morgenochtend met MFIN.

Groet,

[redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T [redacted] 10.2.e

M [redacted] 10.2.e

[redacted] 10.2.e@minfin.nl
<http://www.minfin.nl>

Van: [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) [redacted] 10.2.e GT
Verzonden: woensdag 28 oktober 2020 19:27
Aan: [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e (FIN/[redacted] 10.2.e)
Onderwerp: FW: Brief van [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e

Nog niet bekeken.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e) - KLM <[redacted] 10.2.e @KLM.COM>

Datum: woensdag 28 okt. 2020 6:52 PM

Aan: [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) [redacted] 10.2.e GT <[redacted] 10.2.e @minfin.nl>

Kopie: [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e) - KLM <[redacted] 10.2.e @klm.com>, [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) - KLM <[redacted] 10.2.e @KLM.COM>

Onderwerp: Brief van de heer [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e

Geachte heer [redacted] 10.2.e,

Op verzoek van [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e stuur ik u bij gesloten brief.

Met vriendelijke groet,

1000867

00082

10.2.e

KLM Royal Dutch Airlines

10.2.e 10.2.e

10.2.e

T: 10.2.e | 10.2.e@klm.com

M: + 10.2.e

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] GT) [10.2.e]@minfin.nl
Cc: [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e]@minfin.nl [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] (FIN/AL) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN)
Sent: Wed 10/28/2020 11:44:25 PM
Importance: Normal
Subject: Notitie herstructureringsplan
MAIL_RECEIVED: Wed 10/28/2020 11:44:28 PM
[Notitie beoordeling herstructureringsplan KLM DEF.docx](#)
[Bijlage 1 - Brief KLM.pdf](#)
[Bijlage 2 - Notitie G155.pdf](#)
[Bijlage 3 - Definitief rapport PA.pdf](#)

....
:~::~
Ha [10.2.e],

Zie graag bijgevoegd de notitie over het herstructureringsplan van KLM, ter voorbereiding op de call met de minister morgenochtend. De notitie is afgestemd met IRF, FEZ, AFEP en COMM.

11.1

Groeten,

[10.2.e]

Ministerie van Financiën

Generale Thesaurie | Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T +31(0)70 [10.2.e]

M +31(0)6 [10.2.e]

E [10.2.e]@minfin.nl

TER BESLISSING

Aan
de minister

Directie Financiëring

Inlichtingen

dhr. 10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e

10.2.e@minfin.nl

www.minfin.nl

Datum

28 oktober 2020

Notitienummer

Auteur

dhr. 10.2.e

Van

het hoofd van de afdeling
Deelnemingen

Kopie aan

Bijlagen

Bijlage 1 – Brief KLM
Bijlage 2 – Notitie G155
Bijlage 3 – Definitief
rapport PA Consulting

notitie

Herstructureringsplan KLM

Aanleiding

Op 1 oktober 2020 is het herstructureringsplan van KLM ontvangen. Op donderdag 22 oktober hebben wij onze bevindingen aan u voorgelegd waarna onze aandachtspunten opnieuw met KLM zijn besproken. Op 28 oktober is een brief ontvangen van KLM waarin zij een reactie geven op onze aandachtspunten. In deze notitie adviseren wij u over de beoordeling van het plan.

Kern

- KLM heeft in korte tijd een herstructureringsplan (d.d. 1 oktober jl) weten op te stellen dat tot aanzienlijke kostenbesparingen leidt. Tegelijkertijd constateren wij dat de afspraken over de arbeidsvoorwaarden slechts een looptijd hebben tot maart/december 2022 en dat er tussen 2023 en FY 2025 een additionele kostenbesparing van 10.1.c mln benodigd is om de 15% kostenreductie te behalen.
- Deze aandachtspunten zijn met KLM besproken en KLM is gevraagd om concrete maatregelen ten aanzien van deze punten op te nemen in een brief. Zie bijlage 1 voor de brief die KLM hiervoor heeft gestuurd.
- In de brief geeft KLM aan:

-
- 10.1.c

- Wij constateren dat KLM met deze brief getracht heeft tegemoet te komen aan onze aandachtspunten, maar dat concrete toezeggingen ontbreken.
- Zodoende concluderen wij dat zowel beargumenteerd kan worden dat het herstructureringsplan aan de voorwaarden voldoet (voornamelijk voor de korte termijn) als dat het op bepaalde belangrijke punten nog tekort schiet (voornamelijk voor de periode na 2023).

11.1

11.1

Toelichting
Brief KLM

10.2.g

Overwegingen

11.1

	Optie: Goedkeuren	Optie: Uitstel geven
Informereren Kamer	11.1	
Voordelen		
Nadelen		

	<div data-bbox="884 280 954 309" style="border: 1px solid black; display: inline-block; padding: 2px;">10.2.e</div> 11.1
--	---

Voorgestelde woordvoering:

- **Scenario 1 Herstructureringsplan goedkeuren met aandachtspunten**

11.1

- **Scenario 2: Uitstel, goede basis maar plan moet verder worden uitgewerkt**

11.1

Berichten FNV

Op dinsdag verschenen in de media berichten dat FNV niet zou instemmen met het plan omdat de afspraken tussen de verschillende personeelsgroepen niet gelijkwaardig zouden zijn.

10.2.g	10.2.g
10.2.g	

10.2.g

TER ADVISERING

Aan
de minister

19c2.23/10

notitie

Herstructureringsplan KLM

Directie Financiëring

Inlichtingen

dhr. 10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e

10.2.e@minfin.nl
www.minfin.nl

Direct contact

10.2.e@10.2.e

M 11.1

Datum

19 oktober 2020

Notitienummer

G2020 /155

Auteur

10.2.e@10.2.e

10.2.e@10.2.e

Van

het hoofd van de afdeling
Deelnemingen

Bijlagen

- Bijlage 1 - Framework Agreement
- Bijlage 2 - Rapport PA Consulting
- Bijlage 3 - Herstructureringsplan KLM

Paraaf minister	Paraaf Secretaris Generaal <i>Speldshalve cc</i>	Paraaf Thesaurier Generaal <i>per mail afkeurd</i>
Paraaf Financieringen <i>per mail afkeurd</i>	Paraaf HDFEZ <i>per mail afkeurd</i>	Paraaf IRF <i>per mail afkeurd</i>
Paraaf AFEP <i>per mail afkeurd</i>	Paraaf COMM <i>per mail afkeurd</i>	

Aanleiding

Op 1 oktober 2020 is het herstructureringsplan van KLM ontvangen. PA consulting is aangesteld als externe adviseur bij de beoordeling van dit plan. Op woensdag 21 oktober hebben wij de belangrijkste aandachtspunten ten aanzien van het herstructureringsplan al kort met u besproken. In deze notitie leggen we de volledige bevindingen aan u voor en adviseren wij u over de reactie aan KLM.¹

Advies

- Omdat een deel van de maatregelen niet structureel is, de vereiste kostenreductie van 15% niet over de hele looptijd van het plan gehaald wordt en de onderliggende winstgevendheid en concurrentievermogen nauwelijks verbeteren, concluderen wij dat het herstructureringsplan in de huidige vorm niet voldoet aan de gestelde voorwaarden. Deze conclusie is echter afhankelijk van de interpretatie van de termen "manageable costs", "improved competitive position" en "significant improvement of the profit margin of KLM" uit het Framework Agreement. PA Consulting concludeert dat op basis van KLM's interpretatie van de Framework Agreement gesteld kan worden dat voldaan wordt aan de voorwaarden, maar PA is van mening dat de besparingsmaatregelen na 2022 onvoldoende concreet zijn.
- Deze aandachtspunten zijn besproken met KLM en KLM heeft toegezegd de komende week te benutten om met een oplossing te komen.

11.1

11.1

¹ Wij ontvangen het definitieve conceptrapport van PA later deze week. Wij verwachten niet dat dit tot andere conclusies gaat leiden.

Kern

- De Nederlandse staat heeft verschillende voorwaarden gesteld aan de steunmaatregelen voor KLM. Eén van deze voorwaarden stelt dat KLM een herstructureringsplan dient op te stellen met als doel het bereiken van een significante verbetering van de winstmarge, d.m.v. een reductie in de beïnvloedbare kosten (min. 15%), resulterend in een verbeterde concurrentiepositie.

- 10.1.c, 10.2.g

- Een groot deel van de kostenreductie wordt behaald door loonafspraken en productiviteitsverbetering. Het gehele personeel draagt bij door middel van de loonafspraken, waarbij het principe geldt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

10.1.c, 10.2.g

- Volgens PA zijn er een aantal belangrijke aandachtspunten:

11.1

- KLM is gewezen op bovenstaande aandachtspunten en heeft toegezegd komende week te benutten om in gesprek met de bonden informeel tot een aangepast voorstel te komen waarmee wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden.

- Ons advies:

11.1

11.1

Toelichting

In deze notitie schetsen wij ten eerste de verwachtingen van de staat ten aanzien van het plan, daarna een beschrijving van het plan dat door KLM is ingediend en een beoordeling van de invulling van de voorwaarden en moties. In de laatste paragraaf stellen wij een aantal vervolgstappen voor.

1. Verwachtingen

De Nederlandse staat heeft verschillende voorwaarden gesteld aan de steunmaatregelen voor KLM. Eén van deze voorwaarden stelt dat KLM uiterlijk 1 oktober 2020 een herstructureringsplan opgesteld dient te hebben. Paragraaf 6.3 van het Framework Agreement (zie bijlage 1) beschrijft waar dit plan aan dient te voldoen:

- Het herstructureringsplan heeft een looptijd tot 31 december 2025.
- Het heeft tot doel het bereiken van een significante verbetering van de winstmarge, d.m.v. een reductie in de beïnvloedbare kosten, resulterend in een verbeterde concurrentiepositie.
- De reductie in de beïnvloedbare kosten dient minimaal 15% te zijn. Indien dit niet voldoende tot een verbeterde concurrentiepositie leidt, is een hogere reductie noodzakelijk.
- Als onderdeel van dit herstructureringsplan dient KLM ook afspraken te maken met ketenpartners, hetgeen dient bij te dragen aan het verminderen van de kosten en het verbeteren van de liquiditeitsproblemen van KLM.

Overige gestelde voorwaarden die wij daarnaast verwachten terug te zien in dit herstructureringsplan zien toe op arbeidsvoorwaarden, netwerkkwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid.

2. Beschrijving herstructureringsplan

Uitgangspunt van het herstructureringsplan is dat de sector zich herstelt volgens de "prolonged L-shape" en dat het bedrijfsmodel van KLM nog steeds opgaat, maar dat aanpassingen noodzakelijk zijn om het weer levensvatbaar te maken in een veranderde context. KLM heeft een herstructureringsagenda ('van meer naar beter') geformuleerd, dat zich onder meer richt op (structurele) kostenreductie, 're-sizing' en 're-shaping', waarbij eerstgenoemde de hoogste prioriteit heeft.

10.1.c en 10.2.g

Onderstaand een beschrijving van de belangrijkste maatregelen.

Productiviteit

10.1.c en 10.2.g

-
-

10.1.c en 10.2.g

Loonafspraken

Cabine en grond
Cockpit
Topmanagement
Directie

10.1.c en 10.2.g

Netwerkkwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid

KLM geeft aan dat zij zich committeren aan de ambities op het gebied van leefbaarheid en duurzaamheid zoals opgenomen in het Framework Agreement. De wijze waarop en de consequenties qua kosten zijn echter niet/vrij abstract ingevuld in het herstructureringsplan.

10.1.c en 10.2.g

10.1.c en 10.2.g

3. *Beoordeling invulling voorwaarden en moties*

Beoordeling invulling moties

Er zijn verschillende moties aangenomen inzake de invulling van de voorwaarden aan het steunpakket aan KLM. Met het voorliggende herstructureringsplan wordt als volgt aan deze moties voldaan:

- Motie Stoffer en Slootweg (Kamerstuk 35505, nr. 17) *over aandringen op het zo veel als mogelijk ontzien van werknemers met een inkomen tot anderhalf keer modaal bij de herstructureringsplannen*: hoe hoger het loon van de werknemers, hoe hoger de bijdrage, de bijdrage van medewerkers tot 1,5x modaal blijft beperkt. De maximale bijdrage van werknemers met een inkomen tot anderhalf keer modaal betreft enkel het inleveren van eerder toegezegde loonsverhogingen conform cao. Nominaal blijft inkomen dus gelijk. Deze medewerkers krijgen dus wel de winstdeling over 2019 uitgekeerd. [redacted] 11.1 [redacted]
Framework agreement liet een gelijke ingroei toe.
- Motie Nijboer (Kamerstukken 35505, nr. 8) *over betrekken van de vakbonden bij de invulling van de gestelde voorwaarden*: de vakbonden zijn en worden betrokken bij de totstandkoming van het herstructureringsplan door KLM. [redacted] 11.1 [redacted]
- Motie Nijboer (Kamerstukken 35505, nr. 9) *over het bezien of brandstofhandelaren en vliegtuigleasemaatschappijen ook een bijdrage kunnen leveren aan de redding van KLM*: de bijdrage van brandstofhandelaren en vliegtuigleasemaatschappijen is onderdeel van de post "fleet, suppliers and procurement" (zie slide 67 van bijlage 3). Wij zijn van mening dat hiermee gesteld kan worden dat aan deze motie voldaan is. Wij zullen KLM nog vragen om een nadere onderbouwing, gezien het herstructureringsplan hier maar in beperkte mate op in gaat.
- Motie Stoffer (Kamerstukken 35505, nr. 18) *die verzoekt de kosten die gemaakt moeten worden door KLM om aan de voorwaarden met betrekking tot verduurzaming te voldoen in kaart te brengen*. Op basis van het huidige herstructureringsplan kan nog geen invulling worden gegeven worden aan deze motie, wel biedt de analyse van PA de nodige aanknopingspunten hiervoor.

Beoordeling Invulling voorwaarden

11.1

11.1

4. Vervolgproces

Zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau zijn in gesprek met KLM bovengenoemde aandachtspunten genoemd. Er is aangegeven dat het niet acceptabel is dat de gemaakte afspraken een looptijd hebben tot 2022, waarna wordt teruggevallen op 'cao's inclusief loonstijgingen. Daarnaast is de verwachting uitgesproken dat er in de jaren na 2022 een hogere kostenreductie zal moeten worden behaald omdat de (relatieve omvang van de) beïnvloedbare kosten in deze jaren ook hoger liggen.

KLM heeft toegezegd de komende week te benutten om in gesprek met de bonden tot een aanpassing van het huidige herstructureringsplan te komen zodat wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden. Of het herstructureringsplan deze maand goedgekeurd kan worden hangt zodoende af van het voorstel waar KLM mee zal komen.

11.1

11.1

Juridisch gezien komt het geven van uitstel neer op het afkeuren van het herstructureringsplan.

11.1

11.1

Ons advies is daarom als volgt:

-
-

11.1

11.1

10.1.c

To: [redacted] (COMM); [redacted]; [redacted] (FIN/DEELN); [redacted]; [redacted] (IRF/VJFA); [redacted]; [redacted] (HDFEZ/BC); [redacted]; [redacted] (FIN/DEELN); [redacted]; [redacted] (GT); [redacted]; [redacted] (FIN); [redacted]; [redacted] (COMM); [redacted] (COMM);
From: [redacted] (AFEP)
Sent: Thur 10/29/2020 2:13:15 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Voorstel communicatie KLM
MAIL_RECEIVED: Thur 10/29/2020 2:13:17 PM
[Voorstel proactieve communicatie Kamerbrief KLM AFEP.docx](#)

.....
>>>>
Dag [redacted],

Bijgevoegd mijn opmerkingen en suggesties. Dank voor deze heldere aanzet.

Groet [redacted]

Van: [redacted] (COMM)

Verzonden: donderdag 29 oktober 2020 13:30

Aan: [redacted] (FIN/DEELN); [redacted] (IRF/VJFA); [redacted] (HDFEZ/BC); [redacted] (AFEP); [redacted] (FIN/DEELN); [redacted] (GT); [redacted] (FIN); [redacted]

CC: [redacted] (COMM); [redacted] (COMM)

Onderwerp: Voorstel communicatie KLM

Dag allen,

De minister heeft vanochtend gevraagd om een voorstel een proactieve communicatieaanpak voor de Kamerbrief over het herstructureringsplan KLM. Hieronder een voorstel. Graag uiterlijk 14.30 uur reactie.

Dank alvast.

Groeten,

[redacted]

11.1

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>

Verzonden: dinsdag 27 oktober 2020 23:12

Aan: [10.2.e] (IRF/VJFA) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (HDFEZ/BC)
<[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] (AFEP) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e] ([10.2.e] [10.2.e]) (COMM)
<[10.2.e]@minfin.nl>

CC: [10.2.e]@minfin.nl

834603

00086

Onderwerp: FW: Herstructureringsplan KLM

Allen,

Onderstaand de mail zoals deze, na overleg met [10.2.e], is verzonden aan KLM. Hierin heb ik de laatste suggesties van AFEP en FEZ overgenomen.

11.1

Groeten,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN)

Verzonden: dinsdag 27 oktober 2020 23:01

Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e], [10.2.e]) - KLM' <[10.2.e]@klm.com>

CC: [10.2.e] ([10.2.e]) - DGLM <[10.2.e]@minienw.nl>

Onderwerp: Herstructureringsplan KLM

Beste [10.2.e],

In navolging op het gesprek tussen [10.2.e] en [10.2.e] van vanochtend, sturen we hierbij graag een kort overzicht van onze verwachtingen voor het addendum. Wij verwachten dit addendum uiterlijk woensdag einde dag te ontvangen. Hierbij willen we benadrukken dat we geloofwaardige maatregelen willen zien om aan de voorwaarden van de staat te voldoen, zodat een volgende stap gezet kan worden in de uitkering van de directe lening.

1. Looptijd CAO's

∇ De afspraken die met de vakbonden zijn gemaakt over de arbeidsvoorwaarden hebben een looptijd tot maart/december 2022. Er is nu geen zekerheid dat er ook na deze periode vergelijkbare afspraken gemaakt zullen worden, hetgeen wel noodzakelijk is om te voldoen aan de voorwaarden van de staat.

∇ We verwachten dat in het addendum wordt toegezegd dat ook na maart/december 2022 afspraken met de vakbonden worden gemaakt waarmee wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden, onderbouwd door het schriftelijke commitment van de vakbonden.

2. Kostenreductie

∇ PA Consulting concludeert dat er voor FY2025 een additionele kostenreductie benodigd is van [10.1.c] om gedurende de gehele looptijd van het steunpakket te voldoen aan de eis van 15% kostenreductie.

∇ We verwachten dat in het addendum wordt toegezegd dat deze benodigde additionele kostenreductie zal worden behaald, waarbij aan de hand van zo concreet mogelijke maatregelen zal worden toegelicht hoe deze besparingen gerealiseerd gaan worden.

3. Duurzaamheid en leefbaarheid

∇ Wij denken dat het door KLM aan PA gestuurde document een goed inzicht geeft in het commitment van KLM op het vlak van duurzaamheid en leefbaarheid en de daarbij behorende kostenramingen. We zouden graag een bijgewerkte versie van dit rapport krijgen, met zo mogelijk een meer verhalende tekst.

∇ Jullie hebben de tekst van PA over "duurzaamheid en leefbaarheid" beoordeeld en becommentarieerd. Misschien zijn er delen van dat verslag die jullie willen opnemen om jullie verhaal te ondersteunen.

∇ Verzoek is om dia 4 (samenvatting kosten) in het door jullie aan PA gestuurde document bij te werken. Daarbij zou je een nog meer 'risico-gecorrigeerde' kostenramingen voor 2025 en 2030 kunnen laten zien.

∇ [10.2.g] [10.2.g]
[10.2.g] Het zou goed zijn om dit expliciet in het addendum te bevestigen. Wij zouden dus adviseren om expliciet op te nemen wat er in het herstructureringsplan van 1 oktober al staat op dit punt.

∇ Wij kunnen ons tevens voorstellen dat jullie ook expliciet opnemen dat het ook belangrijk is om rekening te houden met de gevolgen voor de opbrengsten en concurrentie van de kosten voor duurzaamheid en leefbaarheid.

Uiteraard ben ik beschikbaar voor een verdere toelichting.

834603

00086

Groeten,

10.2.e

To: [10.2.e]@minfin.nl [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN)
Sent: Thur 10/29/2020 3:03:32 PM
Importance: Normal
Subject: Terugkoppeling gesprek minister - IenW
MAIL_RECEIVED: Thur 10/29/2020 3:03:32 PM

;
Ha allen,

[10.2.e] belde net om een korte terugkoppeling te geven over het gesprek tussen minister en IenW. Ik heb even meegetikt, leek me handig direct met jullie te delen.

Groeten,

[10.2.e]

∇ Wiebes was ook bij gesprek

∇ Wopke legde issue uit

∇ Punten Wiebes:

○ Tav toezegging latere periode, kunt niet verwachten met concrete maatregelen te komen vanaf 2023. Maar wel vragen harde toezegging. Wopke eens.

○ Salaris piloten moet je nu aanpakken, dus toezegging moeten we gewoon krijgen dat ook na 2022 ze inleveren.

∇ Cora vroeg hoe het zit met de kosten voor biobrandstoffen, of de kosten die daarvoor gemaakt zijn, verwerkt zijn in de ramingen. IenW zoekt dit uit. Zullen we uitzoeken.

∇ Wiebes gaf aan dat je niet moet kijken naar het absoluut bedrag, omdat je niet weet hoe de company eruit ziet over paar jaar, daarom ook niet kijken naar percentages. Ze moeten gewoon net zo concurrerend zijn als degene in omgeving met laagste kosten.

○ [10.2.e] aangegeven dat we dit juist opgelost hebben door te spreken over percentages van de beïnvloedbare kosten.

○ Punt heeft [10.2.e] af weten te houden.

∇ Salarissen en arbeidsvoorwaarden:

○ Gaat primair om toezegging periode hierna. Al zeggen ze maar niet terug naar oude afspraken na afloop periode. Bonden moeten dat zeggen.

∇ Conclusie [10.2.e] komt redelijk overeen met wat we al hadden.

∇ Als IenW duurzaamheid punt heeft uitgezocht, kunnen we info daarover nog nasturen aan de minister.

∇ [10.2.e] heeft kort contact gehad met [10.2.e] en [10.2.e]

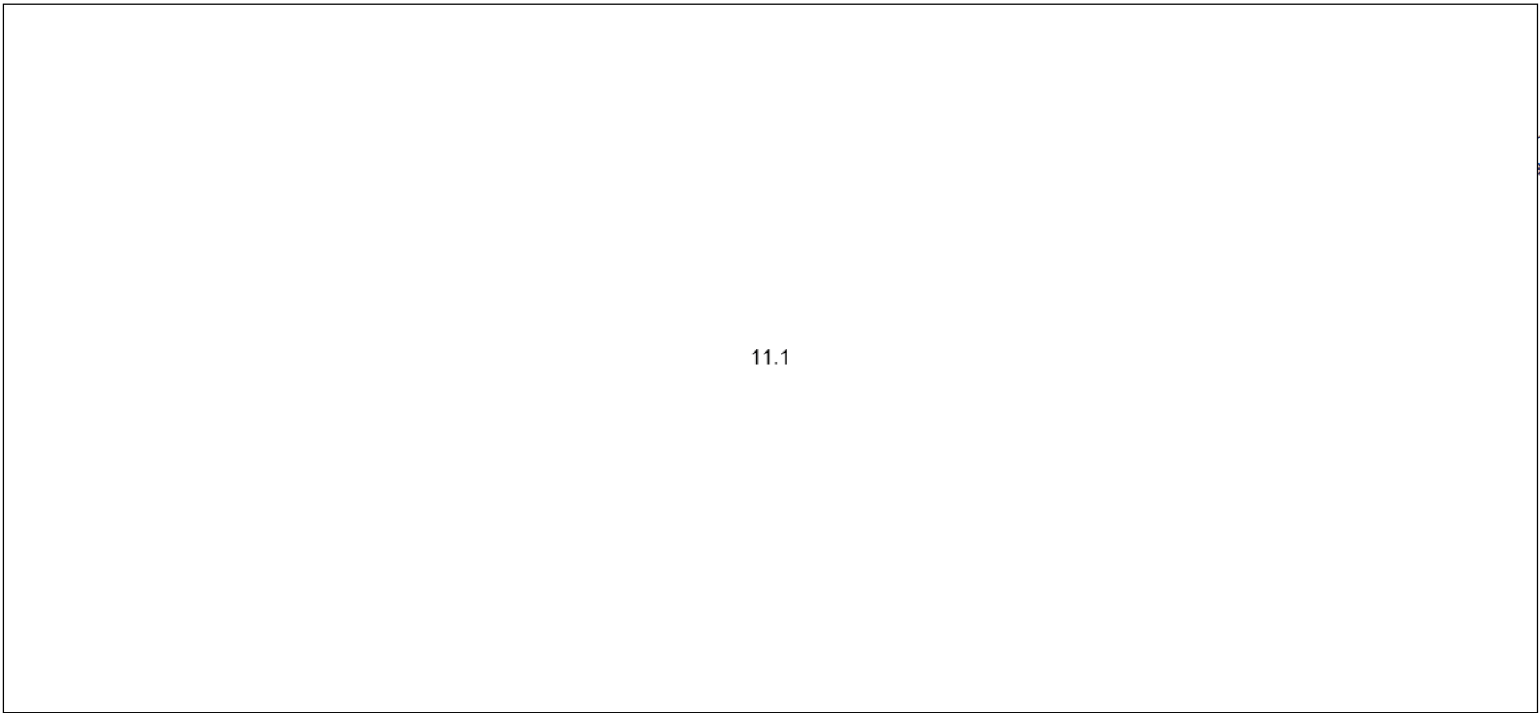
[10.2.g]

To: [redacted] (FIN/DEELN) [redacted] @minfin.nl
Cc: [redacted] @minfin.nl; [redacted] @minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/[redacted] [redacted] @minfin.nl]; [redacted], [redacted], [redacted]
(COMM); [redacted] @minfin.nl]; [redacted], [redacted] (BOA/Advies); [redacted] @minfin.nl]; [redacted] [redacted]
(HDFEZ/BC); [redacted] @minfin.nl]; [redacted], [redacted] (IRF); [redacted] @minfin.nl]; [redacted]
[redacted] @minfin.nl]; [redacted] [redacted] [redacted] [redacted] @minfin.nl]; [redacted]
(HDFEZ/BC); [redacted] @minfin.nl]
From: [redacted], [redacted] ([redacted]) ([redacted]GT)
Sent: Thur 10/29/2020 8:04:07 PM
Importance: Normal
Subject: RE: : Notitie herstructureringsplan KLM
MAIL_RECEIVED: Thur 10/29/2020 8:04:08 PM

Beste mensen

Terugkoppeling van gesprekken vandaag:

Overleg vanmiddag met minEZK, minIenW:

11.1

[redacted]

Van: [redacted], [redacted] ([redacted]) ([redacted]GT)
Verzonden: donderdag 29 oktober 2020 00:06
Aan: [redacted] (BEDR/Ext/ICT)
CC: [redacted] [redacted] @minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN); [redacted], [redacted] (FIN/[redacted];
[redacted], [redacted] (COMM); [redacted], [redacted] (BOA/Advies); [redacted] (HDFEZ/BC); [redacted], [redacted]
([redacted]) (IRF); [redacted] [redacted] ([redacted])
Onderwerp: : Notitie herstructureringsplan KLM

Wopke,
Bijgaand de notitie met de beoordeling van het aanvullende plan dat KLM vanavond aan ons gestuurd heeft ter bespreking morgenochtend om 08.30. Notitie is co productie met DGRB, AFEP, FEZ en COM. Die sluiten morgenochtend ook aan om 08.30.

[redacted]

To: [redacted] DGLM [redacted] @minienw.nl
Cc: [redacted] 10.2.e DBO [redacted] 10.2.e @minienw.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) -
DGLM [redacted] 10.2.e @minienw.nl; [redacted] 10.2.e @minezk.nl; [redacted] 10.2.e @minezk.nl; [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e @minfin.nl;
[redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] (FIN) [redacted] 10.2.e @minfin.nl
From: [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) [redacted] 10.2.e GT)
Sent: Fri 10/30/2020 10:59:14 AM
Importance: Normal
Subject: RE: herstructureringsplan KLM
MAIL_RECEIVED: Fri 10/30/2020 10:59:15 AM

.....
Ha [redacted] 10.2.e

Prima. Ik denk dat we niet al te veel meer extra kunnen vragen aan KLM op dit punt. MinIenW was behoorlijk positief in het overleg op dit punt richting hen.

[redacted] 11.1

Groet

[redacted] 10.2.e

Van: [redacted] 10.2.e DGLM
Verzonden: vrijdag 30 oktober 2020 09:10
Aan: [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) [redacted] 10.2.e GT); [redacted] 10.2.e @minezk.nl; [redacted] 10.2.e DBO; [redacted] 10.2.e
[redacted] 10.2.e
; [redacted] 10.2.e @minaz.nl; [redacted] 10.2.e @minaz.nl
CC: [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN); [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) - DGLM; [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) -
DGLM
Onderwerp: RE: herstructureringsplan KLM

Ha [redacted] 10.2.e,

Dank voor de terugkoppeling.

Wat betreft duurzaamheid zoeken we nog een bevestiging dat de door KLM berekende en PA gevalideerde kosten (voor SAF, ETS en nachtvluchten, oplopend [redacted] 10.1.c 2025) inpasbaar zijn binnen de kaders van het herstructureringsplan. [redacted] 10.2.e gaat daar mee aan de slag richting PA/KLM en schakelt met jouw mensen.

[redacted] 11.1

Groet, [redacted] 10.2.e

Van: [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) [redacted] 10.2.e GT) <[redacted] 10.2.e @minfin.nl>
Verzonden: vrijdag 30 oktober 2020 00:09
Aan: [redacted] 10.2.e @minezk.nl <[redacted] 10.2.e @minezk.nl>; [redacted] 10.2.e DBO
<[redacted] 10.2.e @minienw.nl>; [redacted] 10.2.e <[redacted] 10.2.e @minezk.nl>; [redacted] 10.2.e @minaz.nl
<[redacted] 10.2.e @minaz.nl>; [redacted] 10.2.e - DGLM <[redacted] 10.2.e @minienw.nl>; [redacted] 10.2.e @minaz.nl
<[redacted] 10.2.e @minaz.nl>
CC: [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted] 10.2.e @minfin.nl>
Onderwerp: herstructureringsplan KLM

Beste mensen,

Daarna nog veelvuldig overleg met KLM informeel hierover. Presentatie met aanvullende maatregelen van KLM gekregen vlak voor gesprek met minfin, min IenW en KLM.. Ziet er beter uit, maar nog wel wat aanvullende vragen en nog te vaag qua toezegging rond de

Overleg vanavond met KLM en Minfin/MinIenW:

- huidig voorstel KLM onacceptabel. Politiek draagvlak neemt af. Moeten bewegen.

- MinIenW: duurzaamheid punt goed opgepakt, nog wel beter zicht nodig hoe kosten van schone brandstoffen passen in meerjarige kostenontwikkeling.

11.1

- aanvullende info van KLM over hardheid van de toezegging en de invulling daarvan is goede stap, moeten we morgen uitkomen.

- Punt met bonden na afloop CAO moet opgelost worden. Als dat niet gebeurt dan komende 48 uur, dan kunnen we niet anders dan afkeuren/uitstellen.

Vanavond nog met minister en 10.2.e verder onderhandeld. Ligt nu een tekstje die voor ons acceptabel is. Gaan ze morgen met bonden bespreken.

groet

10.2.e

To: [10.2.e]@KLM.com*[10.2.e]@KLM.com]
Cc: [10.2.e][10.2.e] [10.2.e] (FIN/DEELN)[10.2.e@minfin.nl]
From: [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (FIN/DEELN)
Sent: Fri 10/30/2020 12:35:38 PM
Importance: Normal
Subject: Herstructureringsplan KLM
MAIL_RECEIVED: Fri 10/30/2020 12:35:38 PM
[Crew Productivity - \[10.1.c\] correction \(assuming FY25 pilot and crew productivity = FY19\)](#)
[FW: Comments & observations from KLM on draft findings PA consultants](#)

....
Beste [10.2.e]

Veel dank voor ons gesprek eerder deze ochtend.

Wellicht ten overvloede, maar zie graag onderstaand nogmaals de belangrijkste punten die we in dit gesprek hebben genoemd:

- De additionele kostenbesparing van [10.1.c] dient omarmd te worden, in de slides en (bijvoorbeeld) in een brief.
- De range van additionele kostenbesparingen [10.1.c] dient verkleind te worden.
- Graag een verduidelijking van de slides tav welke additionele initiatieven uitgevoerd zullen worden tov hetgeen nu in het herstructureringsplan staat opgenomen. Hierbij dient ook duidelijk te zijn dat productiviteitsverbetering (van o.a. de crew) onderdeel uitmaakt van deze additionele initiatieven.
- Graag inzichtelijk maken wat de impact van de additionele initiatieven is op de COI en CASK (in de jaren 2023 – 2025).

Aansluitend op ons gesprek hebben we PA nog gesproken over de slides die wij gister van jullie hebben ontvangen. PA kon zich vinden in de door ons genoemde punten en onderschrijft het belang van de productiviteitsverbeteringen. Om hier invulling aan te geven in de slides heeft PA ons twee suggesties gestuurd van wat opgenomen zou moeten worden in de tabel op slide 3. Het leek ons nuttig om dit op voorhand ook met jullie te delen, zie onderstaand:

11.1 en 10.2.g

Suggestie van PA is daarnaast om op basis van de aangepaste slides in een kort addendum bij het herstructureringsplan op te stellen. Dit lijkt ook ons een gepaste vormgeving.

Wij zijn uiteraard beschikbaar voor overleg indien dat gewenst is.

Groeten,

[10.2.e]

Ministerie van Financiën

Generale Thesaurie | Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T [10.2.e]

M [10.2.e][10.2] [10.2.e]
E [10.2.e]@minfin.nl

1000884

00094

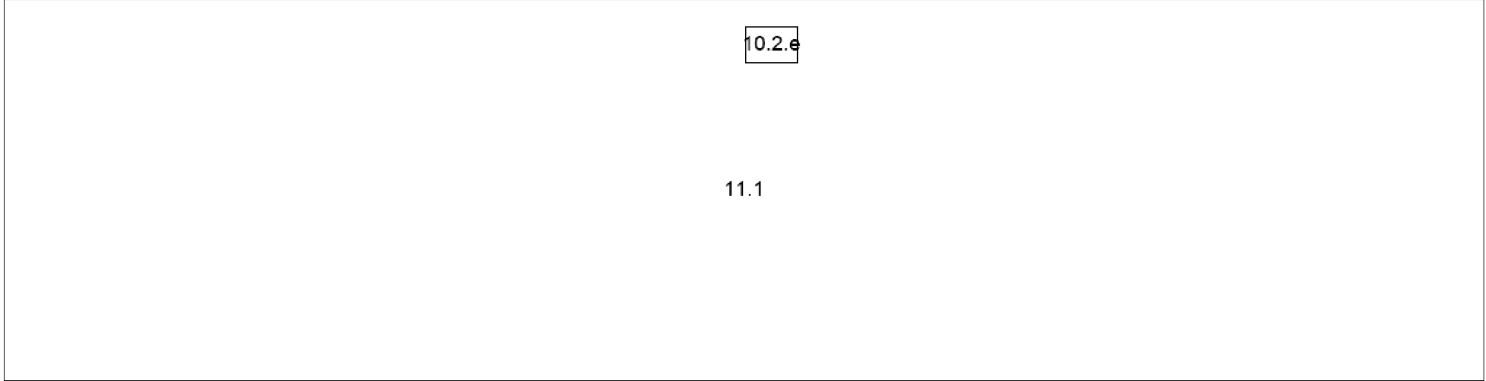

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] - DGLM [10.2.e]@minienw.nl]
Cc: [10.2.e], [10.2.e]@PACONSULTING.COM; [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl); [10.2.e], [10.2.e] - DGLM [10.2.e]@minienw.nl]
From: [10.2.e]
Sent: Fri 10/30/2020 3:42:27 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Further feedback and thinking on Sustainability and Liveability
MAIL_RECEIVED: Fri 10/30/2020 3:42:56 PM
[Sustainability and Liveability_301020.xlsx](#)

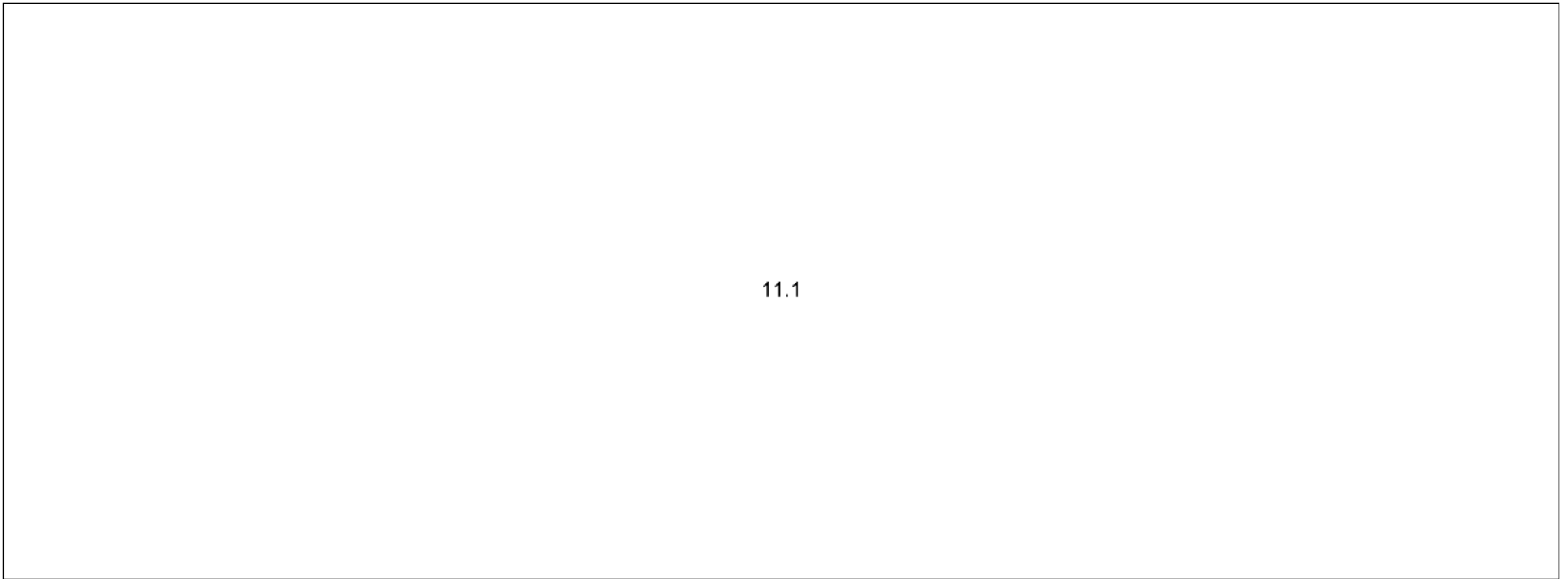
.....
Hi [10.2.e],

As discussed, here is an approach that we might choose to take:

1. Update the KLM cost of implementation slide

2. KLM to write a brief addendum:

Let me know what you think. I'm happy to discuss with you and [10.2.e] as necessary.

Thanks

[10.2.e]

From: [10.2.e]
Sent: Fri 30 October 2020 12:17
To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] - DGLM
1000907

Cc: [redacted]; [redacted]; [redacted] (10.2.e) [redacted] (FIN/DEELN); [redacted]; [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN); [redacted] 10.2.e

DGLM

Subject: RE: Further feedback and thinking on Sustainability and Liveability

Hi [redacted],

I will give you a quick call - let's discuss the approach I have suggested within the attached email on Monday.

Thanks

[redacted]

From: [redacted] [redacted] (10.2.e) - DGLM <[redacted]@minienw.nl>

Sent: Fri 30 October 2020 09:20

To: [redacted] <[redacted]@PACONSULTING.COM>

Cc: [redacted] [redacted] (10.2.e) @PACONSULTING.COM>; [redacted]; [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] - DGLM <[redacted]@minienw.nl>

Subject: RE: Further feedback and thinking on Sustainability and Liveability

Dear [redacted]

Thank you very much for calling me back yesterday. It helped me to inform my minister. Yesterday she spoke at the end of the day together with her colleagues of Finance and Economic affairs with [redacted].

11.1 With regard to sustainability and liveability 11.1

11.1

Besides that I would like to hear from PA to what extent it is realistic that such an amount fits within the restructuring plan and what you think the consequences will be.

Best regards,

[redacted]

BTW everything has to be clear within the next 48 hours is the idea, so we are in quite a hurry.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten. This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM ([10.2.e]@KLM.COM)
Cc: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM ([10.2.e]@klm.com); [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (10.2.e)GT)
Sent: Fri 10/30/2020 4:35:00 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Follow-up
MAIL_RECEIVED: Fri 10/30/2020 4:35:01 PM

.....
>>>>
Beste [10.2.e],

De tekst van de door jullie opgestelde "commitment clause" is wat ons betreft akkoord en noodzakelijk voor het voldoen aan de gestelde voorwaarden uit de Term Sheet waar wij beiden onze handtekening onder hebben gezet.

Zoals je weet zijn we daarnaast nog in afwachting van het addendum bij het herstructureringsplan waarin de additionele kostenreductie moet worden opgenomen.

Wanneer bovenstaande punten zijn gefinaliseerd, zullen we je middels een getekende brief informeren over de beoordeling van het herstructureringsplan door de staat.

Groeten,

[10.2.e]

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM
Verzonden: vrijdag 30 oktober 2020 14:39
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (10.2.e)GT
CC: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM
Onderwerp: Follow-up

Beste [10.2.e],

Nav ons intensieve gesprekken gisterenavond hebben wij conform afspraak vanmiddag alle 8 KLM vakbonden bij elkaar genodigd.

Wij hebben tijdens de sessie aangegeven dat voor de Minister/Kabinet voor een positieve beoordeling van het KLM herstructureringsplan de "commitment clause" opgenomen dient te worden in afspraken met de bonden. Ook jullie deadline van 12:00 morgen (zaterdag 31/10) is overgebracht aan de vakbonden.

De exacte tekst van deze "commitment clause" is gisteren door jou naar [10.2.e] gestuurd en hebben de bonden inmiddels ook.(zie onderaan de mail)

Bonden hebben gevraagd of hiermee de verdere invulling van afspraken akkoord is. Ik heb bevestigd dat zulks het geval lijkt op basis van onze gesprekken met jullie en PA consulting.

Bonden gaven aan minimaal nodig te hebben de bevestiging vanuit jullie dat

- a) dit jullie vereiste is als integrale onderdeel van onze afspraken met bonden is en
- b) geen enkele ruimte meer op onderstaande tekst is.

Vanzelfsprekend aan jullie de keuze hoe dit te doen vanmiddag in een direct schrijven aan de bonden of aan de directie.

[10.2.e]

Partijen (KLM en vakbonden) realiseren zich dat het financieringspakket ter grootte van EUR 3,4 miljard (bestaande uit een directe lening en een kredietfaciliteit met garantie) noodzakelijk is voor de continuïteit van de bedrijfsvoering van KLM.

[10.2.g]

In het kader van dit steunpakket van de Nederlandse overheid wordt een arbeidsvoorwaardelijke bijdrage verlangd in alle drie cao-domeinen. Deze bijdrage moet gelden voor de volledige looptijd van deze steun (naar verwachting 5 jaar).

Het maken van cao-afspraken voor de duur van 5 jaar is ongebruikelijk en op dit moment voor de bonden niet haalbaar. Een belangrijke eerste stap is nu gezet, en er zijn dan ook cao-afspraken gemaakt, die voldoen aan de verwachte arbeidsvoorwaardelijke bijdrage. De looptijd van deze cao-afspraken is echter korter dan de verwachte periode van steun.

Partijen realiseren zich dat, na afloop van deze cao-afspraken, nog afspraken zullen moeten worden gemaakt over de in de term sheet bedoelde arbeidsvoorwaardelijke bijdrage in de drie cao-domeinen zolang de steun loopt. Dit uitgangspunt zal voor alle cao-domeinen gelijk gehanteerd worden. Partijen spreken uit hun verantwoordelijkheid te nemen om daar invulling aan te geven.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM ([10.2.e]@klm.com)
Cc: [10.2.e] - DGLM ([10.2.e]@minienw.nl); [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) ([10.2.e]@minfin.nl); [10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) ([10.2.e]@minfin.nl)
From: [10.2.e] ([10.2.e]) - DGLM
Sent: Fri 10/30/2020 5:24:54 PM
Importance: Normal
Subject: duurzaamheid en leefbaarheid
MAIL_RECEIVED: Fri 10/30/2020 5:24:56 PM
[Sustainability and Liveability_301020.xlsx](#)

...
Beste [10.2.e],

Zoals eerder vandaag besproken heb ik nog even nagedacht (en met deze en gene gesproken) over hoe we (lees KLM) het gevraagde comfort kunnen bieden dat er daadwerkelijk commitment is van KLM op het terrein van duurzaamheid en leefbaarheid en dat KLM niet 'terugkrabbelt' bij de eerste tegenwind. In de brief van [10.2.e] van afgelopen woensdag wordt deze gedachte met name gevoed door de passage waar staat: "(...) In aanvulling hierop, dient dan ook gemeld te worden dat bij implementatie steeds rekening zal worden gehouden met de gevolgen voor ons concurrentievermogen, opbrengen en kosten, alsmede ook de maatschappelijke kosten. Uiteindelijk zal hierin gezamenlijk een balans gevonden moeten worden."

Hierin kan worden gelezen dat als bijvoorbeeld het bijmengen van SAF negatieve effecten heeft op het concurrentievermogen, de opbrengsten of kosten, er opnieuw een discussie gevoerd moet worden of KLM dat kan en wil dragen. En dat is niet in overeenstemming met het algemene commitment van KLM. Het is bijvoorbeeld aannemelijk dat 14% SAF in 2030 waar jullie je inmiddels bij herhaling aan hebben gecommitteerd, waarschijnlijk verder gaat dan wat er Europees/internationaal zal worden afgesproken. Dat betekent dus dat deze stap, waarbij we als NL verder gaan dan op veel andere plekken, pijn gaat doen voor KLM. De herstructurering kan daarbij niet naar voren worden gebracht als 'excuus' om aan te geven het toch niet haalbaar is. Met de hierboven genoemde passage zou je wel die indruk kunnen krijgen.

Het zou daarom wenselijk zijn als KLM expliciet een passage opneemt met de volgende strekking: "KLM is onvoorwaardelijk gecommitteerd aan de voorwaarden voor steun die zijn gesteld ten aanzien van leefbaarheid en duurzaamheid. KLM is zich bewust van de mogelijke gevolgen daarvan voor het concurrentievermogen, de kosten en de opbrengsten, zoals in kaart gebracht in het (addendum bij het) herstructureringsplan. Het herstructureringsplan staat het voortvarend uitvoering geven aan de genoemde steunvoorwaarden niet in de weg, ook niet als onverhoopt blijkt dat de kosten aan de bovenkant van de ingeschatte bandbreedte uitvallen en niet (volledig) kunnen worden doorberekend aan de klant."

Mijn beeld is dat met een dergelijke passage (bijvoorbeeld in de reactie die jullie naar ik begreep van FIN dit weekend nog sturen) het gevraagde comfort in belangrijke mate wordt geboden.

Verder wil ik je de suggesties van PA ([10.2.e]) om een beter beeld te krijgen van de kosten van duurzaamheid en leefbaarheid niet onthouden:

1) Update the KLM cost of implementation slide

a. See attached excel with suggested amendments to KLM's "cost of sustainability and liveability" slide. I think it's important to show for each cost item what is in the RP and perhaps show a low cost, medium cost and high cost range for 2025 and 2030. I would suggest that KLM updates the slide that is shown on the excel as necessary (may need to convert into two slides – one for 2025 and one for 2030?).

b. Within the excel document, I have amended the presentation for SAF for 2025. As discussed, it is highly unlikely that we will reach a 7% level in 2025 – so have suggested we include ranges of 1% LOW COST (already included in RP), 2% as MEDIUM COST, and 5% of SAF as a HIGH COST. Can KLM insert costs for each?

c. Note that Night Flying is not shown in the current costs summary – it should be included

d. See the narrative on the excel – some of the issues I have included should be considered for inclusion in either the updated slide or the addendum

2) KLM to write a brief addendum:

a. Confirm that KLM has prepared RP based on "low cost" scenario.

b. ....

c. KLM should repeat commitment to deliver sustainability and liveability plan and adapt during the term of the plan as initiatives become clearer.

Deze punten deel ik. Verzoek is dan ook of KLM deze punten kan aanpassen/ aanvullen in het inmiddels gestuurde addendum. De 275 mln voor duurzame brandstoffen, zoals die nu is opgenomen zal bijvoorbeeld de nodige vragen gaan oproepen. Ik verwacht dat dit met de voorgestelde scenario benadering veel minder het geval zal zijn. Voor het overige worden hiermee de nodige vragen, die nu al naar voren kwamen, weggenomen.

Laat even weten of je met de suggesties en verzoeken in deze mail uit de voeten kunt.

Met vriendelijke groet,

[0.2.e](#)

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] (FIN/DEELN)) [10.2.e]@minfin.nl]
Cc: [10.2.e], [10.2.e] - KLM [10.2.e]@KLM.COM]
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] [10.2.e]) - KLM
Sent: Fri 10/30/2020 6:09:09 PM
Importance: High
Subject: STRICTLY CONFIDENTIAL / CONTAINS BUSINESS SENSITIVE INFORMATION
MAIL_RECEIVED: Fri 10/30/2020 6:09:20 PM
[KLM Restructuring Plan submitted 1 October Addendum 30 Oct.pdf](#)

::
Beste [10.2.e],

Bijgaand de slides.

Deze zijn al 'gepresenteerd' als addendum.

We horen graag. Dank je wel.

Groet, [10.2.e]

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

10.2.e

Ministerie van Financiën

Ter attentie van

10.2.e

10.2.e

Korte Voorhout 7

2511 CW DEN HAAG

Amstelveen, 31 oktober 2020

10.2.e

Geachte heer , beste ,

In aansluiting op onze brief van 28 oktober jl en de verschillende gesprekken sindsdien gevoerd, informeren wij de Staat graag in aansluiting hierop als volgt.

Arbeidsvoorwaarden

Als ook in onze brief van 28 oktober toegelicht hebben wij afspraken kunnen maken met de sociale partners, passend binnen de staffel en optellend tot de gevraagde percentages.

10.2.g

10.2.g

Er is door u aangegeven dat explicieter moet worden afgesproken en vastgelegd dat de arbeidsvoorwaardelijke bijdragen van de KLM'ers voor de volledige duur van de leningen moet gelden. Om hieraan te voldoen heeft u vereist en hebben wij de bonden een met u opgestelde commitment clause voorgelegd, waarin zij aangeven zich te realiseren dat ook voor de resterende looptijd van de steun (na afloop van de CAO's) aanvullende afspraken zullen moeten worden gemaakt. Wij hebben de bonden gisteren hierover in een separate bijeenkomst geïnformeerd, en hen tot 12.00 uur vandaag gegeven de gevraagde commitment te ondertekenen. Op dit moment hebben 5 bonden (VNC, NVLT, VKP, De Unie en CNV) hun commitment gegeven. FNV Grond / Cabine heeft aangegeven zich nog te beraden. VNV heeft niet getekend en heeft ons een separaat schrijven gestuurd, dat ik hier bijvoeg (**bijlage 1**).

Kostenreductie

In het herstructureringsplan van KLM zijn initiatieven meegenomen die leiden tot de gewenste reductie op beïnvloedbare kosten van minimaal 15%.

10.1.c

De totale absolute kostenbesparing loopt hiermee op

10.1.c

Een belangrijke aanname bij onze berekeningen is dat ongeveer 50% van de totale kosten beïnvloedbaar is. Wanneer ervan wordt uitgegaan, zoals door PA Consulting wordt beredeneerd, dat op termijn een groter deel van de kosten beïnvloedbaar is (b.v. 70%) zou voor 2025 een extra besparing behaald moeten worden.

10.1.c

Als

uitgegaan wordt van een hoger percentage beïnvloedbare kosten (bijv. de eerdergenoemde 70% van PA Consulting) dan zou KLM door deze additionele kostenbesparingen aan de vereiste extra besparing voor 2025 voldoen. KLM is vastbesloten om deze besparingen te realiseren. Ook in de komende jaren zullen daarvoor nog nieuwe initiatieven worden ontwikkeld.

10.1.c

10.1.c

Wij verwijzen u voorts naar het addendum bij het restructuring plan, waarin het bovenstaande cijfermatig is onderbouwd (**bijlage 2**).

Duurzaamheid en leefbaarheid

In onze brief van 28 oktober hebben wij u desgevraagd in een addendum bij het herstructureringsplan een verdere onderbouwing gestuurd van de ingeschatte financiële impact van de implementatie van de voorwaarden op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid. Als ook toegelicht, voelen wij ons gecommitteerd aan deze (ook in de term sheet vastgelegde) voorwaarden

10.2.g

10.2.g

Binnen de met

elkaar afgesproken of nog af te spreken kaders (zoals onder andere in het Concept Akkoord Duurzame Luchtvaart) zullen wij uitvoering geven aan de condities.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) [10.2.e]GT) [10.2.e]@minfin.nl]; [10.2.e]
Cc: [10.2.e], [10.2.e] [10.2.e] [10.2.e]) - KLM [10.2.e]@klm.com]
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM
Sent: Sat 10/31/2020 12:51:26 PM
Importance: Normal
Subject: Fwd: VNV bevestigt ook in de toekomst verantwoordelijkheid te zullen nemen
MAIL_RECEIVED: Sat 10/31/2020 12:51:32 PM
[2010-0970 Brief commitment VNV.pdf](#)

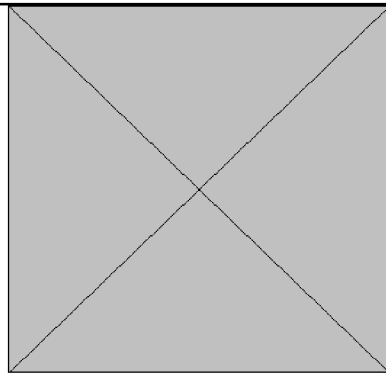
.....
>>>>>>
Voor ons gesprek om 14:00

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers
Verzonden: zaterdag, oktober 31, 2020 12:23
Onderwerp: VNV bevestigt ook in de toekomst verantwoordelijkheid te zullen nemen

[Deze e-mail in uw browser bekijken](#)

VNV bevestigt ook in de toekomst verantwoordelijkheid te zullen nemen

In een brief aan KLM, die is toegevoegd aan deze Nieuwsflits, bevestigt de VNV haar commitment om verantwoordelijkheid te zullen blijven nemen om KLM door de crisis heen te loodsen en weer tot een gezond bedrijf te maken. Dit past bij het eerder gesloten bezuinigingsakkoord en de positie van de piloten in het bedrijf.

In het belang van een gezonde toekomst van KLM, hebben de bonden in relatief korte tijd overeenstemming bereikt over een omvangrijk bezuinigingspakket op hun cao, waarbij piloten jaarlijks meer dan 20 procent inleveren. KLM heeft gisteren de vakorganisaties verzocht om een expliciet commitment, in aanvulling op de afspraken die op 1 oktober overeengekomen zijn. Deze specifieke aanpassing van ons akkoord is op deze termijn niet realiseerbaar. Desalniettemin hebben wij altijd in arbeidsvoorwaardelijke zin gedaan wat noodzakelijk is en past bij de staat van 834589

het bedrijf. Het staat buiten kijf dat de piloten ook tijdens deze coronacrisis dat blijven doen. Om dat kracht bij te zetten hebben wij dit schriftelijk bevestigd aan KLM.

Over de huidige ontwikkelingen praten we u graag bij in een digitale infosessie vanmiddag (zaterdag 31 oktober) om 15.00 uur. Via onderstaande link kunt u zich via de VNV-website inschrijven voor deze infosessie.

[LINK NAAR DE INFOSESSIE](#)

[BRIEF COMMITMENT VNV](#)

Copyright © 2020 Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers, All rights reserved.
U bent automatisch lid geworden van deze VNV nieuwsbrief.

Ons adres:

Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers

Delaertlaan 61

Badhoevedorp, NH 1171KZ

Netherlands

[Add us to your address book](#)

[Afmelden voor deze nieuwsbrief?](#)

Om geen enkele berichtgeving van de VNV te ontvangen op @klm4u.com, klikt u op uw hiervoor getoonde e-mailadres.

Let op: u ontvangt bij deze keuze nog enkel de uitnodiging tot stemming.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [redacted] (BOA/Advies) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (COMM) [redacted]@minfin.nl; [redacted]
[redacted] (HDFEZ/BC) [redacted]@minfin.nl [redacted] (BEDR/Ext/ICT) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted])
(FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (COMM) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted]
(FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted], [redacted] ([redacted]) [redacted]GT)
Sent: Sat 10/31/2020 1:21:06 PM
Importance: Normal
Subject: FW: VNV bevestigt ook in de toekomst verantwoordelijkheid te zullen nemen
MAIL_RECEIVED: Sat 10/31/2020 1:21:22 PM
[2010-0970 Brief commitment VNV.pdf](#)

.....
>>>>>>
De brief van de piloten. Voor onze call om 13.30.

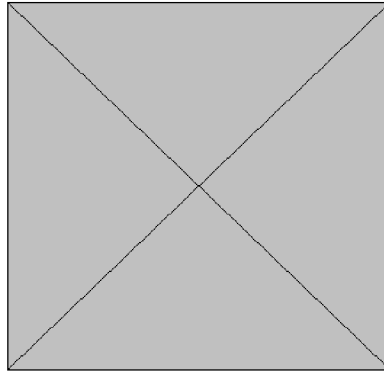
[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers <[redacted]@vnn.nl>
Verzonden: zaterdag, oktober 31, 2020 12:23
Onderwerp: VNV bevestigt ook in de toekomst verantwoordelijkheid te zullen nemen

[Deze e-mail in uw browser bekijken](#)

VNV bevestigt ook in de toekomst verantwoordelijkheid te zullen nemen

In een brief aan KLM, die is toegevoegd aan deze Nieuwsflits, bevestigt de VNV haar commitment om verantwoordelijkheid te zullen blijven nemen om KLM door de crisis heen te loodsen en weer tot een gezond bedrijf te maken. Dit past bij het eerder gesloten bezuinigingsakkoord en de positie van de piloten in het bedrijf.

In het belang van een gezonde toekomst van KLM, hebben de bonden in relatief korte tijd overeenstemming bereikt over een omvangrijk bezuinigingspakket op hun cao, waarbij piloten jaarlijks meer dan 20 procent inleveren. KLM heeft gisteren de vakorganisaties verzocht om een expliciet commitment, in aanvulling op de afspraken die op 1 oktober overeengekomen zijn. Deze specifieke aanpassing van ons akkoord is op deze termijn niet realiseerbaar. Desalniettemin hebben 1000889

wij altijd in arbeidsvoorwaardelijke zin gedaan wat noodzakelijk is en past bij de staat van het bedrijf. Het staat buiten kijf dat de piloten ook tijdens deze coronacrisis dat blijven doen. Om dat kracht bij te zetten hebben wij dit schriftelijk bevestigd aan KLM.

Over de huidige ontwikkelingen praten we u graag bij in een digitale infosessie vanmiddag (zaterdag 31 oktober) om 15.00 uur. Via onderstaande link kunt u zich via de VNV-website inschrijven voor deze infosessie.

[LINK NAAR DE INFOSESSIE](#)

[BRIEF COMMITMENT VNV](#)

*Copyright © 2020 Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers, All rights reserved.
U bent automatisch lid geworden van deze VNV nieuwsbrief.*

Ons adres:

Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers

Dellaertlaan 61

Badhoevedorp, NH 1171KZ

Netherlands

[Add us to your address book](#)

[Afmelden voor deze nieuwsbrief?](#)

Om geen enkele berichtgeving van de VNV te ontvangen op 10.2.e@klm4u.com, klikt u op uw hiervoor getoonde e-mailadres.
Let op: u ontvangt bij deze keuze nog enkel de uitnodiging tot stemming.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e @minienw.nl; [redacted] 10.2.e
DGLM [redacted] 10.2.e @minienw.nl; [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e - DGLM [redacted] 10.2.e @minienw.nl
Cc: [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e GT), [redacted] 10.2.e @minfin.nl; [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) (FIN/DEELN), [redacted] 10.2.e @minfin.nl
From: [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e (FIN/DEELN)
Sent: Sat 10/31/2020 2:58:57 PM
Importance: Normal
Subject: Nieuwe versie Kamerbrief stand van zaken KLM
MAIL_RECEIVED: Sat 10/31/2020 2:58:58 PM
[20201031_1453_Kamerbrief - Stand van zaken Herstructureringsplan KLM v2.docx](#)

...
...
[redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e

Hierbij een nieuwe versie van de brief die ook ondertekend kan worden door de minister van IenW. MFIN zal straks nog een laatste blik werpen op de deze versie [redacted] 11.1 [redacted] Willen jullie, op verzoek van [redacted] 10.2.e, deze versie ook delen met jullie minister?

Groet,

[redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e

Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Ministerie van Financiën | Generale Thesaurie

Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

.....
T +31(0)70 [redacted] 10.2.e

M +31(0)6 [redacted] 10.2.e

[redacted] 10.2.e@minfin.nl
<http://www.minfin.nl>
.....

To: [redacted], [redacted] ([redacted]) ([redacted]GT) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
Cc: [redacted] [redacted] [redacted] - KLM [redacted]@KLM.COM]
From: [redacted], [redacted] ([redacted] [redacted]) - KLM
Sent: Sat 10/31/2020 3:37:33 PM
Importance: Normal
Subject: STRICT VERTROUWELIJK - conceptbrief
MAIL RECEIVED: Sat 10/31/2020 3:37:40 PM
[redacted]
[redacted]

.....
>>>>>
Bijgaand het concept van de brief.

Wij zijn voor overleg beschikbaar.

Groet, [redacted]

KLM Royal Dutch Airlines

[redacted] [redacted] [redacted]

[redacted]

+ [redacted] | [redacted]

[Twitter](#) | [Facebook](#) | [LinkedIn](#) | [YouTube](#) | [Google+](#) | [Blog](#)

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [redacted] (BEDR/Ext/ICT) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted] ([redacted])
[redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (COMM) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted])
(COMM) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] ([redacted]) (BOA/Advies) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted], [redacted] ([redacted]) ([redacted]) GT
Sent: Sat 10/31/2020 4:46:29 PM
Importance: Normal
Subject: FW: VERTROUWELIJK - Brief van de heer [redacted]
MAIL_RECEIVED: Sat 10/31/2020 4:46:31 PM
[Bijlage 2 - KLM Restructuring Plan submitted 1 October Addendum 31 Oct.pdf](#)
[redacted]
[Bijlage 1 - 2010-0970 Brief commitment VNV.pdf](#)

....
Van: [redacted], [redacted], [redacted] ([redacted]) - KLM
Verzonden: zaterdag 31 oktober 2020 16:44
Aan: [redacted], [redacted] ([redacted]) ([redacted]) GT
CC: [redacted], [redacted] ([redacted]) - KLM ; [redacted] [redacted] [redacted] - KLM
Onderwerp: VERTROUWELIJK - Brief van de heer [redacted]

Beste [redacted],

Ik verwijs graag naar de aangehechte brief (met bijlagen) van [redacted] [redacted].

Met vriendelijke groet,

[redacted]

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286
*****

To: Minister (BEDR/Ext/ICT) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (10.2.e) (10.2.e)GT [redacted]@minfin.nl
Cc: [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e)@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (BOA/Advies) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (HDFEZ/BC) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (HDFEZ/BC) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (IRF) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (BOA/Advies) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN)
Sent: Sat 10/31/2020 5:25:44 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Twee kamerbrieven - Stand van zaken Herstructureringsplan KLM
MAIL_RECEIVED: Sat 10/31/2020 5:25:45 PM
[Track changes 20201031_1724_Geachte voorzitter.docx](#)

.....
>>>>>
Volgende versie inclusief track changes

Groet, [redacted]

Van: [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN)
Verzonden: zaterdag 31 oktober 2020 17:03
Aan: Minister (BEDR/Ext/ICT) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (10.2.e) (10.2.e)GT
CC: [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (BOA/Advies) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (HDFEZ/BC) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (HDFEZ/BC) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (IRF) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (BOA/Advies)
Onderwerp: RE: Twee kamerbrieven - Stand van zaken Herstructureringsplan KLM

Laatste versie inclusief track changes

Van: [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN)
Verzonden: zaterdag 31 oktober 2020 16:17
Aan: Minister (BEDR/Ext/ICT) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (10.2.e) (10.2.e)GT
<[redacted]@minfin.nl>
CC: [redacted] (10.2.e) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (BOA/Advies) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (HDFEZ/BC) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (HDFEZ/BC) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (IRF) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (BOA/Advies) <[redacted]@minfin.nl>
Onderwerp: RE: Twee kamerbrieven - Stand van zaken Herstructureringsplan KLM

Wopke,

Hierbij een nieuwe versie van de Kamerbrief met de wijzigingen zoals besproken aan de telefoon (inclusief een versie met track changes). Deze versie is wederom met IenW gedeeld met het verzoek die naar hun minister te sturen.

We horen het graag als je aanvullende vragen, opmerkingen en/of suggesties hebt.

Groet, [redacted]

Van: [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>
Verzonden: zaterdag 31 oktober 2020 11:39
Aan: Minister (BEDR/Ext/ICT) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (10.2.e) (10.2.e)GT
<[redacted]@minfin.nl>
CC: [redacted] (10.2.e) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (BOA/Advies) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (COMM) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (FIN/DEELN) <[redacted]@minfin.nl>; [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (HDFEZ/BC) <[redacted]@minfin.nl>

<10.2.e@minfin.nl> HDFEZ/BC) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e)
(IRF) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e@minfin.nl; 10.2.e, 10.2.e, 10.2.e) (BOA/Advies) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Twee kamerbrieven - Stand van zaken Herstructureringsplan KLM

Wopke,

Bijgaand een nieuwe versie van de brief waarin wij jouw opmerkingen hebben verwerkt. Deze versie van de brief hebben wij ook weer met IenW gedeeld. We vernemen graag je reactie.

Groet, 10.2.e

Van: Minister (BEDR/Ext/ICT) <10.2.e@minfin.nl>

Verzonden: zaterdag 31 oktober 2020 08:02

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (10.2.e)GT <10.2.e@minfin.nl>

CC: 10.2.e <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (BOA/Advies)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (COMM) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (COMM)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) 10.2.e (10.2.e) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (FIN/DEELN)

<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (FIN) 10.2.e <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e HDFEZ/BC)

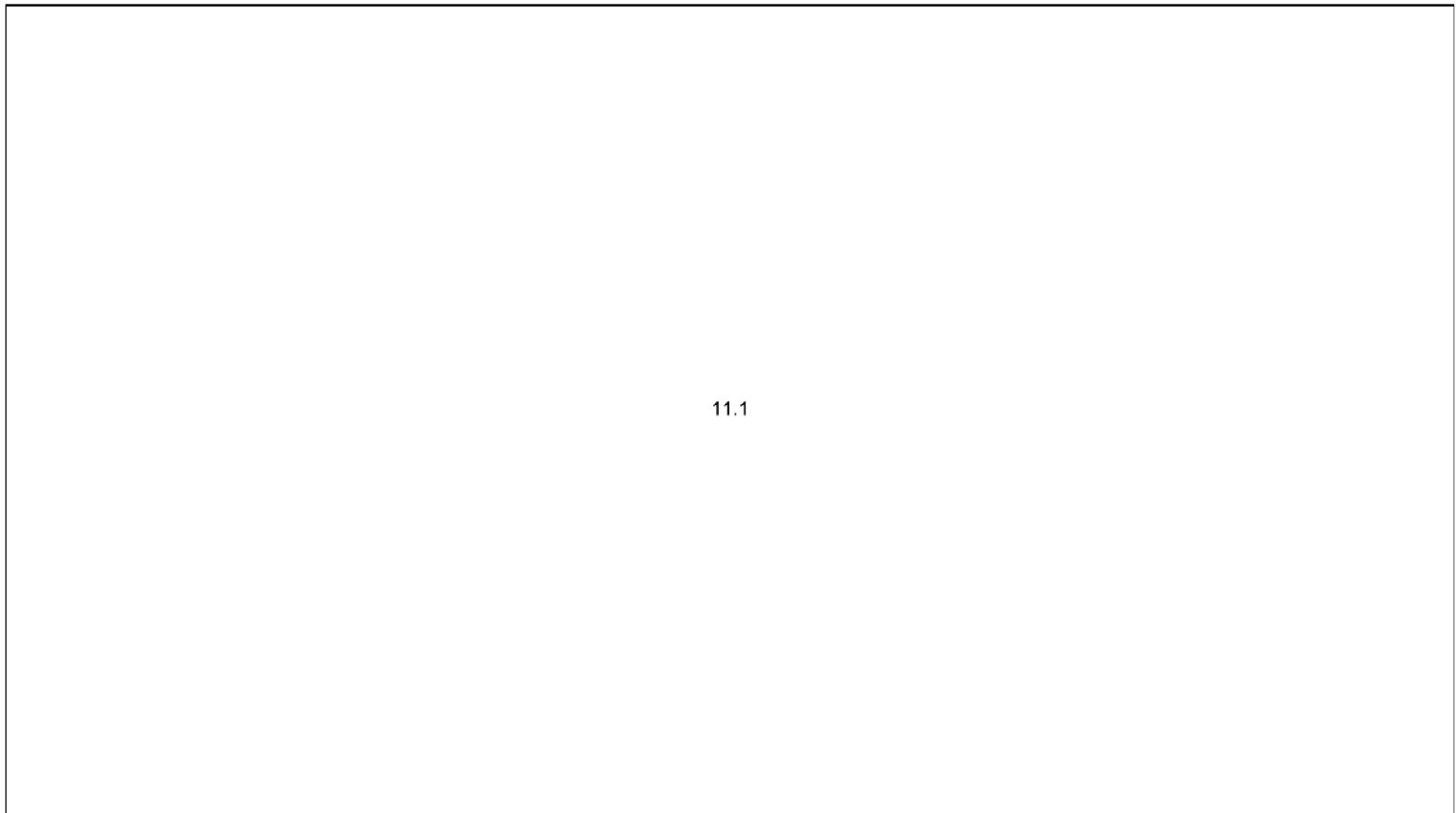
<10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e HDFEZ/BC) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e, 10.2.e (10.2.e)

(IRF) <10.2.e@minfin.nl>; 10.2.e@minfin.nl; 10.2.e, 10.2.e, 10.2.e) (BOA/Advies) <10.2.e@minfin.nl>

Onderwerp: RE: Twee kamerbrieven - Stand van zaken Herstructureringsplan KLM

Team, dank.

voor de brief waarin we aangeven dat we nog niet goedkeuren aub nog een paar dingen toevoegen (volgorde en bewoordingen nog aanpassen):

Veel dank weer voor een ieder's harde werk! Groeten W

10.2.e

Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers

t.a.v. 10.2.e

Postbus 192

1170 AD BADHOEVEDORP

Per e-mail

Amstelveen, 1 november 2020

Geachte heer 10.2.e,

De Raad van Commissarissen heeft met grote bezorgdheid geconstateerd dat VNV de zogenoemde 'commitment clause' niet heeft ondertekend. De overheid stelt als harde eis dat de duur van arbeidsvoorwaardelijke bijdrage gekoppeld wordt aan de looptijd van het steunpakket. Dit is zaterdag nogmaals door de minister benadrukt. Ook zien we daarmee dat de bereidheid van de overheid om KLM te willen steunen zijn grenzen kent.

Wij als Raad van Commissarissen zijn zeer teleurgesteld door het standpunt dat VNV nu inneemt. Immers, daardoor wordt in een tijd van grote crisis het gehele steunpakket en daarmee de positie van KLM, haar medewerkers en (in)directe betrokkenen in een onaanvaardbare moeilijke situatie gebracht.

Zoals ook door VNV wordt onderkend, levert KLM een cruciale bijdrage aan de Nederlandse samenleving en de economie. Deze belangrijke rol van KLM maakt dat de overheid zich bereid heeft gesteld om KLM financieel te steunen. Dat brengt verantwoordelijkheden met zich voor alle betrokkenen, waarbij van eenieder een bijdrage wordt verlangd.

Afgelopen maanden is de bedrijfseconomische situatie nog verder onder druk komen te staan door de aanhoudende COVID-19 effecten, hetgeen de noodzaak van de leningen alleen maar verder onderstreept. Tegelijkertijd zijn de zeer moeizame onderhandelingen over de arbeidsvoorwaardelijke bijdrage en alle publieke uitingen daarover, ook verre van behulpzaam geweest. Sterker nog, deze hebben gerede twijfel gegeven over de daadwerkelijke commitment en de bereidheid tot de vereiste omvang van de arbeidsvoorwaardelijke bijdrage. Dat maakt dat enerzijds de nood nog hoger is en anderzijds de politieke en publieke steun onder druk staat.

Als Raad van Commissarissen zijn wij ons bewust van de reeds door VNV geleverde bijdragen. Echter, deze verliezen hun betekenis indien nu niet gezamenlijk de eindstreep wordt gehaald. Voor het voortbestaan van de onderneming verwachten wij daarom ook in dit kritieke stadium een oplossingsgerichte opstelling van VNV, in lijn met het constructieve standpunt van de Ondernemingsraad en andere vakbonden. Wij roepen u dan ook op om uw verantwoordelijkheid te tonen en de commitment clause zeer spoedig te ondertekenen.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e @klm.com

[Twitter](#) | [Facebook](#) | [LinkedIn](#) | [YouTube](#) | [Google+](#) | [Blog](#)

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Private & Confidential

10.2.e 10.2.e 10.2.e 10.2.e

Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

2 November 2020

Dear 10.2.e and 10.2.e

KLM Airlines Restructuring Plan dated 1st October 2020 and Addendum dated 31st October 2020, and compliance with requirements of Hexagone Framework Agreement

Further to my conversation with you earlier this afternoon, I am writing to confirm that we have now considered the inclusion of the addendum dated 31st October 2020 (the “Addendum” and as attached to this letter) and the accompanying letter from 10.2.e 10.2.e.

By considering the commitments made by KLM within the Addendum and reading this Addendum as an incremental commitment to the KLM Restructuring Plan dated 1st October 2020, PA Consulting is of the view that KLM now fully complies with the requirements of clause 6.3.3 of the Framework Agreement. With inclusion of the commitments made within the Addendum, slide 9 of our report dated 22nd October 2020 (attached) would now show clause 6.3.3 of the Framework Agreement as “fully delivered” for the periods FY23 to FY25.

With regard to clause 6.1.2 of the Framework Agreement (slide 8 of our report), KLM has now included an intention to improve productivity within the Addendum. We understand that KLM is presently in negotiations to secure further commitments from the Trade Unions reflective of the full period of the loan. If those commitments are secured, KLM should be considered compliant with the full requirements of the Framework Agreement.

Please feel free to contact me if you require further details.

Yours sincerely,

10.2.e

10.2.e

10 Bressenden Place, London, SW1E 5DN

paconsulting.com

Nyras Limited, Registered No: 06195106 England
Registered Office: 10 Bressenden Place, London, SW1E 5DN
An appointed representative of Nyras Capital LLP authorized and regulated by the UK Financial Conduct Authority

To: [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e@minfin.nl; [redacted] 10.2.e, [redacted] 10.2.e ([redacted] 10.2.e) (FIN/DEELN)[redacted] 10.2.e@minfin.nl]
Cc: [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e@PACONSULTING.COM; [redacted] 10.2.e [redacted] 10.2.e@PACONSULTING.COM]
From: [redacted] 10.2.e
Sent: Mon 11/2/2020 3:47:10 PM
Importance: Normal
Subject: [WARNING : MESSAGE ENCRYPTED]FW: Letter to Netherland Ministry of Finance 31st October 2020.docx
MAIL_RECEIVED: Mon 11/2/2020 3:47:18 PM
[Letter to Netherland Ministry of Finance 2nd November 2020-Final.pdf](#)

....
>>>

Dear [redacted] 10.2.e, Dear [redacted] 10.2.e,

Please find attached our letter summarising our final assessment on KLM's plan as amended.

We hope this satisfies your requirements but please do not hesitate to get in touch with [redacted] 10.2.e or myself if there are any questions.

All the best - [redacted] 10.2.e

[redacted] 10.2.e
Nyras, now part of PA Consulting | 10 Bressenden Place, London SW1E 5DN, United Kingdom
| [redacted] 10.2.e@paconsulting.com | [paconsulting.com](#)
Follow us | [Twitter](#) | [LinkedIn](#)

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers
Ter attentie
Postbus 192
1170 AD Badhoevedorp

**Directie
Financieringen**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

T

F

@minfin.nl
www.minfin.nl

Datum 2 november 2020
Betreft Uw brief over het herstructureringsplan KLM

Ons kenmerk
2020-0000211876

Uw brief (kenmerk)
2011-0001

Geachte ,

Op 1 november 2020 heeft de minister van Financiën uw brief ontvangen waarin u vraagt om op korte termijn in overleg te treden om de ontstane situatie op te lossen. Middels deze brief wil ik graag reageren op uw verzoek.

Het kabinet heeft met de directie van KLM afspraken gemaakt over voorwaarden die verbonden zijn aan de steunmaatregelen en voert met haar het gesprek hierover. Onderdeel van die voorwaarden is dat het personeel gedurende de hele looptijd van de lening een bijdrage levert aan het herstel van de luchtvaartmaatschappij. Het is aan KLM om er voor te zorgen dat er voldoende zekerheid is dat alsnog voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden. Helaas kan ik daarom niet op uw verzoek ingaan.

U geeft aan dat u niet bekend bent met de exacte inhoud van het overeengekomen contract tussen KLM en de overheid. Ik wil u er graag op wijzen dat KLM eerder dit jaar aan de vakbonden, waaronder de VNV, heeft aangeboden om de originele afspraken tussen de overheid en KLM, zoals vastgelegd in de term sheet, op vertrouwelijke basis in te zien, maar dat u hier toen geen gebruik van heeft gemaakt. Dit aanbod van KLM staat nog steeds. Daarnaast zijn de passages over de arbeidsvoorwaarden al door KLM gedeeld met de vakbonden.

Hoogachtend,

To: [redacted], [redacted] ([redacted] [redacted] [redacted]@minfin.nl]
From: [redacted], [redacted] ([redacted]) - KLM
Sent: Tue 11/3/2020 4:39:47 PM
Importance: Normal
Subject: KLM - Getekende commitment
MAIL_RECEIVED: Tue 11/3/2020 4:39:57 PM
[Commitment VNV 03nov20.pdf](#)

; [redacted]

Hierbij.
Hartelijke groet, [redacted]

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [redacted], [redacted] ([redacted]), [redacted] GT, [redacted] @minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/DEELN), [redacted] @minfin.nl
From: [redacted], [redacted] (FIN/DEELN)
Sent: Tue 11/3/2020 12:20:22 PM
Importance: Normal
Subject: FW: Bijlage ter voorbereiding op vragenuurtje
MAIL_RECEIVED: Tue 11/3/2020 12:20:23 PM
[Tijdslijn voorwaarden DEF.docx](#)

.....
Ter info

Van: [redacted], [redacted] ([redacted]) (FIN/DEELN)
Verzonden: dinsdag 3 november 2020 12:20
Aan: [redacted] 10.2.e
CC: [redacted] @minfin.nl; [redacted], [redacted], [redacted] (COMM)
Onderwerp: Bijlage ter voorbereiding op vragenuurtje

Ha [redacted],

Zoals besproken, zie graag bijgevoegd nog een bijlage ter voorbereiding op de (eventuele) mondelinge vraag over KLM tijdens het vragenuurtje.

Fijn dat je ervoor kunt zorgen dat dit nog mee gaat in de voorbereiding van de minister.

Groeten,

[redacted]

Ministerie van Financiën

Generale Thesaurie | Directie Financieringen | Afdeling Deelnemingen

Korte Voorhout 7 | Den Haag

Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

T + [redacted] 10.2.e

M [redacted] 10.2.e
E [redacted] @minfin.nl

Tijdelijk voorwaarden herstructureringsplan

Datum	Actie	Toelichting
19-apr-20	Eerste concept term sheet gedeeld met KLM	10.2.b + 10.2.g
26-jun-20	Term sheet ondertekend door FIN, KLM en AFKL	
7-aug-20	Framework Agreement ondertekend door FIN, KLM en AFKL	
In ieder geval voor 20-aug-20	KLM heeft vakbonden mogelijkheid aangeboden term sheet in te zien	<ul style="list-style-type: none"> - Afspraak FIN en KLM dat enkel vertrouwelijke inzage term sheet mogelijk is. - Slechts één of een beperkt deel van de bonden heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. - KLM heeft vakbonden NDA met boetebepaling laten tekenen voor inzage.
20-aug-20	Gesprek <input type="text" value="10.2.e"/> , vakbonden	- Aanwezig: FNV, VNC, CNV
1-okt-20	Herstructureringsplan ontvangen van KLM	
12-okt-20, 14-okt-20	Call <input type="text" value="10.2.e"/> <input type="text" value="10.2.e"/> (KLM) en call <input type="text" value="10.2.e"/> , <input type="text" value="10.2.e"/> <input type="text" value="10.2.e"/> (KLM)	<ul style="list-style-type: none"> - Aandachtspunten bij plan benoemd. - FIN heeft gevraagd om duidelijker inzicht in de afspraken. Op 13/10/2020 is daarom een document met toelichting ontvangen en op 14/10/2020 is gesproken met <input type="text" value="10.2.e"/> <input type="text" value="10.2.e"/> - Destijds was al duidelijk dat looptijd tot 2022 was, maar door deze gesprekken werd duidelijk dat na afloop teruggevallen zou worden op de oude cao's als geen nieuwe afspraken konden worden gemaakt. - FIN heeft aangegeven dat er een 'fallback' moest zijn voor de situatie na 2022 waarbij terugvallen op de oude CAO geen optie was. - KLM heeft toegezegd te komen met een oplossing en ging in overleg met de bonden. - Vanaf dat moment vrijwel dagelijks contact met KLM.
13-okt-20	Call MFin, MIenW en <input type="text" value="10.2.e"/>	<ul style="list-style-type: none"> - Aandachtspunten benoemd, waaronder dat arbeidsvoorwaarden structureel dienen te zijn. - Gesproken over "goedkeuren mits".
21-okt-20	Call MFin, <input type="text" value="10.2.e"/>	<ul style="list-style-type: none"> - Aandachtspunten opnieuw benoemd, waaronder dat personeel voor gehele looptijd bijdrage dient te leveren.
25-okt-20	Bericht ontvangen van KLM dat bonden (eerst VNV, daarna de rest) diezelfde dag nog met een commitment komen	<ul style="list-style-type: none"> - Niet gebeurd. VNV heeft uiteindelijk pas op 31-10-2020 een brief gestuurd, zonder daadwerkelijk commitment.
27-okt-20	Call <input type="text" value="10.2.e"/> , <input type="text" value="10.2.e"/>	<ul style="list-style-type: none"> - Aandachtspunten opnieuw benoemd, waaronder tav arbeidsvoorwaarden, dus dat huidige afspraken niet voldoen. - Mail gestuurd ter bevestiging boodschap. - Vanaf dat moment vrijwel dagelijks contact.
28-okt-20	FIN ontvangt brief van KLM	<ul style="list-style-type: none"> - Brief bevat onvoldoende aanvullingen/toezeggingen waardoor nog steeds niet aan de voorwaarden wordt voldaan. Dit is aan KLM gecommuniceerd. - KLM stelt voor "commitment clause" op te nemen in afspraken met bonden. - KLM start met opstellen addendum om overige aandachtspunten te adresseren.
31-ok-20	FIN ontvangt brief + addendum van KLM	<ul style="list-style-type: none"> - Niet alle bonden hebben ingestemd met het plan, waardoor nog niet aan de voorwaarden wordt voldaan. Met het addendum heeft KLM de overige aandachtspunten wel voldoende geadresseerd.

To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl)
Cc: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e][10.2.e] (DJZ/PRIVAAT) [10.2.e]@minfin.nl); [10.2.e][10.2.e] ([10.2.e]) (FIN/DEELN) [10.2.e]@minfin.nl
From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) - KLM
Sent: Tue 11/3/2020 2:45:50 PM
Importance: Normal
Subject: RE: Commitment clause - feitelijke toevoeging in voetnoot
MAIL_RECEIVED: Tue 11/3/2020 2:46:12 PM

Beste [10.2.e],

Dank je wel hiervoor.

Groet, [10.2.e]

-----Original Message-----

From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] GT) <[10.2.e]@minfin.nl>
Sent: Tuesday, November 3, 2020 2:26 PM
To: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] [10.2.e]) - KLM <[10.2.e]@klm.com>
Cc: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e][10.2.e] (DJZ/PRIVAAT) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], [10.2.e][10.2.e] (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>
Subject: RE: Commitment clause - feitelijke toevoeging in voetnoot

Beste [10.2.e],

We zijn akkoord met de toelichtende tekst voor in het protocol met de piloten.

Groet

[10.2.e]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com<<http://www.blackberry.com>>)

Van: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] [10.2.e]) - KLM
<[10.2.e]@klm.com<[10.2.e]@klm.com>>
Datum: dinsdag 03 nov. 2020 1:21 PM
Aan: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e] [10.2.e]@minfin.nl<[10.2.e]@minfin.nl>>
Kopie: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e][10.2.e] (DJZ/PRIVAAT)
<[10.2.e]@minfin.nl<[10.2.e]@minfin.nl>>, [10.2.e][10.2.e][10.2.e] (FIN/DEELN)
<[10.2.e]@minfin.nl<[10.2.e]@minfin.nl>>
Onderwerp: RE: Commitment clause - feitelijke toevoeging in voetnoot

Bester [10.2.e],

Dank. Het is dus een voetnoot (en ook in protocol als voetnoot) geworden en wij hebben check bij andere bonden gedaan en die zijn akkoord (tevreden zelfs).

Aanvullend, voor de VNV de FNV tekst in een iets ander jasje. Net als bij FNV in het protocol en niet in getekende commitment clause; tekst luidt als volgt:

10.2.b + 10.2.g

Groet. [10.2.e]

FNV tekst. Aanvullende overweging in protocol

10.2.g + 10.2.b

-----Original Message-----

From: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) ([10.2.e]GT) <[10.2.e]@minfin.nl>

Sent: Monday, November 2, 2020 11:39 PM

To: [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e], [10.2.e] - KLM <[10.2.e]@klm.com>

Cc: [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]10.2.e(DJZ/PRIVAAT) <[10.2.e]@minfin.nl>; [10.2.e], [10.2.e]2.e (FIN/DEELN) <[10.2.e]@minfin.nl>

Subject: RE: Commitment clause - feitelijke toevoeging in voetnoot

Beste [10.2.e]

Wij zijn akkoord met deze verduidelijkende feitelijke toelichting. Bij voorkeur in het protocol, maar als alle andere bonden ook akkoord zijn, kan het ook in de commitment clause als voetnoot.

Dan verder geen andere aanpassingen door verwijzingen naar data van de termsheet etc, zoals we ook bespraken.

Groet

10.2.e

Verzonden met BlackBerry Work

(www.blackberry.com<http://www.blackberry.com<http://www.blackberry.com%3chttp://www.blackberry.com>>)

Van: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) - KLM
<10.2.e@klm.com<10.2.e@klm.com<10.2.e@10.2.e@klm.com>>>

Datum: maandag 02 nov. 2020 11:08 PM

Aan: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (10.2.e) GT
<10.2.e@minfin.nl<10.2.e@minfin.nl<10.2.e@10.2.e@minfin.nl>>>

Onderwerp: Commitment clause - feitelijke toevoeging in voetnoot

Beste 10.2.e,

Zoals zojuist telefonisch besproken en afgerond, wordt dan de volgende tekst als voetnoot in de commitment clause opgenomen:

10.2.g +10.2.b

We checken ook met de andere bonden.

Groet,

10.2.e

KLM Royal Dutch Airlines

10.2.e 10.2.e 10.2.e
+ 31 (0) 20 10.2.e |
+ 10.2.e 10.2.e @klm.com 10.2.e
10.2.e @ 10.2.e @klm.com>>

Twitter<<http://twitter.com/klm>> | Facebook<<http://www.facebook.com/KLM>> |
LinkedIn<<https://www.linkedin.com/company/klm>> |
YouTube<<http://www.youtube.com/user/KLMRoyalDutchAirline>> |
Google+<<https://plus.google.com/103513889298708372694>> | Blog<<http://blog.klm.com/>>

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****
*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****

To: [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (DJZ/PRIVAAT) [redacted]@minfin.nl; [redacted] (COMM) [redacted]@minfin.nl; [redacted], [redacted] (FIN/DEELN) [redacted]@minfin.nl
From: [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (GT)
Sent: Tue 11/3/2020 4:42:39 PM
Importance: Normal
Subject: FW: KLM - Getekende commitment
MAIL_RECEIVED: Tue 11/3/2020 4:42:40 PM
[Commitment VNV 03nov20.pdf](#)

....
>>>>
Graag finale check

Van: [redacted], [redacted] [redacted] [redacted] (10.2.e) - KLM
Verzonden: dinsdag 3 november 2020 16:40
Aan: [redacted] [redacted] (10.2.e) [redacted] (10.2.e) (GT)
Onderwerp: KLM - Getekende commitment

[redacted]

Hierbij.

Hartelijke groet, [redacted]

*****
For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286
*****

HEDEN
TER BESLISSING

Aan
de minister *gez.5/11*

Directie Financieringen

Inlichtingen

~~10.2.e~~10.2.e

T

F

@minfin.nl

www.minfin.nl

Datum

4 november 2020

Notitienummer

2020-0000214745

Auteur

~~10.2.e~~10.2.e

Bijlagen

Bijlage 1 – Concept goedkeuringsbrief aan KLM
Bijlage 2 – Aanbiedingsbrief KLM 01/10/2020
Bijlage 3 – Herstructureringsplan KLM
Bijlage 4 – Aanvullende brief KLM 31/10/2020
Bijlage 5 – Addendum herstructureringsplan
Bijlage 6 – Rapport PA
Bijlage 7 – Brief PA beoordeling addendum
Bijlage 8 – Notitie 22/10/2020
Bijlage 9 – Notitie 29/10/2020
Bijlage 10 – Kamerbrief 31/10/2020
Bijlage 11 – Kamerbrief 03/11/2020

notitie

Goedkeuring herstructureringsplan KLM

Aanleiding

Op 3 november 2020 heeft u de Eerste en Tweede Kamer middels een brief geïnformeerd over het goedkeuren van het herstructureringsplan van KLM. Middels deze notitie willen wij alle definitieve documenten met u delen en de goedkeuringsbrief aan KLM aan u voorleggen. Omdat de brief van oorspronkelijk aan u gericht was, vindt de beantwoording ook namens u plaats. Het addendum was aan de TG gericht, alternatief zou daarom zijn dat de TG deze goedkeuringsbrief tekent.

Kern

- Op 1 oktober 2020 heeft KLM het herstructureringsplan aan u aangeboden. In reactie op de door ons benoemde aandachtspunten heeft KLM op 31 oktober 2020 een brief met addendum bij het plan aan ons gestuurd, waarin deze aandachtspunten zijn geadresseerd. Op 3 november 2020 kregen wij de bevestiging dat KLM van alle vakbonden het benodigde commitment heeft ontvangen.
- Op basis hiervan hebben wij, en onze externe adviseur PA Consulting, geconcludeerd dat het herstructureringsplan voldoet aan de gestelde voorwaarden. Op 3 november 2020 zijn beide Kamers hierover geïnformeerd middels een brief.
- In bijlage 1 treft u een conceptbrief aan KLM aan waarin schriftelijk wordt bevestigd dat het herstructureringsplan aan de voorwaarden van de Nederlandse staat voldoet.
- De minister van Infrastructuur en Waterstaat wenst de brief aan KLM ook te ondertekenen. Met de inhoud van de brief is zij al akkoord.
- Verder ontving u eerder een concept brief aan de VNV in reactie op onze brief dat wij tijdens de onderhandelingen niet met hen in gesprek wilden gaan.

Beslispunt

- Stemt u in met het verzenden van bijgevoegde brief aan KLM? Zo ja, dan vragen wij u bijlage 1 te ondertekenen. Wij zullen daarna zorgdragen voor de handtekening van MIenW.
- Stemt u in dat we de VNV niet langer een antwoordbrief sturen, maar wellicht in de toekomst wel met hen het gesprek aangaan, zoals we in augustus ook met de andere bonden hebben gedaan.

Toelichting

Bijgevoegd treft u, ter informatie, de belangrijkste definitieve documenten omtrent het herstructureringsplan aan.

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

10.2.e

dubbel

dubbel

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.
Ter attentie van
Postbus 7700
1117 ZL Luchthaven Schiphol

Directie Financieringen

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

T

F

@minfin.nl
www.minfin.nl

Ons kenmerk

2020-0000214888

Uw brief (kenmerk)

AMS/DA.039
AMS/DA.050

Datum
Betreft Goedkeuring herstructureringsplan KLM

Geachte ,

Op 1 oktober 2020 heeft de Nederlandse staat uw brief ontvangen waarin u de *final draft* van het herstructureringsplan van KLM heeft aangeboden. In aanvulling hierop is op 31 oktober 2020 een addendum bij dit plan ontvangen. Middels deze brief willen wij u graag informeren over de beoordeling van dit herstructureringsplan en addendum door de Nederlandse staat.

Allereerst willen wij de waardering uitspreken dat KLM een herstructureringsplan heeft weten op te stellen dat tot aanzienlijke kostenbesparingen leidt, hetgeen van groot belang is voor het financiële herstel van de luchtvaartmaatschappij.

Conform het beoogde doel streeft het herstructureringsplan een kostenreductie van 15% van de beïnvloedbare kosten na en leveren ook ketenpartners een bijdrage aan het herstel van de luchtvaartmaatschappij. In het addendum bij het herstructureringsplan staan additionele kostenbesparingen opgenomen en in de additionele "commitment clause" met de vakbonden wordt het commitment gegeven tot het maken van afspraken na 2022. Hiermee wordt voldoende zekerheid geboden dat voor de gehele periode de benodigde kostenreductie wordt behaald.

Daarnaast constateren wij dat het plan niet strijdig is met de andere voorwaarden die de Nederlandse staat aan de steunmaatregelen heeft verbonden. Ook zijn wij van mening dat met het plan een gepaste invulling is gegeven aan de voorwaarden ten aanzien van arbeidsvoorwaarden, duurzaamheid en leefbaarheid.

Met inachtneming van bovengenoemd addendum en de "commitment clause" concluderen wij dat met het voorliggende herstructureringsplan wordt voldaan aan de door de Nederlandse staat gestelde voorwaarden. Dit stelt KLM in staat gebruik te kunnen maken van het resterende deel van de directe lening en de doorlopende kredietfaciliteit bij de banken.

Het kabinet realiseert zich dat dit herstructureringsplan gemaakt is in onzekere tijden. De state agent zal, mede daarom, nauwkeurig de implementatie van het herstructureringsplan monitoren en mij daarover berichten.

Directie Financieringen

Ons kenmerk
2020-0000214888

Hoogachtend,

de minister van Financiën,

10.2.e

W.B. Hoekstra

de minister van Infrastructuur en
Waterstaat

10.2.e

C. Van Nieuwenhuizen Wijbenga

To: Minister (BEDR/Ext/ICT) [10.2.e@minfin.nl]
Cc: [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (BOA/Advies) [10.2.e@minfin.nl]; [10.2.e], [10.2.e] ([10.2.e]) ([10.2.e] ST) [10.2.e@minfin.nl]; [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (FIN/DEELN) [10.2.e@minfin.nl]; [10.2.e] (FIN/DEELN) [10.2.e@minfin.nl]; [10.2.e], [10.2.e] (10.2.e) (COMM) [10.2.e@minfin.nl]
From: [10.2.e] (10.2.e) (COMM)
Sent: Thur 11/5/2020 5:42:35 PM
Importance: Normal
Subject: tijdlijn voor reconstructie FD
MAIL_RECEIVED: Thur 11/5/2020 5:42:36 PM
[Tijdlijn voorwaarden KLMFD.docx](#)

;
Wopke,

Het FD vraagt voor de reconstructie KLM op welke momenten FIN met KLM heeft gesproken over de voorwaarde over de
loonafspraken. [11.1]
[11.1] Na 12 oktober is het contact frequenter vanwege de eerste grondige analyse van PA.

Graag je reactie.

Groeten,

[10.2.e]

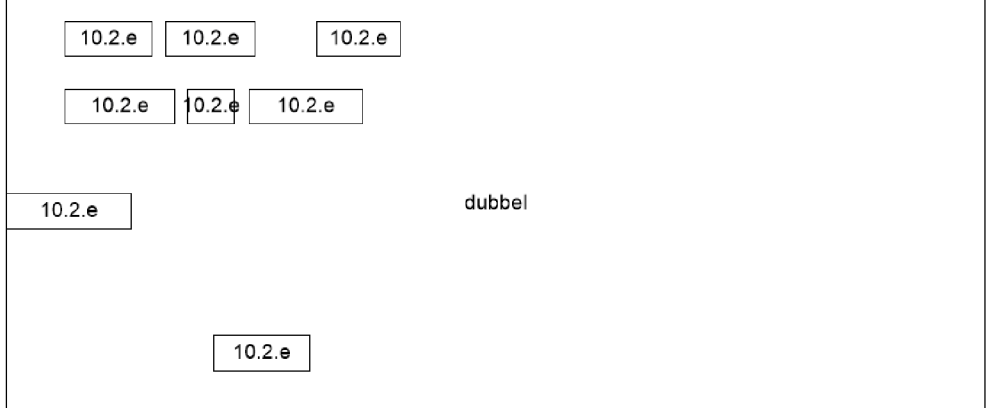
Tijdelijk voorwaarden herstructureringsplan

Datum	Actie
19-apr-20	Eerste concept term sheet gedeeld met KLM
26-jun-20	Term sheet ondertekend door FIN, KLM en AFKL
7-aug-20	Framework Agreement ondertekend door FIN, KLM en AFKL
In ieder geval voor 20-aug-20	KLM heeft vakbonden mogelijkheid aangeboden term sheet in te zien
20-aug-20	Gesprek <input type="text" value="10.2.e"/> <input type="text" value="10.2.e"/> , vakbonden
1-okt-20	Herstructureringsplan ontvangen van KLM
2 okt 20	Gesprek <input type="text" value="10.2.e"/> en <input type="text" value="10.2.e"/>
12-okt-20, 14-okt-20	Ambtelijk contact met KLM
13-okt-20	Call MFin, MIenW en <input type="text" value="10.2.e"/>
21-okt-20	Call MFin, <input type="text" value="10.2.e"/>
26 okt 20	Bewindspersonenoverleg KLM in kabinet
27-okt-20	Call <input type="text" value="10.2.e"/> , <input type="text" value="10.2.e"/>
28-okt-20	FIN ontvangt brief van KLM
31-ok-20	FIN ontvangt brief + addendum van KLM

To: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e) (FIN/DEELN) (10.2.e) @minfin.nl]
From: 10.2.e, 10.2.e (10.2.e), 10.2.e (ST)
Sent: Sat 11/14/2020 12:24:25 PM
Importance: Normal
Subject: FW: KLM - Getekende commitment
MAIL_RECEIVED: Sat 11/14/2020 12:24:26 PM
[Commitment VNV 03nov20.pdf](#)

....
Ha 10.2.e, deze heb ik.

Zoek je ook een document met handtekening van de FNV? Ik stuur alle mails van 10.2.e wel door.

*****

For information, services and offers, please visit our web site: <http://www.klm.com>. This e-mail and any attachment may contain confidential and privileged material intended for the addressee only. If you are not the addressee, you are notified that no part of the e-mail or any attachment may be disclosed, copied or distributed, and that any other action related to this e-mail or attachment is strictly prohibited, and may be unlawful. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message.

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (KLM), its subsidiaries and/or its employees shall not be liable for the incorrect or incomplete transmission of this e-mail or any attachments, nor responsible for any delay in receipt.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (also known as KLM Royal Dutch Airlines) is registered in Amstelveen, The Netherlands, with registered number 33014286

*****